

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIV.
Štev. 22

TELEFON UREDNIŠTVA: 25-67
UPRAVE: 25-67 in 28-67
POSLOVALNICA CELJE: Prešernova 3. tel. 280
POŠTNI ČEKOVNI RACUN 11.409

Maribor, 27. in 28. januarja 1940

NAROCNINA NA MESEC
Prejeman v upravi ali po pošti 14 din,
dostavljen na dom 16 din, tujina 30 din

Cena
din 1—

Sovjetska zveza računa s potegnitvijo v vojno

Priprave za obrambo sovjetskih mest pred letalskimi napadi — Namen prihoda nemške vojske — Garancije Nemčije in Sovjetske zveze Italiji — Priprave na južnozahodni meji — Maginotova črta Daljnega vzhoda

MOSKVA, 27. januarja. Exchange Telegraph. Sovjetska vlada je izdala odredbo, da morajo biti v vseh mestih Sovjetske zveze do konca meseca februarja izvršene vse priprave za obrambo pred napadi iz zraka. V Sovjetski zvezi vedno bolj računajo z možnostjo, da bodo potegnjeni v sedanjo vojno in da se bo to zgodilo že tekom letošnje pomladi. Tudi iz pregledov, ki jih dajejo sovjetske radiofonske oddajnice, je mogoče razbrati, da je treba resno računati s takimi možnostmi. V zvezi s tem je mogoče opaziti tudi razne druge nagle priprave, zlasti na sovjetskem jugozahodu.

MADŽARSKE INFORMACIJE

BUDIMPEŠTA, 27. januarja. »Magyar Nemzet« razpravlja o položaju v vzhodni Galiciji v zvezi s prevzemom železniške zveze med Nemčijo in Romunijo po Nemcih in pravi, da nemške čete zares prihajajo v Rusijo, iz česar bi se dalo sklepati, da računajo tako sovjeti kakor Nemci na možnost spopada na področju Črnega morja, posebno Kavkaza, ki bi se pričel letos spomladi.

STVARNE GARANCIJE ITALIJI

RIM, 27. januarja. Assotiated Press. Nasprotno od nekaterih vesti francoskih in angleških listov o novem sporazumu med Nemčijo in Sovjetsko zvezo, katerega namen naj bi bil pripraviti oboroženo intervencijo na Karpatih, Dnjestru in v Skandinaviji, objavljajo italijanski listi

vest »Petit Parisien«, po kateri Nemčija ne namerava pričeti na tem delu Evrope nobne take akcije. List trdi nasprotno, da se je Berlin sporazumel z Moskvjo, da se bodo sovjetske čete začasnó sploh umaknile s Karpatov in jih bodo na madžarski in romunski meji zamenjale nemške. S tem hoče po mnenju lista Berlin ustreči Italiji, ki je odločna nasprotnica vsake sovjetske ekspanzije na evropski jugovzhod. Zato nima pošiljanje nemških čet v vzhodno Galicijo napadalnega namena, ampak samo namen zaščititi železniško progo, po kateri naj bi se prevažal romunski petrolej v Nemčijo, kakor tudi na efekten in stvaren način zagaranirati Italiji dane obljube. To je v zvezi z izjavo, katero je Nemčija dne 17. t. m. poslala v Rim in v

kateri je s svoje in s sovjetske strani zagotovila Italiji, da bodo spoštovani italijanski interesi na evropskem jugo-

JOSEF STALIN

vzhodu celo tudi v primeru, ako bi bili Nemčija in Sovjetska zveza prisiljeni pričeti tu kake operacije.

IRAK, IRAN, AFGANISTAN

KAHIRA, 27. januarja. Agex. Iraško zunanje ministrstvo je po tu dobjenih informacijah prejelo s strani Irana in Afganistana predlog, da se dosedanjí pakt o nenapadanju spremeni v vojaški obrambni pakt Iraka, Irana in Afganistana, kateremu naj bi se pridružila tudi Turčija in Egipt. Spremenitev pakta po predloženem načrtu je potrebna po tamkajšnjem mnenju zaradi vedno bolj naraščajoče nevarnosti konflikta s Sovjetsko zvezo.

UTRDBENA ČRTA V AZIJI

MOSKVA, 27. januarja. Havas. Po pisanju »Krasnaje Gazete« grade sovjeti vzdolž Amurja in Sure ter jezera Skanda na meji Mandžurije utrdbeno črto. Ta črta bo segala vse do zaliva Posjetov in bo predstavljala nekako Maginotovo črto Daljnega vzhoda. Gradnja železniške proge od Posjeta do meje, ki se je pričela lani, je že dokončana. Tudi trdnjava v Posjetu se dalje izgrajuje, a prav tako se gradi nasproti Sahalinu nova trdnjava Sovjetsk. Pri teh delih je po pisanju »Komsomolske Pravde« zaposlenih okoli 30.000 delavcev in tehnikov.

Kako so Finci doslej obranili domovino

Trenutno je položaj na vseh odsekih za Fince ugoden — Informacije o prvih dneh vojne — Položaj in zaskrbljenost v Sovjetski zvezi — Izzelitev 100.000 otrok

LONDON, 27. januarja. Reuter. Sovjetska ofenziva severno od Ladoškega jezera je dokončno ustavljena. Sovjetske čete, ki so štele tu tri močne in moderno opremljene divizije, so bile prisiljene umakniti se na svoje prejšnje izhodišče. Finska obrambna taktika je tudi v tem primeru popolnoma dosegla svoj cilj. Položaj na drugih frontnih odsekih je nespremenjen in za Fince v splošnem zelo ugoden. Po poročilih iz Norveške grade sovjetske čete zahodno od Petsama na severu barake, iz česar bi se dalo sklepati, da se pripravljajo na nov poizkus napada proti jugu.

PRED NOVO OFENZIVO

HELSINKI, 27. jan. Havas. Ogleđni poročila finskih letal nad ruskim zaledjem potrjujejo izjave ruskih ujetnikov o ogromnih koncentracijah rdeče vojske na sektorju severno od Ladoškega jezera. To vse kaže na skorajšnjo novo veliko ofenzivo Rusov na tem sektorju.

KAKO JE BILO OB ZAČETKU NA SEVERU

STOCKHOLM, 27. jan. Havas. List »Stockholm Tidningen« prinaša zanimivo poročilo finskega poročevalca, ki opisuje nevarnosti, ki jih je »morala« prestopiti Finska ob začetku vojne. Na severni fronti so 29. novembra stale samo navadne mejne straže. V tisti noči je en sovjetski bataljon z godbo na čelu z velikim pompom prikorakal čez mejo. Finski polkovnik Vilamo je imel vsega skupaj samo 40 mož, ki jih je mogel zastaviti proti sovražniku. Tako so mogli Rusi že v treh tednih priti do Tekovenlemija in se 17. december lahko imenuje kot najbolj kritičen dan na tem sektorju. Finske čete proti tako nadmočnemu sovražniku niso mogle braniti dveh cest, po katerih se je sovražnik lahko pomikal naprej. Ker ni mogel svoje vojske razkosati na dva dela, je general Valenius zaukazal, naj se vojska koncentrira na jugu. Ta odločitev je rešila položaj, ker so se Rusi tudi obrnili proti jugu. Kakor je že znano, so bile ruske čete nato vržene nazaj za 45 kilometrov.

OBRAMBA PROTI TANKOM

HELSINKI, 27. jan. Reuter. Zatrjujejo, da so Finci od začetka vojne uničili 500 sovjetskih tankov. Medtem ko so prve napade tankov odbili po skrivaj nastavljenih pasteh, so jih nato v zagati uničili

s posebnimi topovi, ki so se izkazali kot izvrstno orožje proti tankom. Posebno uspešna je bila ta artilerija proti večjim tankom. Finci so se uspešno branili proti navalu tankov tudi s tem, da so postavili dolge vrste granitnih zaprek. Težke granitne skale so zakopali globoko v zemljo, del njih je molel iz zemlje proti sovražniku. Sovjetska letala so zmetala na te ograde na tisoče bomb, toda granit je ostal nepoškodovan.

POLOŽAJ V SOVJETSKI ZVEZI

STOCKHOLM, 27. januarja. Exchange

Telegraph. »Svenska Dagbladet« objavlja poročilo iz Moskve, ki podaja zelo zanimivo sliko o finski vojni. V Moskvi cenijo število v bojih s Finci padlih, ranjenih in zmrznjenih sovjetskih vojakov samo za januar na 90.000. Gospodarski položaj se v Sovjetski zvezi vidno slabša. V Leningradu vlada že sedaj veliko pomanjkanje življenjskih potrebščin, a pričelo jih je primanjkovati tudi v Moskvi. Sovjetska vlada se zlasti boji letalskega napada na Leningrad, ker je važno železniško križišče ter središče velikih elektrarn in tovarn. Prav tako narašča vznemirjenost zaradi pomoči, ki jo prejema Finska iz tujine. Pojavlja se želja izogniti se vsakemu nadaljnjemu sporu s Švedsko. Prav posebno pa vznemirjajo ameriški krediti finski vladi. Tudi odločile ameriških strokovnjakov iz sovjetske industrije je napravil globok utis.

Čangkajškov oklic proti japonskim nameram

Ostra zavrnitev pogodbe, sklenjene med japonsko in Vančingvejevo vlado — Vančingvejeva izjava o novi ureditvi Kitajske pod japonsko vlado

ČUNGKING, 27. jan. Havas. Maršal Čangkajšek je naslovil na kitajski narod in prijateljske države razglas, naglašajoč, da je bil 22. t. m. prvič objavljen v Hangkongu tajni sporazum, ki ga je sklenil Vančingvej z Japonci v osmih osnovnih točkah za ureditev kitajsko-japonskih odnosov. Čeprav nima ta dokument za kitajski narod nobene vrednosti, je vendar zgovoren dokaz japonske nesposobnosti, izpremeniti politiko tradicionalnega zavojevanja kljub vsem obetanjem. Čangkajšek naglašja, da veje iz tega memoranduma duh japonske politične vojne in gospodarske prevlade, ki hoče iz Kitajske napraviti protektorat. »Kitajska je že davno razumela neizpremenljive cilje japonskega militarizma in prišla za orožje v neenakem boju. Že dve leti in pol trpi-

mo neizrečene boli in prožimo Japoncem močan odpor. Ne bojujemo se samo zase, temveč proti vse večjim ambicijam naroda, ki nas hoče požreti. Kako revne so zdaj geste, s katerimi hočejo Japonci razmejiti pod svojo kontrolo mongolsko-mandžurske meje in prekiniti z blokado Tienčina! Prepričan sem, da bodo države, ki so prijateljsko razpoložene proti nam, pomagale Kitajski in prenehale dobavljati Japonski sredstva za nadaljnje zavojevanje in slabile tako kitajski odpor, ki je življenjskega pomena za ohranitev cilja kitajskega rodu.«

SANGHAI, 27. jan. DNB. Po vestih iz Cingtava je Vančingvej uradno izjavil, da bo nova kitajska vlada priznala vse dolgeve tujini, ki jih je Kitajska sklenila pred vojno z Japonsko. Razpravljali bodo

tudi v vprašanju dolgov, storjenih ob začetku te vojne. Vlada bo uvedla nov denar, ki bo veljal za vso Kitajsko. Pošta, brzojav, rudno bogastvo, vojska, policija, carine, železnice in druga prometna sredstva bodo pod neposredno vladno kontrolo. Za vso Kitajsko bo določena nova višina carin. Notranja Mongolija bo dobila avtonomijo. Severna Kitajska bo do železniške proge pri Lungčaju pripadla pod upravo severnokitajske vlade. Nova osrednja vlada bo reorganizirala vojsko, jo razdelila v nove garnizije in poveljstva. Do zaključka miru bodo odgovornost za mir imele japonske oblasti. Tu posebno naglašajo, da je konferenca v Cingtavu zelo naglo dosegla sporazum v vseh vprašanjih.

Nadalje obstaja bojazen, da bodo USA ustavile dobavo letalskih motorjev, pri katerih se lahko uporablja kavkaški bencin. To bi povzročilo že v nekaj mesecih krizo v sovjetskem letalstvu. Kljub vsemu temu pa odklanja sovjetska vlada vsako misel na sklenitev premirja s Finsko, ker se boji, da bi s tem padel prestiž režima in samega Stalina.

EVAKUACIJA FINSKIH OTROK

KODANJ, 27. jan. Havas. Semkaj je prispel finski minister za socialno politiko Fagerholm, ki bo razpravljaj z danskimi oblastmi o vprašanju preselitve finskih otrok. V istem smislu se je pogajal že z Švedsko in Norveško. Potovanje otrok iz Finske na Dansko sicer še ni tako nujno, v poštov bi prišlo le, kadar bi bile vse možnosti nastanitve na Švedskem in Norveškem izčrpane. Zdaj ni nobeno finsko mesto varno pred sovjetskimi bombami, ki napadajo celo ponoči. Otroke je treba preseliti v Skandinavijo preden mine zima, ki je le začasni zaveznik Finske. List »Berlingske Tidende« poroča, da bosta Švedska in Norveška sprejeli 100.000 finskih otrok.

Maribor, 27. januarja.

V naši jugoslovanski notranji politiki se bide zadnje čase glavni boj med posameznimi političnimi skupinami zaradi vprašanja, ali prej skupščinske volitve ali dokončna preureditev države? Hrvatska kmetijska stranka pod vodstvom dr. Mačka zastopa stališče, da je treba najprej razpisati skupščinske in hrvatske saborske volitve in šele nato rešiti vprašanje organizacije srbske in slovenske samouprave. Slovenski del Jugoslovanske radikalne zajednice pod vodstvom dr. Korošca je pa stal od začetka, s še nekaterimi grupacijami med Srbi, na stališču, ki je hrvatskemu popolnoma nasprotno: najprej preureditev države in šele nato volitve.

Glede ostale JRZ stališče ni bilo tako določno precizirano in razne izjave posameznikov v tem vprašanju so bile kaj različne. Na seji glavnega odbora stranke preteklo sredo v Beogradu je pa bila sprejeta resolucija, ki pravi, med drugim: »Stranka smatra, da je neobhodno potrebno pred kakršnimi koli volitvami izvršiti organizacijo in preurediti vse dele države in državno skupnost po načelih narodnega sporazuma tako, da bodo vsi deli države enakopravni in zadovoljni.« Mimo tega je glavni odbor osvojil stališče, da volivni zakon, kakor je bil objavljen, v ministrskem svetu še ni bil dokončno sprejet in velja torej za enkrat samo še kot osnutek. Upoštevajoč razne kritike, ki so bile o njem izrečene, bo ta osnutek še korigiran.

Iz vsega tega je mogoče sklepati, da je bil v celotni JRZ dosežen sporazum, po katerem uradno odklanja stališče Hrvatske kmetijske stranke. Zavzela se bo torej v vladi za to, da se skupščinske volitve še ne razpišejo in ne izvedejo, ampak se prej dokonča preureditev države na znotraj in se tudi sam volivni zakon revidira. Ako bo to stališče JRZ osvojeno tudi v vladi, skupščinskih volitev gotovo ne bo meseca marca, kakor se je napovedovalo, po vsej priliki pa tudi še ne tekom pomladi. Zato se pa zdi, da bodo prej izvedene volitve v hrvatski sabor, da si je JRZ stala prej na stališču, da ne bi bile oportune pred skupščinskimi, ker bi potem Hrvatska imela svoje predstavništvo, celotna država pa ne bi imela. Ako bodo medtem v doglednem času urejene tudi ostale avtonomne enote, predvsem srbska in slovenska banovina, ni izključeno, da bodo tudi tam banovinske volitve istočasno s hrvatskimi, na vsak način pa pred skupščinskimi.

Vprašanje ureditve avtonomnih enot države izven banovine Hrvatske bo po sklepu glavnega odbora JRZ v sredo, stopilo gotovo že v prihodnjih dneh v odločilni stadij, kajti dolgo zavlačevanje spriču splošnega položaja in potrebe po skupščinskih volitvah ne bo mogoče. Kar se tiče ureditve slovenskega vprašanja, izvršitev te naloge ne bo težavna in tudi ne bo potrebovala dosti časa. Glede slovenske avtonomne banovine ne obstajajo nobeni mejni spori: slovensko ozemlje določa slovenska narodno-jezikovna meja. Težje je vprašanje srbske banovine. Tu obstajajo nesoglasja ne samo med Srbi in Hrvati, ampak tudi med Srbi samimi. Hrvati naglašajo, da ni mogoče enostavno prideliti vsega vzhodnega, izven banovine Hrvatske ostalega ozemlja k banovini Srbiji in terja zato korekturo meje. Ta korektura pa naj bi se izvršila po svobodni odločitvi prizadetih, zato hoče HSS prej skupščinske volitve, kakor rešitev vprašanja banovine Srbije. Mimo tega nastopajo proti enotni srbski banovini tudi bosanski muslimani in Črnogorci, a avtonomistične tendence se pojavljajo tudi v Vojvodini.

Preden se bo torej dokončno rešilo to vprašanje, bodo potrebna še interna pogajanja z nasprotnimi si skupinami, predvsem s Hrvatsko kmetijsko stranko, da se doseže dokončni in obe strani zadovoljujoči sporazum glede definitivne razmejitve med banovino Hrvatsko in banovino Srbijo. Ta pogajanja, kakor tudi pogajanja glede kompetenc posameznih samouprav, bodo gotovo terjala nekaj časa, a v interesu celote bi bilo, da bi se čimprej končala in bi končno že imeli popolnoma urejen dom. Mi Slovenci stojimo soglasno na stališču, da o banovini Sloveniji ne more biti nobenih posebnih razmišljanj, več, saj so tudi že

Konferenca nemških balkanskih poslanikov

BERLIN, 27. jan. TC. Včeraj so prišli v Berlin na konferenco poslaniki Nemčije iz Budimpešte, Sofije, Aten in Beograda. Kot razlog, zakaj so bili poklicani v Berlin, se navaja predstojeci stanek stalnega sveta Balkanske zveze v Beogradu, ki bo, kakor znano, dne 2. februarja, ter položaj na bližnjem vzhodu sploh. Posebno se je pa opazilo, da ni prišel v Berlin tudi nemški poslanik v Ankari von Papen. Vzrok je najbrže v tem, da je prišel prav sedaj v Ankaro francoski vrhovni poveljnik vzhodne vojske v Siriji, general Weygand, ker sta Balkan in Bližnji vzhod njegova interesna sfera. Von Papen mora počakati v Ankari na

rezultat tega obiska. Vsi nemški listi se bavijo z bližajočo se beograjsko konferenco Balkanske zveze in izražajo potrebo, da ostanejo jugovzhodne evropske države še dalje absolutno nevtralne. Pri tem citirajo tudi pisanje italijanskih listov, ki prav tako naglašajo, da je v interesu Italije, da se ohrani na Balkanu status quo. Listi dalje izražajo upanje, da bo zmagovalo stališče Jugoslavije, ker bi sicer izzvala vsaka sprememba balkanske politike mednarodne komplikacije. Prav tako beležijo tudi z zadovoljstvom vest, da je Romunija postavila petrolejski komisarjat in da je to dejstvo izzvalo v Londonu nezadovoljstvo.

Napetost med Ameriko in Japonsko

NEW YORK, 27. januarja. Reuter. Z včerajšnjim dnem je potekla z ameriške strani odpovedana, skoraj 30 let veljavna trgovinska pogodba med Zedinjenimi državami Severne Amerike in Japonsko. Vsi poizkusi Japonske, da sklenejo z USA do poteka tega roka vsaj neki modus vivendi, so se ponesrečili. Na ameriški strani stoji slej ko prej odločno na stališču, da jim mora dati Japonska zadostne garancije, da bo spoštovala in varovala ameriške interese na Daljnem

vzhodu, posebno na Kitajskem. Za Japonci pomeni novi položaj velik udarec, posebno z ozirom na to, da je dobivala doslej iz USA velike količine važnih surovin, ki so ji potrebne za vojno na Kitajskem, kakor tudi vojnega materiala samega. Položaj na Tihem oceanu, na katerem se vedno bolj zbirajo ameriške bojne ladje, postaja napet in bo po splošni sodbi velikega pomena za nadaljni razvoj dogodkov na svetu.

Težak položaj Romunije

PARIZ, 27. jan. Exchange Telegraph. V pariških političnih krogih presojajo spór, ki je nastal okoli romunskega petroleja, še vedno resno, a naglašajo, da je mogoče razumeti stališče romunske vlade, ki hoče ohraniti na vse strani dobre odnose, kar pa bo v praksi zelo težko izvedljivo. Anglija in Francija ne bosta mogli dovoliti, da bi šel romunski petrolej prvenstveno v Nemčijo, ker so

prvič romunski petrolejski vreli last angleških in francoskih družb, drugi pa ima Romunija angleške in francoske garancije za njeno nedotakljivost. Ako bi hotela Romunija hoditi pota, ki bi bila nasprotna interesom Anglije in Francije, ti dve ne bosta več mogli nuditi zaštite njeni varnosti. Vendar upajo v Parizu, da se bo dalo tudi to vprašanje ugodno rešiti.

Delna demobilizacija v Belgiji

BRUSELJ, 27. jan. Havas. Minister narodne obrambe je odredil demobilizacijo nekaterih letnikov teritorialne vojske. Pripadniki letnikov 1920, 1921 in 1922 bodo takoj puščeni domov. S seboj pa bodo vzeli vso opremo, razen orožja, da bodo takoj pripravljeni v primeru potrebe. Posebno velja to za sanitetne čete ter vojske v nadzorovalni in prometni službi.

Oklic prestolonaslednice Marte

OSLO, 27. jan. DNB. Prestolonaslednica Marta je poslala sinoči preko radia nujen apel vsem norveškim ženam, naj sodelujejo pri organizaciji, ki ima namen registrirati vse Norvežanke-prostovoljke v narodni obrambi. Žene se bodo izvečale za humanitarno pomoč in bodo pripravljene na klic domovine. Norveške žene občutijo sicer globoko antipatijo do surove sile in vojne, toda stvarnosti morajo pogledati z reagiranjem v oči in storiti vse, da se katastrofa zmanjša na minimum.

VRNITEV 160.000 VOLINSKIH NEMCEV

PRZEMYSL, 27. jan. DNB. Vračanje Nemcev iz Galicije in Volinije v raj se bliža kraju. Z vlaki so preselili doslej 103.000, z drugimi sredstvi pa 35.000 Nemcev. Pričakujejo še štiri skupine, blizu 160.000 Nemcev bo zapustilo navedene ruske kraje. Vodja SS oddelkov Himmler in vladni komisar za etnična vprašanja je izrekel priseljencem dobrodošlico, narkar so se ti zahvalili, rekoč, da so srečni, ker so spet v Nemčiji.

HONORARJI DUFFA COOPERJA

NEW YORK, 27. jan. DNB. List »New York Post« javlja, da prejme bivši angleški vojni minister Duff Cooper za vsako predavanje, ki ga ima po USA 750 dolarjev honorarja.

Vsi zadevni potrebni načrti dogotavljeni. Glede vprašanja ureditve srbskega ozemlja pa ni naš namen, da bi se v to zadevo vtikali, ker smatramo, da je izključno le stvar Srbov, oziroma v toliko tudi Hrvatov, v kolikor gre za dokončno razmejitve med njimi. S splošnega stališča pa menimo, da bi bilo najnaravneje, da se ustanovi poleg enotne slovenske in hrvatske banovine tudi enotna srbska. S tem bodo nevolje izpolnjene želje tako

Domači zapiski

Naš državni interes

»Naš državni interes zahteva, da se prepreči razbojniško napadanje slabih narodov, da se spori med narodi rešava po razsodišču. Kdor koli nam v tem pomaga, pa naj bo demokrat, komunist, Slovan, German, Roman, ta je naš prirodni zaveznik. Kdor je pa proti temu, pa čeprav rodni brat, ta je naš sovražnik.« (Adam Pribičević v »Seljačkem Kolu«).

Sodelovanje HSS in SDS v Glini

Za uspešnejše sodelovanje pri volitvah je v Glini izbran skupen odbor HSS in SDS, v katerega je vstopilo enako število članov obeh strank.

Izprememba volivnega zakona

K izpremembi volivnega zakona javlja »Politika« iz poučenih krogov, da bo v primeru soglasja dosežena precejša razlika od prejšnje osnove. Predysem bo sprejet način nosilcev okrožnih list.

Izjava ministra dr. Kreka

Beograjskim novinarjem je minister dr. Krek med drugim dejal, »da je treba politiko, ki je v Zagrebu dobila svojo krono ter proslavila zmagovalstvo, pospešeno nadaljevati. Je to politika narodnega sporazuma in demokratizacije javnega življenja. Zdaj je treba urediti še druge dele države po istem načelu z ustavo in organizacijo, da bodo tudi Slovenci in Srbi čimprej občutili vse dobrrote nove državne ureditve. Demokratizacije našega javnega življenja si ne moremo zamisliti brez predhodne rešitve tega problema v celoti. Ni toliko važen čas volitev, kakor je važen cilj in namen novega parlamenta, v katerem želimo dobiti pravo sliko narodnega mišljenja. Paziti moramo, da odstranimo vse ostrine in strasti in da gledamo na vse s stališča, da so Srbi, Hrvati in Slovenci bratska južna slovanska družina, ki ureja skupni državni dom.«

Zadružna manifestacija med Jugoslavijo in Bolgarijo

Ob priliki tretje obletnice pakta večnega prijateljstva med slovanskima sosedama sta predsednika našega in bolgarskega zadružništva dr. Korošec in Hristo Ganev izmenjala tople brzojavke, želeč še večje poglobitve v gospodarskem sodelovanju obeh držav za skupno korist.

Nove nevarnosti malih narodov

»Ne vemo, kaj vse lahko prinesejo nove nevarnosti, gotovo pa je, da vsak notranji nemir, vsak dvom v svoje življenje in lastno moč že pomeni začetek vojne in tujega zavojevanja. Mali narodi niso in ne morejo biti sovražniki nikomur. Njihov sovražnik je pa vsak, kdor prvi s silo udari na njih meje in neodvisnost. Po veličini volje, moči in žrtvah njihove obrambe se bo krojila usoda malih narodov pri novi razdelitvi sveta.« (Dr. Krizman v »Varaždinskih Novostih«).

Velikost srbske banovine

»Nadaljnje urejevanje države po merilu, kakor je osnovana banovina Hrvatska, bi pomenilo le okrepitev sporazuma. Srbska edinica, ki bi obsegala vse banovine razen dravske, bi bila največja opora hrvatski. Dobro vskladene edince srbska, hrvatska in slovenska bi predstavljale močno Jugoslavijo, ki je enako potrebna Srbom, Hrvatom in Slovencem,« piše »Politika«.

Zaboljšanje položaja upokojencev

»Hrvatski list« izve iz posebnega vira, da se finančni minister dr. Šutej bavi z načrtom izboljšanja pokojnin vsem staro-upokojencem, ki naj bi dobili povrnjeno razliko v primeri z drugimi upokojenci. Prav tako naj bi se uredila zadeva 5% vplačevanja upokojencev v fond za poplavljenice, ki je bil uveden po 6. jan. 1939. Znesek naj bi se upokojencem vrnil. Načrt je odvisen od pristanka vlade.

ŠVICA BO BRANILA SVOJO NEVTRALNOST

LONDON, 27. jan. Havas. V intervjuu, ki ga je dal predsednik Švice dopisniku »Daily Mail«, je naglašena odločna volja Švicarjev, da branijo svojo državo. Švica se bo uprla z vsimi sredstvi vsakršnemu poizkusu, kršiti njeno neodvisnost. Če bo do zavezniški še dalje zadrževali surovine, namenjene švicarski industriji, bodo tovarne morale ustaviti obrate in nezaposlost bo porasla. »Nočemo se okoristiti na račun vojne, toda svojo trgovino bočemo obdržati na dostojni višini,« je zaključil predsednik.

IZJAVA ŠVEDSKEGA ZUNANJEGA MINISTRA

LONDON, 27. jan. Havas. V razgovoru z dopisnikom »Daily Telegraph« v Stockholmu je švedski zunanji minister Günther med drugim izjavil, da je stvar Finske tudi stvar Švedske. Švedski narod je enodušen v tem, da je treba storiti vse, kar je mogoče, da se pomaga Finski. Njeni interesi so tudi naši, te resnice se zavdajo vsi Švedi, je izjavil minister in dodal, da z zadovoljstvom opaza, da uživa Finska simpatije skoraj vseh držav na svetu. Ta mednarodna pomoč je dejstvo, spriču katerega moremo z zaupanjem gledati v obnovo mednarodnega reda, kar želijo vsi narodi.

ŽRTVE MRAZA V USA

NEW YORK, 27. jan. Havas. Zaradi mraza, ki je pritisnil v USA, je umrlo že 324 oseb.

Mariborska napoved. Prevladovalo bo oblačno, nestanovitno in toplejše vreme. Včeraj je bila najvišja temperatura +0,6, danes najnižja -5,5, opoldne -3,6.

Curij, 27. jan. Devize: Beograd 10, Pariz 10,07, London 17,77, Newyork 446, Milano 22,51, Berlin 178,70, Praga 5,30, Budimpešta 3,35, Bukarešta 3,30.

Slovencev kakor Hrvatov in Srbov in podane garancije za uspešen nadaljnji razvoj celotne države.

Glede volivnega zakona želimo, da se korigira v smislu načel, ki smo jih že te dni omenili na tem mestu v kritiki sedanjega osnutka. Ta načela so popolna narodna in politična enakopravnost na podlagi čiste demokracije. Zato želimo tudi čimprej nove politične zakone. -r.

Naše politično delo

Vladim'r Kreft

Dogodki, ki jih že nekaj časa doživljamo, ne ostajajo brez vpliva na naše notranje življenje. Val vznemirjenosti in nesigurnosti, ki ga v nas vedno bolj in bolj občutimo, povzroča zlasti neprijetne posledice pri onih, katerim je n. pr. javno delo le sredstvo, da dosežejo za sebe čim večjo korist. Ti ljudje, ki so že po svojem značaju nagnjeni k raznim neprimernim dejanjem, postajajo v teh dneh žrtve svojih slabih lastnosti.

Ko smo se nekateri javni delavci odločili poseči v slovensko politično življenje, ki ima že nekaj desetletij značaj brezobzirne borbe med dvema nasprotnojučima taboroma, smo to storili iz raznih stvarnih razlogov, med drugim tudi zato, da glasno opozorimo politična vodstva obstoječih strank, da delo, ki ga posamezne stranke vršijo, ni pravilno, ker sloni mnogo preveč na politično strankarskem načelu, katero podreja gospodarska, socialna in kulturna vprašanja predvsem interesom ene ali druge politične skupine.

Že takrat, ko smo si postavili temelje našega političnega dela, smo se zavedali, da bo to delo težko, ker bodo prihajali na nas napadi z vseh strani in bodo največji tam, kjer se bodo križala naša načela, z načeli nasprotnika. To naše sklepanje je bilo pravilno in danes že občutimo, da naša dobra hotenja povzročajo reakcije, ki nas hoče z najrazličnejšimi sredstvi onemogočiti in izriniti iz javnega življenja. Ta borba proti nam tu in tam že tudi prehaja meje dostojnega odnosa človeka do sočloveka.

Če potuješ iz kraja v kraj in se sestaneš s prijatelji, izveš o tej borbi marsikaj zanimivega. Kot značilen primer navajam mimogrede neko zborovanje bivšega ministra, ki se je v svojem govoru razvnel, da je celo udarjal s pestjo po mizi in si pal ogenj in žveplo na nas mlade. In enakih, resničnih povesti izveš pri svojih prijateljih mnogo.

Ko mladi javni delavci premišljujemo o takšnem načinu javnega dela, prihajamo do zaključka, da izpadi proti nam v sedanjih razmerah niso koristni, ne samo zaradi splošnih interesov, nego tudi iz razloga, ker povzročajo pri nas, nam samim večkrat neljubo, protiakcije in s tem le nova trenja. Istočasno pa tudi dvomimo, da bi imeli izpadi tudi za vrši-

telje kak večji pozitiven uspeh.

Zadnje čase smo tudi pripadniki socialne agrarne smeri proglašeni za komuniste. To je vsekakor zanimivo že zato, ker nas na drugi strani prav slovenska levica dolži, da smo mi glavni krivci, da ni bila ustvarjena skupna fronta delovnega ljudstva.

Vsi oni, ki te vesti raznašajo ali celo o njih pišejo sicer prav dobro vedo, da naša skupina nima nič skupnega s kakršno koli komunistično akcijo v Sloveniji, toda se tega poslužujejo, ker smatrajo, da jim je beseda »komunizem« najmočnejše orožje proti nam. Koliko je komunizma med slovenskim kmetiskim ljudstvom, ni težko uganiti. Dejstvo je sicer, da vlada v srcu slovenskega preproste- ga človeka na deželi nezadovoljnost, ka-

tere povzročitelj je njegov gospodarsko-socialni položaj, toda ta nezadovoljnost še zdaleč ni tako močna, da bi konservativnega kmetkega človeka spremenila v revolucionarja. Če pa že v njej obstaja kakšna posebna nevarnost, se da odstraniti, in sicer prvenstveno s stvarnim zboljšanjem gmočnega položaja nezadovoljnih.

Res pa je, da smo mladi javni delavci udarnejši in borbenjši od svojih očetov, toda ti dve lastnosti še ne pomenita, da se nastopajoči rod ne bi zavedal časa, v katerem živimo in njegovih potreb in bi se ukvarjal z akcijami, katerih končni uspeh je za narod zelo sporen.

Zato smatramo, da so napadi, ki so jih nekateri začeli proti nam že ob pričetku našega političnega dela, neupra-

vičeni in ne morejo roditi dobrega sadu za splošnost. Nas sicer ne plašijo, ker prvič verujemo v svojo pravično pot, drugič, ker nismo politični karieristi, ki bi hoteli postati takoj nekaj več, kakor navadni javni delavci in tretjič, ker smo prepričani, da je vse to, kar se okrog nas zaradi nas dogaja, za nas le dobra šola za bodočnost. Kljub tej naši odločnosti pa se še vendar vedno sprašujemo:

Ali je danes v resnici najprimernejši čas za brezobzirno medsebojno borbo, ali ni lepšega načina političnega dela, kakor je tu opisan in ali že ne bo prišlo spametovanje, katerega rezultat mora biti slovenska sloga?

Na ta vprašanja smo mi že večkrat odgovorili in danes ponovno poudarjamo: tudi pravični slogi slovenskega naroda velja naše delo in naša borba in mi smo trdno uverjeni, da do te sloge mora priti.

Solčavska „Proštija“ in stara deželna meja na Olševi

Dr. Fr. Mišič

Solčavska župnija obsega krasni gorski svet ob povirju mlade Savinje zadaj nad naravno sotesko pri Igli, ki edina veže, kakor pravcata vrata to zase zaokroženo obvodje z Lučami ter z ostalo Savinjsko dolino. Čudno izoblikovana tesen pri Igli, skozi katero šumi Savinja, ojačena z Jezerco, z Lašekom, s Klobažo in Belo, je prvotno tudi resnično imela ime Vrata. Kmetiji pred Iglo se imenujeta Spodnji in Zgornji Zavratnik in tiste skale v Savinji tik pred Iglo, ki jih plavci porablajo, da hitro »zabijejo« splav ob naglo narasli vodi, se imenujejo Zavračke klešče. V urbarju gornjegrajskega benediktinskega samostana iz leta 1426. sta navedena samostanska podložnika »Jansek vnd Vleisch vnderm Tor«. (Janšek in Urh pod Vrat) kot prednika sedanjih Zavratnikov; v neki drugi listini imenovane- ga samostana pa se ozemlje sedanje solčavske župnije sploh navaja pod imenom Retroportam, t. j. Za vrati, pač dokaz, da se je soteska pri Igli nekaj imenovala »Vrata«.

V dobi, ko je človek samo s strahom in trepetom gledal na visoke gore in še ni bil hribovazec, so tvorili gorski grebeni od Ojstrice do Rinke proti Kranjski naraven, neprehoden zid; edino s severa so vodile v onih starih časih lažje poti v solčavski svet, in sicer iz Gornje Mežiške doline (Črna, Sv. Jakob v Koprivni) in

iz Železne Kaple čez Pavličovo sedlo in čez Pastirkov vrh mimo cerkvice Sv. Lenart in Sv. Duh v solčavski proštiji. Tako je tudi naravno in razumljivo, da so prebivalci Solčave in njene okolice po narečju, po šegah in navedah, po nekdanji noši in po celem svojem bistvu pristni Korošci, in verjetno je, da so Slovenci v sedanji solčavski svet prišli in ga naselili najprej s Koroškega, ne pa, prodirajoči ob Savinji navzgor.

Solčavska Proštija obsega deset samotnih kmetij »Proštovci« na sončnih obronkih, ki se dvigajo proti skalnatim stenam Olševe ter gledajo s svojimi belimi domovi, z obsežnimi njivami in gozdovi na Logarsko dolino in na silne gorske orjake, ki stoje okoli nje. Sredi teh raztresenih kmetij, sredi solčavske Proštije, stoji na razglednem hričku ljubka cerkvice Sv. Duh, podružnica župne cerkve Marije Snežne v Solčavi. Sv. Duh je po imenu listinsko znan že iz 15. stoletja in poznejša kronika pravi o njegovi cerkvi: »Kr. v nima; pač pa ima svoje dopadnje nad ovčami, ki jih ima 36«. Domneva, da bi zanimivo ime Proštija bilo v kakšni zvezi z Gornjim gradom in njegovim benediktinskim samostanom, se ne da dokazati. V Gornjem gradu je pač obstajala opatija, ker so samostanski podložniki imeli naslov opatov in se je to ime v obliki »Na Opatih« kot ledinsko

ime ohranilo na Menini planini do danes. Ni pa bilo v Gornjem gradu nikoli proštije in proštov; pač pa v koroški Dobrlivesi, blizu Železne Kaple. Spričo naravnih prastarih zvez solčavskega okraja z Železno Kaplo in nje gospodarji, z vitezi Reberskimi in s Podjuno sploh, je že samo po sebi verjetno, da je solčavska Proštija po svojem imenu in postanku v nekakšni zvezi s proštijo in Dobrlivesi. Reberčani so imeli posest v Solčavi, ki so jo podarili cerkvi v Dobrlivesi, Gornji grad pa je imel posest na Koroškem.

V tem pogledu je zelo zanimiva in poučna vsebina neke gornjegrajske listine iz leta 1355. V tem letu se je benediktinski opat v Gornjem gradu pritožil na oglejskega patriarha, ker ima prošt v Dobrlivesi protizakonito v posesti deset kmetij — solčavska Proštija šteje baš deset kmetij — v »Sulcpah«-u pod »Erelalben« (pod Olševo), pač neizpodbiten dokaz, do so te kmetije po proštiji v Dobrlivesi dobile svojo skupno ime in ga ohranile kot Proštija do današnjih dni; dokaz pa tudi, da meja med gornjegrajsko proštijo in koroško proštijo blizu Olševe ni bila točno določena. Ta negotovost pa je morala zadeti tudi staro deželno mejo med Savinjsko marko in med posestvi koroških vojvod, torej poznejšo deželno in deloma tudi sedanjo državno mejo na Olševi.

Ta spor se da zasledovati celo v še starejšo dobo, v 13. stoletje. Tedaj se je obrnil gornjegrajski opat na koroškega vojvodo s pritožbo, da vojvoda na nekaterih mejnih mestih, zlasti Retroportam = Za Vrat = Za Iglo na planinah Erlawo (Olševa) in Loschke (Ložek), kjer gre ob razvodnici meja med samostansko in vojvodsko posestvijo, posega na zemljišče gornjegrajskega samostana. Z ozirom na to pritožbo je koroški vojvoda pooblastil za ta namen sestavljeno preiskovalno in razmejitveno komisijo, naj na licu mesta preišče zadevo in gornjegrajskemu samostanu prisodi vse ozemlje, ki bi ga opat dokazal kot last benediktinskega samostana. Na dan sv. Urha (4. julija) l. 1268. je šla komisija na določeno mesto na meji, kamor je bila pozvala tudi opata po isti poti in okoli 500 prič. Iz te množice so izbrali sedem verodostojnih mož, da kot priče izpovedo golo resnico. Po njihovi izpovedi so že od pamtiveka segale meje gornjegrajskega distrikta na najvišje vrhove planin Ložek in Olševa in razvodnica na gorah, ki obdajajo gornjegrajski distrikt, je bila tudi meja gornjegrajskih posestev. Te in podobne izpovedi, ki so bile izpovedane pod prisego, je potrdila vsa množica navzočih prič, nakar je komisija gornjegrajskemu samostanu priznala vse ozemlje do vrhov planin Ložek in Olševa; obenem pa tudi vojvodo Urha naprosila, da potrditev svoje razsodbe, ker bi se za nje, ki z velikimi stroški ustanavlja nove samostane, gotovo ne spodobilo, da bi starim samostanom odvzel katere koli posestva. Na ljubljanskem gradu je nato vojvoda Urh na dan sv. Aleša (17. jul.) 1268 potrdil razsodbo s pripombo, da nihče njegovih dedičev ali naslednikov radi teh določenih mej ne sme nadlegovati gornjegrajskega samostana.

Kako je bila rešena zadeva, radi katere se je gornjegrajski opat leta 1355 obrnil na oglejskega patriarha z ozirom

Pisateljeva domišljija, uresničena v 10 letih

Hessejev utopični roman.

Leta 1929. je izšel v Nemčiji Maxa Re- nejja Hesseja roman »Partenau«, ki je bil za tedanji demokratski čas tako nenavad- naden, da se je zdel samo čisto navadna utopija. Roman je namreč prikazoval uni- čenje Češkoslovaške in Poljske. Pisatelj je poslal nemško vojsko najprej na Če- škoslovaško, in ko je bila tako Poljska obkrožena, je po silnem zaletu tudi ona padla. Nemški diplomaciji se je posre- čilo v romanu vojno na vzhodu lokalizi- rati. Francija se je zadovoljila z obljubo, da nima Nemčija nasproti njej nobenih zahtev, Anglija je pa, zvesta svojemu oportunizmu, sprejela dovršena dejstva. Smo Sovjetska zveza je vkorakala v vzhodno Poljsko, a sporazumno z Nem- čijo se je določila njena nova meja nekje na Sanu. Po nemško-sovjetskem spora- zumu so bili potem Čehi in Poljaki ve- činoma preseljeni v Sovjetsko zvezo ter naseljeni posamezno v vaseh vse do Ti- hega oceana. Na Češkem in Poljskem so se naselili Nemci. Samo del delavcev so razkropili po nemških industrijskih cen- trih, toda ločeno.

Hitlerjevo stališče v »Mojem boju«.

Nekako v istem času je napisal in izdal tudi Adolf Hitler drugi del svoje knjige »Mein Kampf«. V njem so odstavki, ki so v marsičem enaki mislim v Hesseje- vem romanu »Partenau«. Hitler pravi namreč na nekem mestu, »da je treba nemški življenjski prostor razširiti na evropski vzhod, kajti bilo bi smešno, da bi se mogel nemški narod omejiti na pič- lih 500.000 kvadratnih kilometrov. Nem- čijo je treba rešiti njene tesnosti, kajti ne suženskim narodom, ampak osvajaalcem germanskim organizatorjem in gospo- dom, naseljenim in kmetom, pripada bo- dočnost. V prihodnjih sto letih mora nem-

ški narod narasti od 80 na 250 milijonov duš. Zaradi tega je zahteva po obnovitvi mej iz leta 1914. neumnost, da, celo zlo- čin«. Dalje pravi Hitler, da ljudstev ni mogoče germanizirati, ker bi sicer nastali le manjvredni bastardi, pač pa je mogoče in potrebno gemanizirati dežele, kar se lahko zgodi z odselitvijo dosedanjega in naselitvijo nemškega ljudstva.

Resnica po desetih letih.

»Ali je Hesse napisal roman »Partenau« na podlagi svoje lastne domišljije, ali pa so mu bili že znani zadetvi poli- tični načrti, ki jih je le spremenil v lite- raturo?« se vprašuje »Neue Zürcher Zel- tung«, iz katere posnemamo te podatke. Bilo kakor bilo, dejstvo je, da se je zgod- ba Hessejevega romana že točno deset let potem, ko ga je izdal, skoraj do po- drobnosti uresničila. Nemčija je zasedla Češko in s silnim zaletom strla odpor Poljske. Tudi Sovjetska zveza je vko- rakala v vzhodno Poljsko in se ustavila skoraj natanko tam, kjer je že Hesse do- ločil nemško-sovjetsko mejo v svojem utopičnem romanu. Uresničila se ni le napoved, da hosta Francija in Anglija ostali nevtralni in da bo ostal spopad na vzhodu lokaliziran.

Preseljevanje na vzhodu.

Ko je lani v jeseni nemška vojska str- la poljski odpor in zasedla vse ozemlje do Sana, je postopoma priključila k stari državi ne samo vse tiste poljske zahodne dežele, ki so ji oripadale leta 1914., am- pak tudi še Lodž in pokrajino, tako, da se je meja z Nemčijo popolnoma izena- čila z mejo, ki jo je Hesse predlagal na razdaljo 30 kilometrov. Toda tudi s tem izenačevanjem še ni zaključeno in gene- ralni guverner dr. Frank je dejal nedav- no v nekem svojem govoru, da bo postal

tudi Krakov »nemško kulturno središče«. Intelektualci, uradniki, trgovci itd. so bili iz priključenih pokrajin že odstranjeni in na njihova mesta prihajajo nemški izse- ljenci iz baltskih držav in od drugod. Po- sebno Pomorjansko se naglo germanizi- ra. Toda znani so tudi načrti, po katerih naj bi se postopoma odstranilo od tam sploh vse poljsko in naselilo nemško pre- bivalstvo. Ozemlje, na katerem so še pred nekaj meseci živeli in gospodarili Poljaki, naj bi postalo trdno nemško. S tem se pa uresničuje tudi zadnja napoved Hesseje- vega, pred desetimi leti utopičnega, a sedaj že več ko realističnega romana »Partenau«.

Literatura in politika.

Iz vsega tega bi se dalo sklepati, da Hessejev roman ni bil napisan le kot bujna domišljija ali samo želja pisatelja, ampak je imel določen namen propagirati v literarni obliki politično idejo, ki se je točno ujemala s Hitlerjevim stališčem v drugem delu njegove knjige »Mein Kampf«. Nemčija je dobila na vzhodu svoj novi življenjski prostor, ki ga ne na- merava germanizirati s spreobračanjem starega prebivalstva, ampak s premembo naseljenecv, s pritegnitvijo nemških ko- lonistov iz tujih držav, pa tudi iz Nemčije same. Kakor je znano, so že v teku pri- prave, da presele iz Württenberške in od drugod velike množice nemškega prebiva- lstva v bivše poljske pokrajine. Za en- krat gre za sto tisoč rodbin, ki pa naj bi im postopoma sledilo še več sto tisoč drugih iz zahodne Nemčije, zlasti od tam, kjer je najbolj gosto obljudena. Tudi nad sto tisoč dosedanjih južnih Tirolcev bo poslanih na Poljsko. Iz tega vidimo, ka- ko sta se v tem primeru čudovito harmo- nično združili literatura in politika.

Kmetijski upori na Slovenskem

Vstaja na Spod. Štajerskem 1635

Josip Mravljak / Voditelje upora so poobesili ali razčelverili...

Glavar Dornberg je naznanil graški vladi, kaj se godi na Tolminskem. Nato je poslal cesar Ferdinand v Tolmin posebno komisijo, ki je sprejemala pritožbe podložnikov, poslušala zagovore obtožnih in zasliševala zlasti povzročitelje in voditelje upora. Na podlagi teh poizvedb je izdal cesar v Gradcu 26. februarja 1628 razsodbo, ki je Dornbergu priznala pravico terjati desetino in roboto od tistih novin, ki so bile iztrebljene kljub prepovedi gosposke po letu 1600., ali pa ki s ožje vpisane v urbarju; tudi bi se smele kuhinjske služnosti odkupiti z denarjem. Tolminski podložniki pa so dolžni opravljati vso roboto in dajati vse davbergu, kakor so jih že od nekdaj dajali tolminskim glavarjem.

MILOST ZA PUNTARJE

Izmed puntarskih voditeljev so bili skoraj vsi pomiloščeni. Cesar je zahteval odpustčanja, plačati komisijo in nekatere terjatve Dornbergove ter ljudem povrniti denar, ki so ga po krivem od njih izterjali. Glavni vodja Jernej Mavrič je bil iz Goriško-Primorske izgnan. Slednjič se je kmetom strogo prepovedalo prirejati shode brez dovoljenja gosposke, sicer bodo kaznovani na telesu in imenu.

Kazen za punt ni bila posebno stroga in prav to je bržda mnogo pripomoglo, da se je nevarno gibanje kmalu poglelo.

UPORI NA DOLENJSKEM

Leta 1631. so se uprli podložniki gospostev Kočevje, Kostel, Metlika in Cernomelj deloma zaradi visokih davčnih kontribucij, deloma pa zaradi izgredov iz nemške vojne se povrnivših polkov. K temu se je pridružilo še plenjenje Uskokov, ki niso dobivali v redu mezde. Ob Pivki so kmetje zavzeli, oplenili in razdejali nekoliko gradov, — drugo o poteku upora je neznan.

VI. SPODNJESTAJERSKI UPOR 1635.

Kakor smo o poteku in udušitvi upora leta 1635. razmeroma dobro poučeni, tako vendar ni dovolj pojasnjen njega pravi in neposredni povod. Nepobitno je, da moram ošteti med posredne vzroke tudi huda breme in visoke naklade, ki jih je povzročila 30-letna vojna in katere je gosposka ponajveč naprtla kmetu in izterjevala brezobzirno. Neposredni vzrok pa je bržda iskati v prestrogem postopanju ostroškega Feliksa Schrattenbacha. Bil je prej stotnik pri graničarjih v Karlovcu in se je pogumno bori proti Turkom, pozneje je postal polkovnik in član štajerskega vojnege sveta. Kot vojak je seveda ravnal

na onih deset kmetij, ki jih je imel prošt v Dobrlivesi protizakonito o posesti v »Sulcpahu« pod »Erelaben« (Olševu), listinsko sicer ni znano. Ni pa dvoma, da je tudi ta mejni spor bil rešen v prid gornjegrajskega samostana. Samostan, kojega opat je užival tak ugled, da je s podpisal ustanovno listino dunajske univerze, se je leta 1370. pobratil s korarskim samostanom v Dobrlivesi, pač dokaz za mirno in ugodno rešitev onega spora. Solčavska Proštija je bila vrnjena gornjegrajskemu samostanu in je tako danes s cerkvico pri Sv. Duhu del solčavske župnije; s svojim imenom pa je še do danes ohranila spomin na čas, ko so njo in njenih deset kmetij imeli protizakonito v posesti prošt v Dobrlivesi. Dve kmetiji Jamnik v Jamljah in Grofič na Grofičevem sta izmed onih deset kmetij, ki so tvorile in še tvorijo solčavsko Proštijo, že propadli. Osem jih pa še obstoji: Macesnik, Strgar, Potočnik, Rogar, Plođer, Strevc (Strelec), Kolar in Golar.

Če si hočeš ogledati slovito Potočko zijavko, ustavi se pri cerkvici Sv. Duh, blizu Strevca, potem pa ob Potoku pri Potočniku, pa boš imel živo sliko današnje solčavske Proštije pred seboj, tik ob sedanjih državni meji na Olševi.

s kmetom kakor prej s samopašno soldatesko, to pa je rodilo najprej razdraženost, potem odpor in končno vstajo.

Dejstvo je, da so se začeli puntati kmetje začetkom leta 1635. in sicer samo v ostroškem vlastelinstvu. Graščak Schrattenbach je upal, da bo s svojimi hlapci (vojaki) vstajo sam potlačil. Ko se mu pa to ni posrečilo, je zaprosil pri vladi v Gradcu za pomoč deželnega profosa.

CESARSKA POMOČ SCHRATTENBACHU

Graščakovemu zaprosilu se je ugodilo s patentom od 22. februarja, toda iz neznanih razlogov je prišel profos Lorenc Maas na poziv šele v drugi polovici aprila s 40 vojaki. Schrattenbach je zahteval takojšen napad na kmete, s čimer se pa profos ni strinjal, ker je imel nalog, da mora najprej v dobrem posredovati. Graščak je potem kmete vendarle napadel in jih deloma pobil, deloma razpršil. Na-

to se je profos vrnil v Gradec, je pa prišel v Fram zvedel, da povsod med ljudstvom vre. Kmalu nato (prve dni maja) so izbruhnili upori v celjski četrti južno od Pohorja. Iz ostroškega dominija so se razkropili »tatorji na vse strani in pozivali kmete na punt.

RAZČELVERJENI KOLOVONJE

Tudi na Kranjsko se je upor brž razširil in najprej izbruhnili pri vedno nemirnih Kočevcih. O tem uporu pravi krška kronika, da je gospoda svoje gradove v begu zapustila, kmetje pa da so napravili velik plen v srebrnini, dragotinah, oblekah, žitu in vinu. Tudi na Gorenjskem okoli Bleda je bilo napeto, ne vemo pa, ali je prišlo do izbruha. Značilno je bilo zadržanje meščanov v tem uporu, ker niso dovolili vstopa plemičem v svoja obzidja. Kranjska stanovska vojska je 14. junija nedaleč od gradu Silentabor napadla uporne kmete. Premagala in razkropila je kmetško vojsko; 40 kmetov

je bilo ubitih, 15 upornikov pa je deželni sodnik Peter Legat odpeljal se v Ljubljano, kjer je prejel za vsakega nagrado en tolar. Kolovodje upora se Kranjskem so bili nekateri obešeni, nekateri razčelverjeni.

PLEN PO ŠTAJERSKEM

Podrobno smo poučeni o razvoju dogodkov na Štajerskem. Najprej so si uporniki privoščili gradove Ostrovec, Hekenberg in Purkštal. Zavzeli so jih in povsem oplenili, graščak Schrattenbach pa se je še pravočasno umaknil v varno zavetje. Nato so puntarji oplenili in porušili prevolski grad. Uprli so se tudi gornjegrajski podložniki in izropali gradova Rudenek in Vrbovec. Revoltirali so tudi kmetje v Gornjem gradu. Eden izmed vodij si je nadel škofovsko kapo in sprejemal poklonitve kot gospod in škof. Zakaj se gradu samega niso lotili, ni znano.

Vstaja se je širila tudi proti severu, kjer so uporniki zavzeli in izropali gradove v Soštanju, Lilienberg, Gradič (Schwarzenstein), Turn, Forhtenek, Helfenberg in Salek. Zakaj veljenskega gradu ni med navedenimi, ni znano; skoraj gotovo se je s svojo posadko ubranil upornikov.

Se nadaljuje prihodnjo soboto!

Kultura

„Othello“ v novi uprizoritvi

Veliki angleški dramatik William Shakespeare je že dolgo stalno na repertoarju naših slovenskih odrov, zlasti odkar nam je Oton Župančič pripravil klasično vzorne prevode. Tudi naše mariborsko gledališče vprižori vsako sezono vsaj eno njegovo delo, v letošnji pa dobimo kar dve: »Othello« v Kovičevi in »Hamlet« v Skrbinškovi režiji. Obe tragediji sta bili na našem odru že vprižorjeni in sta zato le novi vprižoritvi. Premiera »Othella« je bila to sredo, »Hamlet« pa pride na vrsto najbrže meseca februarja.

Ako vzporedimo sedanjo vprižoritev s prejšnjo, moramo ugotoviti predvsem velik napredek v inscenaciji, ki je bila stilno uskladenost z delom in načinom režije g. Jožeta Koviča, kakor mu je dozorel v dolgih letih razvoja. Prav tako je viden tudi režijski napredek, ki se kaže v harmonični postavitvi celote in posameznih scen. Oprekati bi mogli morda razdelitvi vlog in načinu igre nekaterih igralcev, oziroma igralk, ki so pokazali sicer dosti nastudiranosti, toda premalo čustvenega življenja, kar je zakrivilo, da so postale nekatere scene hladne, teatralične in gledalcev niso ogrele. To se je čutilo posebno tudi na višku tragedije, ko padajo žrtve brezmejne Jagove zlobe.

Kreacija, ki jo je ustvaril g. Pavle Kovič v Othellu, je karakterno in psihološko pravilno pojmovana in tudi dosledno izdelana. Prav tako je ustrezal tej vlogi po maski. Igralsko dovršena je posebno še Desdemona gđ. Elvire Kraljeve, kultura njene igre, prestudirane do vsake podrobnosti, in zlasti kultura njene deklamacije, ki sega v našem gledališču najvišje, se je polno uveljavila, toda neposrednosti topline doživljanja ni izražala v toliki meri, kakor bi pričakovali. Sicer pa je manjkalo topline tudi v nekaterih drugih, na zunaj sicer izvrstnih kreacijah, čemur moramo iskati vzroka najbrže v dejstvu, da so naši igralci usmerjeni bolj v realistično smer, dočim terja Shakespeare drugačen način igralskega ustvarjanja. Med onimi, ki morda niso pokazali toliko kulture, so pa njihove kreacije kljub temu učinkovale prepričevalno, je treba omeniti gđ. Emo Starčev v vlogi Jagove žene Emilije, g. Milana Košiča v vlogi beneškega doža, gđ. Branko Rasbergerjevo v vlogi Cassijeve ljubice Bianca in morda še nekatere druge v manj vidnih nastopih.

Harmonično uskladenost med igro in preničljivostjo je na dosegel zlasti Jago g. Vladimirja Skrbinška. Bil je polnokrven spletkar, prestudiran vseskozi, a kljub temu neposreden. G. Danilo Gorinšek je podal v celoti dobro senatorja Brabantia, prav tako so igralsko učinkovali Graziano g. Košute, malo

preveč operetni Roderigo g. Verdonika, dobro izoblikovani Cassio g. Nakrsta, in končno bolj pasivni Lodovico g. Crnoborija in Montano g. Rasbergerja. Prvega, drugega, tretjega in četrtega senatorja so skladno odigrali gg. Harastovič, Malec, Turk in Kobilica, štiri plemiče pa gg. Lukež, Brunčič, Standeker in Ledinek. Pri marsikaterem so se žal preveč čutili verzi. Bilo bi potrebno, da bi posvetili naši igralci več studija kulturi deklamacije.

Vprižoritev je močno dvignila godba, katero je oskrbel kot komponist in dirigent g. kapelnik Jiránec v harmonični povezanosti z duhom Shakespearejeve

Sokolstvo

Socialno delo Pivkovih Sokolov

V magdalenskem okraju deluje tiho, toda zelo uspešno Pivkova sokolska družina. Sokolski naraščaj je zelo marljiv in pridno zahaja v telovadnico. Zato pa se jim je Sokol Maribor I lepo oddolžil z obdaritvijo, ki je bila preteklo nedeljo v sokolski telovadnici. Društvo je obdarovalo 132 najsiriomašnejših otrok s prak-

tičnimi in potrebnimi darili ter jih tudi pogostilo. Zahvala za uspešno socialno delo gre tovarnam Doctor in drug. Rosner in Hutter, ki so darovale blago za revne sokolske malčke. Vrli Pivkovi Sokoli se bodo za darove oddolžili s skrbno pripravljenimi telovadno akademijo, za katero se že pridno vadijo.

Za dograditev doma v Poličanah

Sokolsko društvo Poličane, ki z letošnjim letom pričenja 10. leto svojega obstoja, je letos prvič zborovalo v svojem domu, v že izdelani društveni sobi, ter je bil s tem cilj 10letnega hrepenenja dosežen. Seveda še ni dograjen in bo treba še mnogo dela in predvsem denarnih sredstev. Ta želja je bila ponovno izražena na občnem zboru od vseh funkcionarjev in vsa poročila so se končala z veliko željo: »Zgradite in uredite nam čimprej dvorano, kjer bomo lahko z delom nadaljevali.«

Iz posameznih poročil je razvidno, da je bilo društvo res delavno. Vsa denarna sredstva so se uporabila za gradnjo sokolskega doma, ki ga je društvo začelo lanske poletje graditi in ga postavilo v surovem stanju pod streho. Doslej so za dom brez zemljišča izdali okrog 75.000 din. Društvo ima knjižnico, ki posluje že v novem domu. Knjižnica šteje razen strokovnih 663 leposlovnih knjig. V preteklem letu je bilo prečitanih 1286 knjig. Pri volitvah so bili izvoljeni Kovič Ivan za starosta, Heric Fran za podstarosta, Mesarič Lojze za načelnika, Vovšek Jožek za podnačelnika, Gasparič Poljka za načelnico. Požeg Anica za podnačelnico, prosvetar Perdija Juraj, tajnica Mesarič Cita, statističarka Perdija Pavla, gospodar Požeg Anton, društveni zdravnik dr. Hronovsky.

Odbor bo šel z vso silo na delo, da bo čimprej uredil tudi notranje prostore sokolskega doma, kar pa mu bo mogoče le s podporo zunanjih činiteljev. Morda bi se našel mecen, ki bi nudil proti vknjižbi 30 do 50 tisoč din brezobrestnega posojila.

1. Slovanski večer priredi socialni odsek celjske sokolske župe 6. aprila v veliki dvorani Narodnega doma.

1. Župne smučarske tekme celjske sokolske župe bodo v nedeljo pri Celjski koči. Vršile se bodo za članstvo in naraščaj v patrolnem teku in v smuku, članice, ženski naraščaj in nižji moški naraščaj pa bo tekmoval samo v smuku. Skupen odhod bo po prihodu jutranjih vlakov ob 8. izpred kapucinskega mosta.

1. Smučski tek ptujskih Sokolov. Preteklo nedeljo so bile smučske tekme, ki jih je priredil ptujski Sokol. Od naraščaja je dosegel 1. mesto na 9 km Suhadolnik Dušan, 2. mesto pa Kostanjevec Zdenko. Med člani je bil prvi Zorko Zvonko.

1. Sv. Lenart v Slov. gor. Sokolske smučske tekme, ki so bile v nedeljo pri Sv. Lenartu v Slov. gor., so pokazale prav lepe uspehe. Na 8 km progi je dosegel prvo mesto Rozin Roman, drugo Dokl Zdravko, tretje pa Dreo Bojan. V juniorski skupini je bil zmagovalac Mihorič Roman, drugi pa Zorec Ernest.

1. Sokolsko društvo Selnica ob Dravi je imelo te dni občni zbor, ki ga je vodil starosta Grahor. Posamezni odborniki so podali zanimiva poročila. Poleg telovadbe je članstvo gojilo plavanje, kolesarjenje in smučanje. Uspešno je bilo tudi prosvetno delo. Pri volitvah je bil izvoljen sledeči odbor: starosta Grahor Viktor, načelnik Zaucer Bogomir, načelnica pa Filipič Marica.

Novice

Kaj piše naš kmet o našem času

Naša Jugoslavija je lepa in močna — Nikakor ne moremo dopustiti, da jo razni špekulantje slabijo

Bližajo se težki dnevi za najrevnejše. Življenje raznih slojev pozna samo tisti, ki živi sredi njih, ne pa tisti, ki dobiva vpogled v življenje okrog sebe samo iz raznih poročil in statistik.

Tako je potem, da marsikateri zakonodajalec pri najboljši volji ne pozna posledic, ki jih trpi kateri koli sloj. Če vzamemo kmetstvo zaščitno, koliko zla in trpljenja je prinesla, posebno še sezonskim delavcem in vaškim krčmarjem. Po avtentičnem tolmačenju, ki je izšlo 1938, da se vaškega krčmarja ne smatra kot kmeta, se je vaškemu krčmarju potem, ko je bil že tri leta pod zaščito, zaščita vzela, da ga lahko zdaj še huje prime denarni zavod, ker preje tri leta ni plačeval obresti. Potem se je nekaj šušljalo, da pridejo vaški krčmarji znova pod zaščito — ali kaj? Denarni zavodi jih ženejo v propast, saj zaračunavajo 9 in pol odstotne obresti in upravne stroške.

Ne bo se svet podrli, če bosta šla v vsaki vasi eden ali dva krčmarja na boben zaradi zaščite, ali spomladi čaka usoda teh krčmarjev tudi ostale kmete, ker ta draginja ne bo kmeta dvignila, ampak ga umčila razven dveh, treh v vsaki vasi, ki imajo kaj na prodaj. Drugi

bodo morali kupovati življenjske potrebščine, posebno krompir, ki je revnejšim po večini zmrznil, tako da ga ne bodo imeli niti za seme, kaj še na prodaj.

Ko je itak že vse hudo na kupu, še nazadnje ne moreš vsega tega pri luči preštudirati, ampak moraš v temi tuhtati o tem, kako se ti godi.

Kje so danes tisti, ki so toliko govorili, kako treba pomagati kmetu. Danes naj pridejo med nas in nam pomagajo z na-

sveti in dejanjem. Danes ko smo v tako hudi stiski.

Naša Jugoslavija je lepa in močna. Preveč smo žrtvovali, ko smo jo ustvarjali, in nikakor ne moremo dovoliti, da jo razni špekulantje slabijo. Pravica, red in zadovoljstvo — so temelji države.

Vsi zakonodajalci in predstavniki se naj zavedajo izreka rajnega Stjepana Radića: »Narod zadovoljen, močna država«
Framski kmet.

Celje v borbi proti tuberkulozi

PTL v Celju je imela v četrtek občini zbor, ki ga je vodil predsednik g. Bogomir Z dolšek. Liga je tesno sodelovala s protituberkuloznim dispanzerjem ter podpirala jetične z denarnimi podporami in živili. Lanski protituberkulozni teden je dosegel tudi na deželi popoln uspeh. Tajnik g. Šmigovc je podrobno prikazal ligino delo. Med drugim je liga razmišljala o ustanovitvi ljudskega sanatorija za jetične bolnike in sklenila, da je treba najprej zgraditi poseben oddelek za jetične bolnike v celjski bolnišnici. V počitniške kolonije je poslala 15

otrok. Blagajnik g. Nardin je poročal o finančnem stanju. Fond za ustanovitev zavetišča za jetične znaša 68.459,63 din. Šef protituberkuloznega dispanzerja g. dr. Ivič je sporočil pozdrave Zveze protituberkuloznih lig v Ljubljani in poročal o delovanju protituberkuloznega dispanzerja v Celju. Pri volitvah je bil izvoljen dosedanj odbor s predsednikom g. B. Z dolškom na čelu. Od svojega denarnega prebitka je liga izročila 10.000 din fondu za ustanovitev zavetišča za jetične v Celju.

Mraz škoduje trti

Naši vinogradniki so v velikih skrbeli radi občutnega mraza, ki je skoraj tri tedne pritiskal v naših krajih. Mraz, če je nad — 16° C, zelo škoduje vinski trti. Leta 1929, ko je bil tudi tako hud mraz, je več vinogradov zmrznilo in so imeli vinogradniki občutno škodo. Poseben mlajši tri do petletni nasadi so zelo ob-

čutljivi. Nekateri vinogradniki se že pri- tožujejo, da so mlajši nasadi že zmrznili in da bi jih trebalo nadomestiti z drugimi. Tudi zemlja je zelo globoko zmrznila, da sploh ne morejo pričeti z kopjo. Škoda se bo pokazala prihodnji mesec, ko se bo v vinogradih pričela rez.

PLAZ ZASIPAL ŠEST KONJ IN SEDEM LJUDI

Med Logom in Polhograjskimi Dolomi blizu Škofje Loke je zasul plaz sedem ljudi in 6 konj, ki so bili na poti po hlope. Prva sta se rešila iz 5 metrov visokega plazu gospodar Stanovnik in še en delavec. Nato sta odhitela v vas ter prihitela na pomoč z ljudmi, ki so rešili še tri moške, dočim pa sta se 35letni Jože Mrak in 28 letni Jože Miklavčič iz Volč, medtem v snegu zadušila.

AGRONOMI ZA NAŠE KMETIJSTVO

Na občnem zboru agronomov v Beogradu je bila sprejeta resolucija, ki zahteva: uvedbo 13. plače za državne uradnike; nuje ukrepe proti špekulacijam s cenami; obče povišanje plač državnim uslužbencem v sorazmerju z draginjo; ustanovitev posebne komisije, ki bi kontrolirala gibanje živiliških cen; ukinitve § 72 zakona o državnih uradnikih, katerega določilo je nazadnjaško in dovolj- nej za ustanovitev obče zveze državnih in samoupravnih uslužbencev v državi. Agronomi kritizirajo spremembo zakona o neposrednih davkih, po katerih se osvo- boje davkov kmetije, ki imajo čisti kata- strski dohodek 1.000 din letno ne glede na število družinskih članov, ker po- vzroča to drobitev kmetijskih posestev. Obnem kritizirajo agronomi uvedbo dr- žavne trošarine na alkoholne pijače, ki je prizadela samo kmete.

n Poplava v mostarskem rudniku. Mo- starski rudnik je zalilo 30.000 kub. me- trov vode. K sreči ni bilo človeških žr- tev, škoda pa je ogromna.

n Zagrebško roparsko tolpo sta odkri- la dva mladeniča. Po dramskem boju na Kaptolu sta obvladala nekega člana te družbe ter ga izročila policiji.

n 100 letna starica je zmrznila v okoli- ci Subotice. Vinogradnica Jelisava Gencelj je bila sama v hiši. Zadela jo je kap, nato pa je še zmrznila.

n 5 milijonov din za predelavo sadja je dobilo na razpolago kmetijsko mini- strstvo. Kmetijsko ministrstvo bo s po- močjo banovin izvedlo akcijo za stro- kovno predelavo sadja. Od omenjenega kredita dobi Slovenija za predelavo in shrambo raznega sadja, predvsem jabolk in za izdelavo sadnih sokov 450.000 din.

n Ukinitvena vlaka na progi Tržič-Kranj. Tržič bosta znova vozila; enako bosta vozila ukinitvena potniška vlaka na pro- gi Slovenska Bistrica-Slovenska Bistrica mesto in nazaj.

o Rok za vložitev prijav za pridobitno je podaljšan do 15. februarja. Obnem se podaljšajo za 15 dni tudi vsi ostali roki, ki jih navajajo prejšnji odloki.

o Udruženje jugoslovanskih narodnih železničarjev in brodarjev se je oglasilo v Beogradu pri prometnem ministru zaradi povišanja plač v sorazmerju z na- raščajočo draginjo.

o Smrtna nesreča. V sredo popoldan je zasula slama posestnico Poredošovo v Križevih ulici, ko je šla ponjo, da bi na- stlala živini. Na kopici slame je bilo namreč obilo snega in se je zato zrušila, ko jo je spodaj zganila Poredošova. Domači dol- go niso vedeli, kje se nahaja. Iskali so jo šele zvečer, ko je prišel domov mož.

o Grajski kino v Murski Soboti predva- ja v nedeljo in ponedeljek vefilm »Pevce potepuh«.

Celje

c Odlikovanje. Ivan Semrov, upokojeni vođa zemljiške knjige v Celju, je odliko- van z redom sv. Save V. stopnje.

c Mestna občina razpisuje dobavo pi- sarniške opreme za carinarnico v Celju. Ponudbe je vložiti do 2. februarja. Dalje razpisuje dobavo sobne opreme za la- boratorij mestnega fizika. Ponudbe je vlo- žiti do 5. februarja.

Pustimo naše starčke pripovedovati!

Vedno sem vzradoščen in srečen, ako morem pokramljati z našimi starimi va- ščani in vaščankami. Iz njih lije nekaka živa knjiga minule dobe, živa listina zgo- dovine, ki mi je ne more nadomestiti nobena tiskana knjiga. V njihovi bližini se zopet začutim nedoletnega, srečnega otroka one dobe, ko smo ob zimskih ve- čerih sedeli okrog velike krušne peči, lu- ščili koruzo, fižol, bučno seme ter z od- prtimi usti, da nam ja ne uide niti ena beseda, poslušali večkrat v radovedno- sti, večkrat v strahu, večkrat v hrepene- nju naše dedece in babice pripovedovati razne »štoreje«. O krasni, srečni mladi časi — »najlepša je mladost, mladost ne pride več nazaj!« Kmalu čaka že nas usoda starih pripovedovalcev, toda le z razliko, da so naši stari očetje in matere vsaj res še doživljali »lepe, stare čase« in so tako lahko o tem kot res doživlje- nem pripovedovali, mi pa bomo bog ve kako posnemali naše starčke!

Smo sredi zime, ki nam daje toliko najlepših prilik ob mani z delom oblože- nih dnevih, še bolj pa ob večerih, da pri- sluhujemo našim starčkom. In hvala Bo-

gu, da imajo še tudi naši starčki nekaj častitljivega, mirnega in tajinstvenega na sebi, kar je za nas vabljivo in privlačno. Povrh so po večini zelo zgovorni ter za ure kramljanja radi pripravljeni. Saj pa žive v polnosti svojih spominov in rav- no to so dragocenosti, ki jih ne smemo spregledati, saj pravi neki izrek, da z vsakim starčkom leže v grob zaklad le- pe narodne zgodovine!

Opozorimo predvsem naše roditelje, učitelje in vzgojitelje, da v naši deci in mladini vzbude zavest, da naši starčki predstavljajo zadnje žive zgodovinske vi- re, ki v svojih spominih nosijo nena- domestljive vrednote naše rodbinske, do- mačijske, krajevne, kulturne, нравstvene in gospodarske zgodovine! Noben resen raziskovalec danes na tem ne more več mimo!

Mladina naj s spoštovanjem prisluhne poročilom svojih prednikov iz davno mi- nulih dni ter jih s pobožnostjo sprejme, da kot član narodne zajednice pride do spoznanja, da živa beseda njenih dedov bolj zgrabi in pritegne vse, kar zamore-

c Nočno lekarniško službo ima od 27. januarja do 2. februarja lekarna »Pri Orlu« na Glavnem trgu.

c Vlom. V hišo celjskega trgovca Karla Loibnerja v Rimskih Toplicah so ponoči vlomili neznan storilci in odnesli večjo množino perila, delikatesnega blaga in dru- gih stvari.

Ptuj

p »Mariborski trio« ima 9. februarja tukaj koncert.

p Iz gledališča. Letos je režiser Žizek sestavil zanimiv repertoar, ki obsega 7 premier. Doslej so bile že štiri: »Kralj Edip«, »Malomeščani«, »Strast pod bre- sti« in »Sirote«. Vse so vzbudile močne vtise in presenečenja v svojevrstni scene- riji. Sedaj pa pripravljajo »Slugo dveh go- spodov«.

p Poštai avtobusi ne vozijo. Zaradi snežnih zametov je ustavljen avtobusni promet v Haloze in Slov. gorice.

p 310 kg težak prašič. V Krekovi ulici je bil večeraj ves dan predmet splošne pozornosti zaklan prašič, ki ga je raz- stavil mesar Pernat Vinko. Izredno debeli prašič je tehtal: »310 kg in je star 17 mesecev«.

p Protidraginjsko zborovanje. Delavske in nameštenske strokovne organizacije bo- do imele v nedeljo v Maistrovi ul. 5 proti- draginjsko zborovanje.

p Zvočni kino Ptuj predvaja danes in jutri film »Pustolovščine Marka Pola«.

p »V temoti« je naslov drami iz kmeč- kega življenja, ki jo bodo jutri popol- dan uprizorili v mestnem gledališču.

p Dimnikarjeva smola. Menih Ferdinand, dimnikar iz Ptuja, se je pri svojem poslu ponesrečil, da so ga, morali prepeljati v bolnišnico.

p Popravlilo dravskega mostu se na- daljuje. Zaradi mraza so morali ob novem letu ustaviti delo na dravskem mostu. Sedaj se spet nadaljuje in bo verjetno kon- cem februarja končano. Položili bodo nove traverze. Zanimivo je, da so še leseni hrastovi podstavki, ki nosijo traverze, da- nes čvrsti in trdi ko kamen.

p Razstava preprog. Znana sarajevska tkalnica preprog razstavlja te dni v Ptuj svoje odlične izdelke. Razstava bo odprta do vključno nedelje v hotelu Osterberger. Vse dosedanje razstave so obiskovalce in kupce zadovoljile. Ker daje tkalnica pre- proge tudi na dolgoročne obroke, se ljud- je te ugodnosti zelo poslužujejo. Razstava preprog je vzbudila tudi v Ptuj veliko pozornost.

Žaloigra z logarjevo puško

Pred mariborskim okrožnim sodiščem se je moral zagovarjati 28 letni logar Fr. Foršnar iz Spodnjega Brega pri Ptuj zaradi tragičnega dogodka z nje- govo puško, ki je zahteval mlado živ- ljenje. Foršnar se je 19. novembra lani pripeljal na kolesu k Rudolfu Vajsu, pu- stil puško na kolesu ter za trenutek od- šel v hišo.

Nesreča je hotela, da je takrat od ne- kod prihitel Vajsov sin Viktor. Zagledal je ob kolesu slonečo puško ter jo začel ogledovati. Nato je puško prijel ter od- šel z njo kot kak logar po podseku. Tak- šnega, s puško v roki, se je moral poka- zati bratoma. Pred oknom v izbo je po- stal ter potrkal na okno. Oba brata Ru-

dolf in 7 letni Slavec sta ga opazila ter prihitela k oknu. Ko je zagledal brata s puško, je od veselja zakričal. Viktor pa je hotel pokazati tudi, kako se strelja. Ali takrat je puška ustrelila, in preden se je prestrašeni »logar« Viktor dobobra za- vedel, je že slišal kričati, da je strel iz puške razbil njegovemu bratu glavo in da ga ni več med živimi.

Državno tožilstvo je obtožilo Foršna- riča, da je s tem, ker je pustil nabito puško pred hišo in se odstranil, iz malo- marnosti zakrivil smrt 7letnega Vajso- vega otroka. Sodniki so upoštevali okol- nosti ter obsodili Foršnarja na 3 mesece zapor, pogono za dobo treh let.

Vaš uspeh: mali oglasi v »Večerniku«!

Mar bor

Svečane svetosavske proslave v Mariboru

Sole, pravoslavna cerkvena občina in meščani so se poklonili velikemu srbskemu prosvetitelju — Drevi svetosavski koncert v Sokolskem domu

Med velikimi zgodovinskimi osebnostmi, ki so izoblikovale prvo srbsko carstvo in zgradile prve temelje za politični in kulturni dvig bratskega srbskega naroda, zavzema posebno častno mesto

SVETOSAVSKA ZABAVA

Knez Sava, ki je prvi organiziral srbsko pravoslavno cerkev in postal pozneje njen svetnik in zaščitnik. Sv. Sava pa ni bil samo verski organizator, ampak se je njegovo delovanje odrazilo tudi v vsem srbskem narodnem in kulturnem življenju poznejših stoletij in vse do danes. Zato slave bratje Srbi sv. Savo upravičeno kot svojega velikega narodnega svetnika in prosvetitelja.

Po ustanovitvi kraljevine Jugoslavije

je postal sv. Sava bolj znan tudi med Hrvati in Slovenci, ki vidimo v njem enega izmed prvih graditeljev južnoslovanske kulture in narodne zavednosti ter vzor moža velike požrtvovalnosti. Zato se prireajo proslave praznika sv. Save ne samo med pravoslavni Srbi, ampak tudi med katoliškimi Hrvati in Slovenci.

SOKOLSKI DOM

Udomačile so se zlasti proslave po naših šolah, združene s predavanji in koncertnimi nastopi. Take proslave so bile tudi na praznik sv. Save.

V Mariboru je bila šolska proslava ob 10. v Sokolski dvorani z bogatim sporedom, pri katerem so sodelovali dijaki rezervne častniške šole, dijaki trgovske

akademije in posamezni dijaki drugih srednješolskih zavodov. Zvečer ob 20.30 pa bo velik koncert istotam z nastopom orkestra, vojaške godbe pod vodstvom kapelnika kapetana Franka, virtuozov prof. Bajdeta in prof. dr. Klasičca ter pevskega zbora društva »Jadrani-Nanos« pod vodstvom prof. Vrabca.

Posamezne proslave so bile tudi po šolah v mestih in na deželi, a velikega

DANES

prosvetitelja sv. Save se bomo spomnili vsi Slovenci, ki čutimo danes bolj kakor kdaj koli tesno usodno povezanost svojega naroda s Srbi in Hrvati v skupni nam domovini Jugoslaviji. Slava sv. Savi!

* Hotel, kavarna in restavracija »Orel«. V nedeljo v jutranjih urah kisa juha. Črno in belo »Lasko pivo«.

TAYLORIX KNJIGOVODSTVO

je in bo srce Vašega podjetja!
Isto dobi te pri

J. Karbeutz, Gosposka 3 Tel. 2642

Izredne ugodnosti za obisk Budimpešte. Budimpešta razpolaga s celotno vrsto slovitih zdravilnih vrelcev, ki so posebno v zimski sezoni cilj okrepila in zdravja potrebnih. Sedaj so uvedeni posebni pavšalni zvezki, ki opravičujejo lastnike do polovične izvožne na madžarskih železnih, brezplačnega vizuma, tritedenskega popolnega aranžmana v najboljših hotelih Budimpešte, zdravniškega pregleda in nadzorstva za ves čas bivanja, uporabe predpisanih kopeli ter krožne vožnje z ogledom znamenitosti mesta. Cena teh pavšalnih zvezkov je Pengo 390. Na razpolago so pri »PUTNIK-u« kjer se dobijo vse potrebne informacije.

LOVSKI PLES

priredi Sokol Marenberg-Vuhred

1. februarja ob 20. uri. Zavedni Slovenci vabjeni v obmejno postojenko!

* Občni zbor Pogrebnega društva Studenci bo dne 2. februarja ob 14. uri v gostilni Kraner v Studencih.

* Rdeči križ na Pohorju ima v nedeljo 28. jan. svoj občni zbor ob 3. uri v gostilni Primc na Zirkovski cesti.

Novi davčni pregled

zahtevajo nove trgovske knjige. — Dobite jih v knjigarni V. WEIKL & SINOVA.

* Jutri, v nedeljo, v gostilni Zohar na Tržaški cesti pojedina domačih klobas, krvavic, jetrnice, pečeno itd. pristna domača vina po ugodnih cenah. Za obilen obisk se priporočata gostilničarja.

* Ali bi se radi naplesali? Ali bi se radi zabavali? Pridite na VI. »Primorski ples«, v soboto, 3. februarja, v Narodni dom. Maske dobrodošle.

Kugy — oproščen

Razprava proti upokojenemu policijskemu nadstrazniku Josipu Kugyju, ki se je moral včeraj zagovarjati pred malim kazenskim senatom tukajšnjega okrožnega sodišča zaradi zločina zoper življenje in telo svoje žene, se je zavlekla do pol 2. ure popoldne. Kugy je bil obtožen, ker je zaradi težke bolezni svojo onemoglo ženo Eleonoro, za katero je bil dolžan skrbeti, zaklepal v nezakurjeno stanovanje, kjer jo je pušcal brez

Ko ga je predsednik senata vprašal, zakaj ni poslal žene v bolnišnico, je rekel, da jo je mislil poslati in da je celo odšel v bolnišnico, kjer je bolniškega vratarja vprašal, če je v bolnišnici kaj prostora, a da potem žene ni poslal, ker mu je vratar rekel, da v bolnišnici ni prostora. Bal se je, da bi žena v bolnišnici ležala na hodniku in prezebala. Kot zdravniška izvedenica sta bila zaslišana dr. Jurečko in dr. Pavlič. Prvi je izjavil, da je bole-

PLANINSKI PLES 1. FEBR. V SOKOLSKEM DOMU

pomoči in nadzorstva ter ji ni dal za dostne hrane in obleke in je ni poslal v bolnišnico, da se je zaradi tega posušila v skelet in umrla. Malemu kazenski senatu, ki je vodil razpravo, je predsedoval s. o. s. dr. Čemer, prisodila pa sta Rebulja in dr. Grmovšek. Obtožbo je zastopal državni tožilec Sever, obtoženca pa je branil odvetnik dr. Reisman.

Obtoženec je pred sodniki izjavil, da se ne čuti krivega in tiho odgovarjal.

TEMELJI ZA NOVI OBRITNIŠKI DOM

Bliža se glavna sezona občnih zborov. Razna obrtna in tudi trgovska ter ostala gospodarska društva naj bi ob tej priliki mislila na veliko potrebo obrtništva po lastnem domu in vložila v fond za zgraditev obrtniškega doma v Mariboru primerne vsote. Obrtništvo je stan, ki najbolj podpira trgovce in razne gospodarske kroge, zato naj se tudi primerno odloži. Blagajnik Slovenskega obrtniškega društva vrtnar g. Jemec ima glede akcije za obrtniški dom sicer razveseljive podatke, vendar pa je treba še mnogo, da bodo dani vsaj temelji novemu domu. Te temelje pa bodo mariborski obrtniki gradili nočjo v Narodnem domu na svoji tradicionalni prireditvi, za katero naj zlasti trgovski krogi pokažejo vso pozornost in polno razumevanje težnje obmejne obrtništva. Obrtniki so vse pripravili: dekoracijo g. F. Horvat in ga Lešnjikova, cvetlično dekoracijo vrtnar g. Jemec, vse ostalo pa na desetino pridnih obrtniških rok. Zato pristopimo vsi in pomagajmo našim obrtnikom graditi prenotraben dom!

Pustna sobota 3. februarja 1940

m Napredovali so mariborski profesorji Franc Skok, Ernesta Nemanic, Simon Milacek, Franc Raynikar in Ferdo Potokar.

m Zdravniško dežurstvo OUZD ima v nedeljo dr. Velker, Hugon, Pobreška cesta 2, tel. št. 25-75.

m Pogreb Mire Frankove, mlade žrtve ljubzenske tragedije, bo danes ob pol 16. uri na franciskanskem pokopališču.

m Krčevina pri Mariboru. Vodnikova družba ponovno prosi vse žlane, ki so plačali članarino za leto 1939 pri pokoj. šol. upr. Franja Cvetku, da dvignejo letošnje knjige pri upravniku Učiteljskega doma g. Ivanu Lovsetu, Kosarjeva 11.

m Tezenski protidraginski odbor je imel te dni pri Sabedru sestanek. Ki ga je vodil pobreski župan g. Stržina. Na zborovanju so ugotovili, da na Tezenju v zadnjem mesecu ni bilo znatnega dviga cen, razen jajcem, krompirju in drugim

* Modra noč bo geslo naše prireditve. Dama, ki bo imela največ pustnih odlikovanj, dobi nagrado. Na pustno soboto vse k nam! Vse bo veselo razpoloženo ob zvokih prvovrstne godbe »Jazz«. Vse pojde k Sokolu I. v Magdalenski okraj.

RUSKI VEČER

6. februarja 1940 v Narodnem domu. — Pester spored. — Ples. Začetek ob 8.30 uri.

* BROADWAY BAND prinaša pustni program.

Tudi pohujšanje v dolini šentflorjanski

Tudi v naši družbi se suče pogovor okoli razmer. Saj razmere so podlaga vseh dnevnih pogovorov, ki se navadno začnejo pri vremenu in končajo pri skrbeh, kaj bo, če bo šlo tako naprej. In nimajo ljudje kaj hvaliti, pač pa dosti zabavljati. Tako, da bi tiste, ki se jih tiče, zabolela glava, če bi vse to slišali. In je za ente in druge glave vsekakor zdravo, da so razmere take, da jim ni treba ničesar slišati. Ni pa to zdravo sicer in sploh...

Jubilejna „GALA-REDUTA“

Pa pravi gospod, ko nam je pripovedoval o svojih vtisih s potovanja po zakotnih obmejnih krajih, s trpko besedo: »Vidite, tako je. Toliko se je o vsem tem govorilo, pisarilo, opozarjalo, nič ni zaleglo. Nihče se ni zganil. Razen kar si je prižadevalo nekaj naše navdušene mladine. In tako se nam izgublja naš rod. Tako zapravljamo ljudsko dušo. Domovina mora biti skrbna mati, ne brezbržna mačeha. Sem se srečal z orožnikom, ki je imel solzne oči, ko mi je pravil o bedi, ki jo mora vsak dan gledati, a ne more pomagati, in vidi, kam to vodi.

Lahek posel imajo podtalni rovarji, ni žuda.

Naj mi pride kdo in se pobaha s svojimi zaslugami za ljudstvo! pripomni drugi. Zgrabil bi ga za ovratnik in ga gnil okoli po vseh teh revnih rovtah in bajtah, kjer so doma glad, bolezen, zapuščenost, propadanje fizično in moralno, — tu povej: kje so zasluge?

Ko odhajava s tovarišem iz družbe, s težko glavo (bogme, ne od vina) me on vpraša: »Ali si bil kdaj v Halozah?»

»Bil. Lepa pokrajina. A ljudstvo tam, marsikaj se mi je zagrizlo v dušo. Tudi za tam bi veljale besede ruskega pesni-

I. S. S. R. „Maribor“

ka Nekrasova o žalostnih bednikih, rojenih za trud, stradanje in okove. V neki hrib mi je dekletce kazalo pot. Otrok, ki sem ga cenil takole na 10, kvečjemu 12 let. A na moje vprašanje mi je povedala, da jih ima že šestnajst. Zatr, hirajoč, rod.

»Da,« potrdi on. »Od revščine in vseh njenih bledih spremeljevalk. Ti bom nekaj povedal, kar govori več kot cela knjiga. So romali takrat tudi iz Haloz

* Sokol Kamnica ima d. februarja večerico pri Pavešiču.

SE VRSTE REGISTRATORJE
HERMES, REDOS, ORGA
FASCICLE, MADE ZA ODLAGANJE SPISOV
VSE POSLOVNE KNJIGE
NAJVEČO IZBIRI NUDI
V. BONAC
SELENBURGOVA

* Restavracija »Trije ribniki« (Klč) domače jetrne klobase, krvavice, »dšbr« vina — Tscheligjevo pivo.

* Bin 58.942.200 — je na razpolago srečnim dobitnikom 5. razreda drž. razredne loterije. Zrebanje od 10. februarja do 7. marca 1940. Nekaj sreče je še na razpolago pri »Putnik-u«, Trg svobodegrad. Preizkusite svojo srečo!

* Zahvala. Protituberkulozna liga v Mariboru se tem potom zahvaljuje najpri-srečnejemu lastništvu Grškega »kna« oziroma ravnatelja g. Juliju Gušinu za pri-

OB 20.30 URI

jazno podporo ob priliki predavanja monumentalnega filma »Dr. Robert Koch« pod pokroviteljstvom in v korist mariborske Protituberkulozne lige, ki je ob tej priliki zamogla pomnožiti azijski sklad s precejšnjim zneskom.

* Gostilna Merdani v nedeljo domača zabava, domače kofine.

* OBRITNIŠKI PLES 27. 1. NARODNI DOM

Kino

* Grajski kino. Danes sijajna veseliga »Oče proti vojni«. Heinz Rühman, Carola Höhn.

* Esplanade-kino. Najnovejša razkošna veleopereta z Jeanette Mac Donald, »Serenada ljubazni«. Izredno zabavna vsebina, humor, prekrasno petje.

* Union kino. Do vključno torka »Sokova hči«. Orientalni vefilm, krasna vsebina, očarujoča muzika z Denise Bose, klasično pariško lepoticno v glavni vlogi.

ZVOČNI KINO POBREZJE

27. in 28. jan. »Glasba za tebe« Krasen, veličaven film.

Mariborsko gledališče

Sobota, 27. ob 20.: »Konto X« Red C. Nedelja, 28. ob 15.: »Via Mala«. Znižane cene; ob 20.: »Zaroka na Jadrani«. Znižane cene.

Znižane cene za oba nedeljski gledališki predstavi! Popoldne se uprizori rekordno obiskana švicarska drama »Via Mala«, zvečer pa priljubljena domača opereta »Zaroka na Jadrani«.

Radio

Nedelja, 28. jan.

Ljubljana: 8, 9.15 in 14. Plošče; 8.15 Duet harmonik; 11. RO: 13.02 Tamburaski septet; 17. Kmet ura; 17.30 RO: 19.20 Jovanović in srbska realistična poezija (Bgd); 20. Pevski zbor; 20.45 Reproduciran koncert simfonične glasbe; 22.15 RO: — Zagreb: 13.30 Mozart — Beograd: 12. Zabavni koncert; 13.10 in 19.40 Narodne pesmi. — Sofija: 10.30, 11.45, 12.30, 13.20, 18, 21.20 in 21.55 Lahka in plesna glasba. — Budimpešta: 17.15 Serenada za flavto in rog; 23.20 Ciganski orkester; 21.10 Klavirski koncert. — Firenza: 15. Verdi. Traviata. — Milan: 17. Simfonični koncert. — Rim: 21. Simfonični koncert.

Sokolski dom

svet: naj enkrat vsaj pošljejo nekaj vreo soli tja v Haloze, da se brezplačno porazdeli med siromašno prebivalstvo. Morda se bo tako ta neprijetna zadeva ščina vsaj nekoliko dala popraviti.

»Ti si naiven,« pravi tovariš. »A te ne piši, če te že mika, škodovati ne morejo.

Prerodopisna kramljanja

Dežela večnega ledu, citron in oranž

Rusija je dežela polarnega in subtropskega podnebja — Raznolikost prirode

Podnebne razmere v Rusiji so silno različne in zanimive ter dajejo tej ogromni državi neverjetne možnosti v proizvodnji. Medtem ko vlada v severovzhodni Sibiriji najnižja temperatura s povprečjem 50 stopinj pod ničlo, so v Uzbekistanu meseci, ko sonce žge in tišči vročina, ki je večja kot v tropskih krajih. Povprečna temperatura v Uzbekistanu znaša namreč 35 stopinj. Toliče klimatične raznolikosti nima nobena država na svetu.

V tundrah na skrajnem severu živijo Lapenci in Samojedi. Severno Sibirijo pokrivajo ogromni pragozdovi. V vzhodnem, zapadnem in srednjem pasu sovetjskega sveta so ogromni borovi gozdovi, plodne žitne pokrajine, med njimi Ukrajina s črno in masno zemljo. Pa plodno povodje Volge in za tem klimatični Krim in krajine ob Črnem morju z oranžami, citronami, vinsko trto, mandljevci. Razen kave in kakaa menda ni kulture, ki bi v Rusiji ne uspevala, zlasti v južnem

pasu.

Ta klimatična raznolikost je posebno ugodna za kmetijstvo. In vprav zato je ostala agrarna proizvodnja temeljna proizvodnja v Rusiji, z žitaricami kot glavno vejo. Pred svetovno vojno je znašala proizvodnja žita okoli 82 milijonov ton, žetev 1937-38 je dala že 116 milijonov ton, ki jih hočejo zvišati celo na 130 milijonov. Poleg tega je važna živinoreja, za katero je predvideno skoraj v vseh panogah stoo odstotno povečanje.

100 let pridobivanja petroleja

Dragocena nafta, brez katere si moderne vojne ne moremo misliti, je prav za prav najmlajši zaklad naše zemlje. Trdijo sicer, da so se Indijanci v pragozdovih Amerike že davno posluževali petroleja za zdravljenje, toda industrijska proizvodnja je stara šele 100 let.

Pomladi 1839 je neki Samuel Kier prejel koncesijo za izkoriščanje soli v Pennsylvaniji. V jami je pa našel nafto, lahko gorljivo tekočino. Napolnil je z njo steklenice in jo prodajal kot gorivo. Neki Drake iz New Yorka, ki je tekočino kupil, je bil presenečen nad gorljivostjo. Zaprošil je za koncesijo in pozimi 1839-40 je začel z vrtanjem. Prve sistematično pridobljene količine petroleja so se spravili v pripravljene tanke. Nafta je začela zmogovito pot po svetu.

Košček Laponske v Parizu

Laponska, majhna deželica na severu Skandinavije, je postala po rusko-finski vojni čez noč znana. Pobegniti so morali ti zadnji nomadi Evrope s svojimi jeleni pred sovražniki. Malokateremu Parižanu je pa znano, da ima v svoji sredi košček te čarobne dežele zaledenega severa.

Napoleonov sarkofag v Domu invalidov je namreč iz čistega laponskega marmorja. Ko so nameravali prenesti kosti slavnega Korzicana s Sv. Helene v Pariz, so povprašali dobrega poznavalca marmorjev, kje bi se dobil najboljši klesanec. Leduc, kakor se je mož pisal, je potoval na Laponsko, katere marmor je po njegovi sodbi najboljši v Evropi. Tako je prišel košček te deželice v Pariz. Zgodilo se je prav zdaj značilna, če pomislimo na pohode velikega zavojevalca in usodo, ki jo je doživel po prvem sunku baš od Rusov.

Nemški vojni list v protektoratu so začeli izdajati te dni, da bi se vojaki čim bolj spoznali s prilikami na Češkem.

»Zveze rajha z vzhodom je usodno vprašanje za Nemce«, piše nemški grof prof. dr. Ham. »Naloga Nemcev je, da v tej smeri zgrade vse gospodarske, kulturne, prometne in kolonizacijske pogoje«.

Roboti

Kamor koli se človek obrne, kar koli novega odkrije, skoraj povsod lahko ugotovi, da na tem božjem svetu ni kdo ve kaj novega. Poročila in podobe o fantastičnih robotih in prikaznih iz jekla in pločevine so kajpada še vedno senzacija. Saj na priliko takile roboti že dočela nadomeščajo človeka: hodijo, gibljejo se, računajo, muzicirajo, opravljajo razna dela itd. In vendar lahko tudi tu rečemo: nič novega. Nova je morda le oblika, izdelava, popolnost; jedro je staro. Poznali so jih že v srednjem veku. Bile so to raznovrstne figure, včasih zelo komplicirane, ki še danes vzbujajo začudenje. Tako je n. pr. zelo znan tkz. šahovski robot, ki je znal šahirati ter je vlekel poteze točno po potezih svojega nasprotnika. (S takim šahovskim robotom je igrala tudi ruska carica Katarina II.)

Danes so seveda ta »bitja« popolnejša in sposobnejša ter okretnejša. Z napredkom mehanike in tehnike dobivajo čedalje širše možnosti. Kot srce, ki vse žene, jim služi magnet in elektrika. Sprva so bili le igračke, kasneje kolosalna reklama, danes pa že koristno služijo človeštvu v tovarnah, pri matematično natančnem delu itd. Celotno letalstvo jih ima, kjer avtomatično vodijo polet. Seveda, nobene bojazni pa ni, da bi mogli nadomestiti človeka. Kaj takega si privoščijo lahko le ameriški novinar!

Na straži v Maginotovi črti

Utrdbe v Maginotovi črti so pod zemljo podobne modernim katakombam. Betonirani hodniki vodijo vsevpred, navzdol in navzgor do topovskih zaklonov, od koder se nudi izvidniški straži pogled daleč naokrog. Na posebno izpostavljenih mestih, kjer terenske prilike niso dopustile vzpetin betoniranih zgradb nad zemljo, so v utrdbah pripravljeni periskopi, skozi katere opazuje straža vse, kar se dogaja pred fronto. Angleški vojak v škotski noši je pravkar pri opazovanju v kazemati, kjer so njegovi tovariši v stalni pripravljenosti.

„Nismo na manjši in ne zadnji!“

TAKO TOLAŽI SLOVAŠKA PROPAGANDA SAMO SEBE

Po usodnih dogodkih, ki so iz dna spreminili bivšo vzorno urejeno državo CSR, je postala Slovaška na svoj način samostojna država. Kako se v njej razvija življenje, je težko reči, če tega ne vidiš na lastne oči. Poročila so si zelo nasprotujoča ter onemogočajo objektivno presojo. Priznati pa je treba, da so se Slovaki naučili širokopotezne propagande, s katero zalagajo ves svet, zlasti pa sami sebe. Propagandni mehanizem funkcionira kričeče in naglo ter bombastično. Z njim naj bi se utrdila notranja zvestost in odpornost najširših ljudskih množic, ki jih je nenadna sprememba presenetila.

S prav posebno skrbnostjo hoče slo-

Cerkve bolnišnice. Leningrajsko vojaško poveljstvo je zaseglo mestne cerkve, v katerih so nastanili ranjence s karelijskega bojišča.

Žid je rešil posadko ameriškega parnika »Columbusa«. Je to Hari A. Bat, kapitan »Tuscaloza«, doma iz Teksasa.

vaška uradna propaganda zatreti občutek majhnosti itd. Tako se pojavljajo od časa do časa v sedanjem vstosmerjenem slovaškem časopisju zlasti statistični podatki, ki so opremljeni in poudarjeni z udarnimi naslovi. Tako se že nekaj časa »trdno drži« v časopisju močan naslov: »Nismo najmanjši in ne zadnji!« Pod njim pa najdeš geografsko in populacijsko statistiko. Koncem 1939 je merila Slovaška 38.116 kv. kilometrov ter imela 2.691.000 prebivalcev. K podrobni statistiki je dodano še zagotovilo, da Slovaška vendar ni najmanjša država v Evropi, ampak je še 6 manjših, in sicer: San Marino, Andora, Luxemburg, Albanija, Belgija in Nizozemska. Kar se tiče števila prebivalstva pa je 8 manjših držav oz. pokrajin, in sicer Andora, San Marino, Islandija, Luxemburg, Albanija, Estonija, Letonska in Litva. Statistika tudi ugotavlja, da je 57% vsega prebivalstva kmetijskega stanu. Poleg katoličanov so najmočnejša verska skupina evangeličani, ki jih je 15%.

V 200 letih so ugrabili potresi 10 milijonov ljudi

Iz sv. pisma poznamo priliko o Sodomi in Gomori. Kadar citamo dandanes o strahotnih posledicah potresov, so nam zgodbe stare zaveze jasne. Zdaj vemo, zakaj je danes na kraju nekdanjega cvetočih mest pusto in prazno Mrtno morje. Stari sijaj je izginil v razvalinah, požrl ga je po katastrofi zob časa.

Zemlja se venomer trese. Pradavne katastrofe so bile naravno še mnogo huje, ko zemlja še ni bila tako pomirjena. Vezuvov izbruh, ki je požrl Herculaneum in Pompeje in terjal 2000 žrtev, je v primeru z ostalimi še majhen. Ko je 1556 pustošil potres po Kitajskem, je našlo smrt v razvalinah blizu milijon ljudi. Kmalu zatem je potres na Japonskem ugrabil 200.000 življenj. Leta 1737 je bilo ob potresu v Prednji Indiji 300.000 človeških žrtev. Strašna je bila smrt vernikov na Vseh svetih dan 1755, ko se je zrušila ob-

potresu nanje katedrala v Lisboni. Samo v tem mestu je bilo ubitih 50.000 ljudi.

V 19. stoletju sta posebno trpeli od potresov Italija in Srednja Amerika, odnosno vulkanski Antili. V mestu Pointe a Pitre na Guadelupi ni ostala po potresu 8. februarja 1843 niti ena hiša cela. Pri Napoliju je potres 1863 tako razburkal morje, da je z otoka Ischia izginilo v valovih 400 prebivalcev. Pet let kasneje se je stresla zemlja v Chileju, 32 mest je bilo v razvalinah, pod katerimi so objokovali preostali 50.000 žrtev. Na Martiniqueu je 1902 že ugasil ognjenik bruhal lavo in zasul mesto Saint Pierre, 30 tisoč ljudi je podleglo grozni smrti. Močan potres v San Franciscu 1906 je k sreči terjal le nekaj manj kakor 1000 žrtev, morje je tedaj pripomoglo, da ni prišlo do katastrofalnih požarov.

Zdravilna moč postelje

Vsak bolnik, ki ga trese mrzlica, mora takoj v posteljo. Mir v postelji je mogočen činitelj zdravlja. Kdor prezgodaj vstane iz nje, se mu lahko bolezen ponovi. Marsikdo meni, da je že zdrav, če ima nižjo temperaturo, pozablja pa, da so zjutraj temperature vedno nižje kakor zvečer. Odločilne so temperature med 17. in 19. uro, če je tedaj 37 stopinj smo zdravi, drugače ne.

Postelja je neobhodno potrebna tudi za kronično bolne ljudi. Pomislimo na lahek katar ključnih konic. Temperatura je lahko popoldne le 37.1 ali 37.5, in vendar je to že mrzlica. Tako lahko že s stalnim ležanjem odpravimo dvig temperature. Ležati moramo v postelji, ali tudi na ležalnem stolu in v svežem zraku. Po večtedenskem ležanju postane temperatura sama ob sebi spet normalna. Za poskušnjo napravimo majhne izprehode, dvig temperature nad 37 stopinj pravi, da še nismo zdravi.

Strah ljudi, da »postelja slabi« je nesmisel. Postelja ne slabi, pač pa nas slabi bolezen, zaradi katere smo morali ležati.

Boj stenicam!

Na Angleškem se je našel človek, ki se je lotil zatiranja človeštvu odvratnega mrčesa. Uši, bolhe in stenice so najogabnejši sovražniki človeštva, je dejal ta neobičajni Anglež dr. Malkom Beer.

Toda, evropske stenice niso niti daleč tako nevarne kakor njih vrstnice na drugih celinah. V osrednji Aziji, v Buhari, pozna primer, da sta dva angleška častnika znorela zaradi stenice. Angleška vlada ju je poslala k tamošnjemu hanu, da se pogajata z njim. Mož je gojil posebno vrsto stenice in je spravil gosta spat baš v prostor, kjer se je ta golazen skrivala. V nekaj dneh sta častnika zblaznela.

V južni Afriki so ljudje večkrat umrli, ne da bi vedeli za vzrok smrti. Dr. Beer je zdaj odkril, da so zavratni sovražniki stenice.

Napovedal sem jim vojno, ker so zame najbolj ogaben mrčes! je dejal mož, ki si je nadel res nevhvaležno nalogo.

VSAKO LETO 50.000 NOVIH MEŠČANOV

Prebivalstvo glavnega mesta Italije — Rima — zelo naglo narašča. Po uradni statistiki je bilo v Rimu koncem 1. 1939 1.327.126 prebivalcev. V preteklem letu se je število prebivalstva v Rimu povečalo za 47.378 oseb, skoraj prav toliko tudi predlansko leto.

PESEK V MILU ZA BRITJE

V Chicagu se je ločil neki možki, češ da mu je žena zmešala v milnico za britje pesek. Žena se je izgovarjala, da je mož vsak večer odhajal od doma. Zato mu je res primešala v milo peska, da bi ga pridržala doma, ker se je pred odhodom vselej skrbno obril. Ko se je mož namilil, je dobil po obrazu praske, zaradi katerih ni mogel od doma.

V Teksasu je neki možki vztrajno zasledoval mlado lepoticco. Ko se ji je drznil približati in jo je hotel poljubiti, je dobil krepko zaušnico. Moral je pred sodniki plačati 1000 dolarjev kazni.

— Torej, dragi možiček, ostani zdrav! Pšši mi večkrat, čeprav le na pošne nakaznice....

Ženski kotiček

Da bo mastna nedelja res mastna

Ti šmentani pust, kako si letos kratak! Pa toliko ga bo že, da se bodo vsaj enkrat na mizi zasvetili pustni krapci ali krofi. Biti pa morajo lepi in dobri. Zenske so pri pogledu na krape zelo kritično razpoložene. Da bodo lepi in okusni, se drži kar tegale recepta:

Daj v skledo pol kilograma moke in

naređi v sredi jamo. V lončku zmešaj pet žlic mlačnega mleka, košček sladkorja in 3 in pol dkg kvasa. Vlij to v moko, pri-mešaj malo moke ter pusti, da vzhaja. Zopet zmešaj v loncu 10 dkg presnega masla, 5 dkg sladkorja in 4-8 rumenjakov; ko naraste, postavi na štedilnik, prilij eno osminko litra svežega surovega mleka ter mešaj, da se segreje; zavreti pa ne sme. Ko je mlačno, vlij v moko h kvasu ter prideni pol žlice soli, 2 žlici ruma in malo fino stolčenega muškatoevega cveta. Vse dobro zmešaj, prav

dobro vtepi in pokrij, da vzhaja. Potem deni testo na desko potreseno z moko, ga rahlo zvaljaj pol prsta debelo in izreži iz njega z obodcem krape. Na sredo krapa deni malo marelične ali kake druge goste marmelade in deni nanj drugi krap. Okrog pritisni rahlo s prsti, da se kraja primeta. Rob obreži s še manjšim obodcem ter naloži krape za dva prsta narazen na z moko potresen prtič. Pokrij jih s prtičem ter daj na topel, a ne vroč prostor, da vzhajajo. Dobro je, če na pol vzhajane obrneš, da tem lepše vzhaja še spodnja stran. Medtem deni v kozico masti, še bolje je, če vzameš polovico masti in polovico masla; ko je raztopljena, je ne sme biti več nego za dva prsta visoko. Ko je vroča, jo odstavi in ko se nekoliko že ohladi, daj vanjo že vzhajane krape, pa tako, da je zgornja stran krapa najprej v masti. Ne daj jih v masti preveč na enkrat, ker se potem ne cvro lepo. Ko so v kozici, jih pokrij in ko so spodaj bledorumeni, jih obrni in ne pokrivaj več. Lepo rumene poberi previdno z žličasto zajemalko iz masti, daj na cedilnik, da se odtečejo. Potem jih položi še na pivnik, nato pa potresi z vaniljevim sladkorjem in še tople serviraj.

Zimska kura za pomladno lepoto

Kar se tiče sporta, izletov, turistik in tudi krajših izprehodov, smo večinoma pozimi pravi lenulci. Le doma čepimo in na zabave hodimo, tu in tam se katera malo posuče. Lice, koža kot taka, linija in sploh celotna prožnost telesa ob takem življenju silno trpi.

Pusta bo kmalu konec in z njim konec zabav. Izkoristimo drugo polovico zime zase in poskrbimo, da bomo ob zgodnji pomladi lepe, sveže, mladostne in prožne. Kakor bo vstala zemlja pomladi v svoji novi lepoti, tako morate tudi vi. Zadostuje čisto nedolžna kura, za katero lahko porabite mesec februar.

V tej dobi poneha vsako ponočevanje. Najkasneje ob devetih v posteljo, ob sedmih zjutraj pa iz nje. Spanju sledi telovadba pri odprtih oknih. Vse vaje, ki pa

ne smejo biti preveč utrudljive, spremljaj z globokim dihanjem. Po telovadbi izpij skodelico mleka. Čez dan ne uživaj mesa ali pa le v neznatni meri. Vsa hrana naj bo čim manj slana. Uživaj pa mnogo zelenjave in sadja. Zelo važni so izprehodi. Vsak dan se izprehajaj eno do dve uri, ne glede na to, kakšno je vreme. Jako priporočljiva je dnevna kopel v mlačni vodi, lica pa izplaknjaj še z mrzlo vodo. Ves čas, dokler traja ta kura, se ne smeš šminkati in pudrati. Pred spanjem popij zopet skodelico mleka.

Vpliv te kure na telo bo čudovit. Koža na licu bo postala nežna, mehka in napeta. Gube bodo za daljšo dobo zopet izginile, vse ostre poteze se bodo omilile. Dvignilo se bo pa tudi razpoloženje, ker se bodo umirili živci.

Delaj, toda čuvaj svoje roke

Vsi vemo, da ne živimo v preveč rožnatih časih. Dohodki, zlasti tako zvanega srednjega in nižjega sloja, so majhni, draginja pa občutna. Ni torej čudno, da je marsikatera gospa morala odsloviti svojo gospodinjsko pomočnico, mnogo je pa takih, ki jih sploh niso imele. Take gospe morajo pač potem opravljati vsa dela same.

Delo ni sramota, vemo pa, da bi marsikatera gospa v svojem gospodinjstvu

z veseljem delala, če bi delo ne puščalo na rokah poraznih sledov. Pomagate si pa lahko z malenkostnim izdatkom in delo bo opravljeno, roke pa lepe. Kupite si gumaste rokavice. Kadar koli imate opravke v vodi, posebno pri umivanju posode, katero roke najbolj pokvari, natakните te rokavice. Roka bo za delo prav tako gibčna in sposobna, a pred nesnago, ki se vjeđa v gube in za nohte, bo varovana. Po delu namilite rokavice še

na rokah, da se odstrani maščoba in umazanija ter jih dobro oplaknite in snamite. Roke bodo lepe. Dobro oprane rokavice pa lahko uporabljate tudi pri drugih delih, ki kvarijo roke, na primer pri lupljenju krompirja, rezanju čebule, stiskanju sadežev za sadne sokove itd. Pri rezanju morate biti seveda nekoliko previdni, da rokavic ne prerežete. Poizkusite enkrat in nikoli ne boste več delali brez njih.

Kuhinja

Zdrobova juha. Sprazi v presnem maslu 1/4 l pšeničnega zdroba. Ko je rumen, ga zalij z 2 1/2 slane in vrele vode. Pusti vre i četrt ure, potem prideni 1 ali 2 izžvrklani jajci ter daj na mizo.

Prežgana juha. V maslu ali masti zarumeni 4 žlice moke. Ko je temnorumena, prideni kavno žlico kumine ter zalij z 2 1/2 l slane in vrele vode. Pusti še malo vreti, nato pa jo precedi, prideni eno jajce ter daj z opečenimi žemljami na mizo.

Španska pečenka. 1 1/2 kg telečjega stegna posoli gnatjo in slanino ter oa speci. Ko je že eno gnatjo in slanino ter ga speci. Ko je že lepo rumeno odlij mast, ga zalij s smetano ter še v tej malo popeci: končno prelji še malo juhe, ko prevre, vzemi pečenko ven jo razreži, zloži na krožnik, obli s sokom in daj s pečenim krompirjem in salato na mizo.

Prisileno zelje. Izberi in nareži zeljate glave kakor za solato, popari in odcedi; deni jih v kozo; če pripravliš jed za 6-7 oseb, vlij gor 3 žlice kisa za ravno toliko dobre juhe ali vode; potem zelje osoli, po resi male s kumno ter z mastjo ali razbeljeno slanino zabeli, potem pokrij in počasi praži pri ognju. Ko se posuši, t. j. ko vso mokroto popije, potresi malo z moko, zalij malo z juho; ko se še malo pokuha, je gotovo.

Neredna stolica

upliva na ves organizem.
Dobro sredstvo za odvajati, ki zanesljivo deluje in ima prijeten okus, je

Krompirjevi hlebčki. Skuhaj in pretlači 4 krompirje; očvri v presnem maslu malo drobno zrezane, čebule in zelenega peteršilja vlij na krompir, pa dodaj še 1 rumenjak, 2 žlici kisle smetane, malo soli in, ko je dobro zmešano, še 3 žlice moke; to rahlo pregneti in ko je testo gladke, ga razvaljaj na prst debelo ter izkroži s krapovim obodcem hlebčke. Te polagaj na pločvino, v kateri si razbelila par žlic masti - ter jih peci v pečici. Ko so na eni strani lepo rumeni, jih obrni na drugo; pečene pa daj poleg kake prikuhe ali mesa.

Nikoli si ne lasti pravice

da zasmehuješ ideale drugih ljudi, kajti morda so si jih na podlagi bridkih izkušenj priborili;

da jemlješ ljudem nado na boljše čase samo zato, ker si morda prevelika pesimistka;

da govoriš omalovažujoče o delih drugih zato, ker jih mogoče sama nisi zmožna izvršiti;

da siliš v nekoga v vprašanji, hoteč iz njega izvabiti neke skrivnosti, ki te

pravzaprav nič ne brigajo;

da nadleguješ svojo okolico neprestano z raznimi nasveti, čeprav te nihče ne vpraša za njimi. Hrani jih zase in se po njih ravnaj;

da na kateri koli način škoduješ onim, ki ti niso nič krivega storili samo zato, ker ti pač niso simpatični;

da se vmešavaš v zadeve ljudi, ki ti niso dali za to nikakega pooblastila.

GRETA GARBO (MGM)

Preprosti krapci. Naredi kvasenje iz 3 dkg kvasu, 1/10 mlačnega mleka in koščka sladkorja. V skledo deni 1/2 kg moke, naredi v sredi jamo, vlij vanjo kvas in mu primešaj malo moke ter ga pusti, da vzhaja. Posebej pa mešaj 1/4 l mlačnega mleka, 5 dkg sladkorja, 2 rumenaka in 2 žlici smetane. Vlij to v moko h kvasu. Vse dobro premešaj, dodeni dobre 1/2 žlice soli, potem pa testo prav dobro vtepi. Na o ga pokrij s prtičem, da vzhaja, naredi krape, pusti jih, da vzhajajo, in očvri.

Praktični nasveti

Žlični krapci. Naredi kvaseno testo in ga pusti, da dobro vzhaja. Medtem deni v kozico masti, za dobra dva prsta visoko. Ko je dosti vroča in je testo vzhajano, zajemaj tes o s ploščnato žlico (pa ne zalemi preveč), ga deni v mast, pokrij in čez malo časa obrni. Gotove krape deni v cedilnik, da se odtečejo.

Keksi. Mešaj 15 dkg presnega masla; primešaj mu polagoma med mešanjem, ko dobro naraste, 2 rumenjaka, 12 dkg sladkorja, 6 žlic smetane ali mleka, za nožev vrh soli ter zamešaj rahlo 28 dkg moke 1 dkg pecvne praška. Testo deni na desko, ga zvaljaj za pol prsta debelo in izreži z majhnimi vzorčki razne podobe; te zloži na pločvino in speci bledorumeni v ne zelo vroči pečici.

Kopanje mladih psov. Prevladuje mnenje, da mladih psov ni dobro kopati, dokler niso stari šes mesecev, posebno ne ob mrzlem in neprijetnem vremenu. Če pa je čiščenje vendarle potrebno, naj se vrši z gorko vodo v zakurjeni sobi. Peno mila dobro izperi z gorko vodo, psa dobro posuši, ga zavij v krpe in zadrži 5-6 ur v sobi.

Za vodo nepredložno plahto dobiš, če namazeš s čopčem navadno platno na obeh straneh z lanenim oljem in ga potem razobesi, da se posuši. Potem namaži platno v drugič in ga suši štiriindvajset dni. Taka plahta traja lahko deset let.

MARIJ SKALAN

RAMAS IN JORA

ROMAN ZADNJIH LJUDI NA ZEMLJI

69

Tam zunaj na trgu leže še topla trupla več ko sto naših sinov, bratov in mož, žrtev zločincev družbe Yagirija Seonija. Med njimi so tudi njegovi branilci. Samo njemu in njegovemu najožjemu krogu se je za enkrat še posrečilo ubežati pravični kazni. Kako se je to moglo zgoditi, vam še ne morem pojasniti. Vi sami ste videli, da so se umaknili v palačo. Odredil sem, da so naši ljudje preiskali vse prostore od strehe do kleti, a našli jih niso. To pomeni, da mora biti tudi v tej palači neki skriven izhod v podzemlje. Toda naj bo Yagiri Seoni s svojimi še preostalih kjer koli, njegove zločinske oblasti v Rayanipuru je konec. Našli ga bomo in mu onemogočili vsak nadaljnji zločin. Vendar ne bomo mogli mirno spati, dokler se to ne bo zgodilo. Vi pa izročite vodstvo zopet v roke članu rodovine, kateri je pripadalo tisoč let. Mož, v katerega roke izročite naselbino, je moj prapravnuk Takur Rayani.

Senat in množica sta z nepopisnim navdušenjem sprejela novega voditelja Rayanipura.

XVII.

Pristaši Yagirija Seonija so bili pre-

magani, on sam je s svojimi najožjimi izginil, vodstvo naselbine na Dapsangu je prevzel Takur Rayani in življenje — tako se je vsaj zdelo — se je vrnilo na vsakdanji tir. Še je bila žalost po rodbini, ki so v spopadu pred senatom izgubili svojece, še se je povsod govorilo samo o pravkar minilih dogodkih, a na zunaj se ni nič več poznalo, da je Rayanipur doživel prevrat. Veliki Rayani je užival srečo novega življenja v krogu svojih dveh potomcev, Takur Rayani je obnovil zadnje priprave na vseмирskem letalu, ki je stalo sedaj že popolnoma pripravljeno za polet. Samo dva sta bila, ki se novega življenja v naselbini nista veselila: Ramas in Jora.

Po tistih usodnih dogodkih, ki so zrušili Yagirija Seonija in po razgovoru z Mano, se Jora ni odstranila iz svoje sobe. Najprej je neskončno trpela in bili so trenutki, ko je le malo manjkalo, da si ni sama končala življenja. Potem se je pričela polasčati apatija do vsega. Presedela je cele ure nepremično strmeč pred se in ni ničesar mislila. Postala je topa, brezčutna, samo še na videz živo človeško bitje. Kadar je zopet mislila, je

pa vedela samo eno, da je njena življenjska sreča za vselej uničena, da Ramasova žena nikoli ne bo mogla postati in da je potem vseeno, kaj se še zgodi.

Ramasa so dogodki prvi trenutek sicer potegnili v svoj krog, toda takoj nato so se njegove misli vendarle vrnile k Jori. Odkrije, da je pripadnik rodovine Rayanijev in zavest zmage nad sovražniki sta ga navdajala s ponosom, a sreče v tem ni občutil. Vse to se mu je zdelo prazno, brez vsebine in cilja. Kmalu se je zalotil pri spoznanju, da je bil prav za prav srečnejši prejšnji, ko je bil preganjan Ramas Indor, človek brez imena in položaja, toda mladenič z vročo ljubeznijo oboževane Jore. Boji, ki jih je bojeval, so bili namenjeni svetlemu cilju. Tam nekje na njihovem koncu je stalo plačilo: Jora.

A sedaj? Yagiri Seoni je bil zastopnik rodovine, ki je umorila njegovega starega očeta, odstranila s položaja njegovega očeta, preganjala njega samega in hotela nazadnje pogubiti še samega velikega. Bil je povzročitelj krvavega klanja v Rayanipuru in še vedno nevaren nasprotnik, ki je sicer izginil, kakor da bi se v zemljo vdrl, a bi se vendarle lahko nepričakovano vrnil in zasnoval kdo ve kakšen nov zločin. In ta Yagiri Seoni, katerega ime se ni smelo v Ramasovi rodovini niti imenovati, je bil oče nje, ki si jo je izbral, nje, za katero se je bojeval, zaradi katere je toliko pretrpel in

jo je tudi še sedaj — in to je bilo najstrašnejše — vroče ljubil. Vedel je tudi, da mora neskončno trpeti, a si kljub temu ni upal stopiti pred njeno obličje. Prej, ko se je bojeval zanj, z njenim očetom in Mahabaliem, je imel pogum vse tvegati; sedaj, ko bi moral pričeti nič manj težavni boj zanj s svojim prapradedom in očetom, mu je pogum splahnel.

»Saj ne morem stopiti pred velikega in očeta in jima reči, da se hočem poročiti s hčerjo Yagirija Seonija,« si je dejal. »Tako namero bi občutila kot največjo žalitev, ki je sploh mogoča. Nikoli ne bi dovolila najine zveze. A tudi senat je ne bi dovolil, saj bi nasprotovala osnovnim zakonom Rayanipura. Ali naj bi pričel sedaj, ko sem premagal prve nasprotnike, boj kar z vso naselbino? Ne, to ni mogoče, ni mogoče!« si je dejal.

Ko je spet tako premišljeval in ni mogel najti izhoda iz brezupnega položaja, je stopila predenj Mana. Dasi ni maral v takih trenutkih nikogar v bližini, se je svoje stare prijateljice skoraj razveselil. Upal je, da mu bo vsaj ona povedala, kaj dela Jora in kaj misli o njem. Ni se varal. Mana je prišla k njemu prav s tem namenom.

»Prihajam,« je dejala, »da te spomnim na trpljenje nje, ki je mislila, da jo ljubi.«

»Kje je? Kaj dela? Si govorila z njo?« je vprašal hlastno.

(Dalje.)

Šah

Iz dvoboja dr. Euwe — Keres

Veliki šahovski dvoboj, ki sta ga pravkar dobojevala vele mojstra dr. Euwe in Pavel Keres, je v šahovskem svetu še vedno do godek, o katerem govorijo, pišejo, raziskujejo in delajo različne zaključke. Teoretiki, šahovski uredniki, glosatorji itd. so spet dobili nekaj »materiala«. Zdaj tehtajo vsako potezo, kakor z drobnogledom iščejo napake, grajajo in ploskajo, postavljajo vprašaje in klacije. In neredko se zgodi, da si skočijo

daleč od hladne objektivnosti. Drzen estonski fant. Zato tega dvoboja nista bila dva šahovska robota, ampak živa človeka. V njih njih partijah boste našli mnogo »napak«, zraven njih pa opombe glosatorjev in kritikov. Kljub temu boste našli v teh dvobojih mnogo užitka, mnogo resnične šahovske umetnosti in duševnega bogastva dveh velikih mojstrov. Le pozabiti ne smete, da sta igrala te partije dva živa človeka, dva temperamenta. Zakaj tudi v šahu nikoli ne zmaga »objektivnost«, ampak vselej natura in temperament, kot pravilno pravi sivi šahovski genij dr. Lasker.

7. Niemcovičeva obramba

(6. partija matcha v Haagu)

Beli: P. Keres Črni: dr. Euwe

1. d4, Sf6 2. c4, e6 3. Sc3, Lb4 4. De2, Sc6 (Črniška varianta, ki je menda najizglednejša za črnega) 5. Sf3 (boljše kot 5. e3, ko pride črni takoj do e5, kar je glavni namen te variante), 0-0 (običajneje je 5... d6 kot priprava za e5, kar je igral Botvinnik proti Kotovu) 6. Lg5, h6 7. Lh4, d6 8. e3, De7 9. Le2, e5 10. d5, Sb8 11. Sd2 (kontrola nad e4 ter priprava za f4), Sdb7 12. 0-0, a5 (na takojšnji 12... Sc5 mora črni stano računati z b4, n. pr. 13. a3, Lxc3 14. Dxc3 in b4 ni mogoče več zadržati) 13. Tae1, Te8 14. f4, Lxc3 15. Dxc3, Se4 16. Sxe4, Dxf4 17. g3, De7 18. Lg4, Sf6 19. Sxf6+, Dxf6 20. Lxc8, Txc8 (na Txc8 sledi 21. fxe5, Dxe5 22. Dxe5 in beli ima dobre izgeda na damskem krilu) 21. Tf2, b6 22. Tef1, Dg6 23. f5 (po 23. fxe5, Txe5 24. Txf7, Dxf7 25. Txf7 Kxf7 ima črni boljše končnico), Df6 24. e4, c6 25. dxc6, Txc6 26. a4, Kf8 27. Td1, Tec8 28. b3, Ke7 29. Df3, Kd7 30. h4, Kc7 31. Kf1 (kralja je treba spraviti na varno), Kb7 32. Ke2, T8c7 33. Th2, Dd8 34. g4, f6 35. Tg2, Te8 36. Tg3, Dd7 37. Dd3, Df7 38. Th1, Th8 39. Tlh3, T6c8 40. g5 (končno! Na 40. Dxd6 bi prišlo Td8 41. Da3, Td4 z močno protigrigro), hxg5 41. hxg5, Dc7 (slabo je 41... Txf3 42. Txf3, fxe5 zaradi 43. Dxd6 in beli dobi) 42. Dd5+, Ka7 43. Td3, Txf3 44. Txf3, fxe5 45. Th7, De7 46. Kf3, Tf8 47. Kg4, Tf7 48. b4 (nepričakovan obrat — tipičen za Keres! — najprej koncentrirala sile za napad na enem krilu, ko doseže boljše končnico pa udari znenada na drugem krilu na nezavarovanega kralja), axb4, 49. a5, Db7 50. acb6+, Kxb6 51. Dxd6+, Ka7 52. Dxe5, b3 53. Th3 (prepreči b2, ker bi sledilo Ta3+, ter grozi Da5+, Da6 55. Dxa6 in končnica je gladko dobljena), Tf6 54. Dd4+, Tb6? (zadnja napaka, črni izgubi ta-

koj. Sicer pa je bila partija na vsak način izgubljena) 55. Txb3 in črni preda.

(Glose K. Opočensky »Česke Slovo«)

8. Indijska obramba

(9. partija matcha v Rotterdamu)

Beli: Dr. Euwe Črni: P. Keres

1. d4, Sf6 2. c4, e6 3. Sf3, b6 (črnemu verjetno ne ugaia Bogoljubovo nadaljevanje 3... Lb4+ 4. Sd2, De7 5. a3, Lxd2+ 6. Dxd2 ali Sxd2 itd.) 4. g3 (menda najboljša »sredstvo« proti tej zapadno-indijski obrambi, ki ga dr. E. odlično pozna), Lb7 5. Lg2, Le7 6. 0-0, 0-0 7. Sc3 (beli namerava igrati 8. Dc2 in 9. e4. V tej varianti je namreč e4 zelo važno polje, okoli njega se odigrava ves boj), Se4 8. Dc2, Sxc3 9. Dxc3, d6 10. Dc2, f5! 11. Se1, Dc8 (K. ne mara poenostaviti z 11... Lxg2 12. Sxg2, e5 13. Td1, De8 itd., temveč rajši vzdržuje napetost) 12. e4, Sd7 13. d5! (beli odlično napada slabotno točko na e6), fxe4 14. Dxe4, Sc5 (izsiljeno! 14... Sf6 ne gre zaradi 15. Dxe6+, na 14... Tf6 pa pride 15. Lg5) 15. De2, Lf6 16. Lh3, Te8 17. Le3 (zdi se, da mora črni po Lxc5 izgubiti kmeta, toda črni ima imenitno parado. Boljše bi bilo zatorej 17. dxe6), Dd8 (smela in hladna poteza) 18. Lxc5 (beli je očitno prezrl prihodnjo nasprotnikovo potezo, nujno je bilo 18. dxe6), exd5 (pointa 17. poteze) 19. Le6+, Kh8 20. Td1, dxc5 21. Sg2 (na exd5 sledi Lxb2! 22. Dxb2, Txe6 itd.), d4 (črni ima mnogo boljše igrro, trdnega prostega kmeta in premoč na damskem krilu) 22. f4, d3! (presenetljiva kombinacija, zvezana z žrtvijo dame. K. bi sicer dobil z lahkoto s pozicijsko igrro, zato kombinacija tembolj preseneča.) 23. Txd3, Dxd3! 24. Dxd3, Ld4+ 25. Tf2 (izsiljeno; na 25. Kh1, Txe6 pride podvojitve stolpov in Te2), Txe6 26. Kf1, Tae8 27. f5, Te5 28. f6, gxf6 29. Td2, Le8 30. Sf4, Te3 31. Db1, Tf3+ 32. Kg2, Txf4! (krasen zaključek) 33. gxf4, Tg8+ 34. Kf3 (na 34. Kf1 pride 34... Tg1+ na Kh1 pa Lb7+ z matom v dveh potezih), Lg4+ in beli preda ker sledi mat ali najmanj izguba dame.

(Glose K. Opočensky).

9. Češka obramba

(11. partija matcha v Rotterdamu)

Beli: dr. Euwe Črni: P. Keres

1. d4, d5 2. c4, e6 3. Sf3, Sf6 4. cxd5, cxd5 5. Sc3, Sc6 6. Lf4, Da5 (novost; običajno se tu igra Lf5 7. e3, a6 8. Tc1, Te8 9. Le2, e6 10. 0-0, Le7 z izenačeno igrro) 7. e3, Se4 (črni igra neke vrste Cambridge Springs varianta) 8. Db3 (boljše kot Dc2, na kar sledi zelo neprijetno Lf5), e6 9. Ld3, Lb4 10. Lxe4, dxe4 11. Sd2, 0-0 12. 0-0 (slabo je sprejeti žrtev 12. Sdxe4 zaradi e5! 13. dxe5, Le6 14. Dc2, Le4 in beli pride brez rohade v velike težave), Df5 13. Sde4 (ne Sxe4 zaradi Lxd2 14. Sxd2, Sxd4! in črni

dobi kmeta nazaj), Lxc3 14. Sg3!, Dd5 (sedaj pride na Sxd4 15. Dxc3 in črni izgubi figuro, ker nima šaha na e2) 15. bxc3, Sa5 16. Db4, b6 17. e4, Dc6 18. Td1, Td8 (proti d5) 19. Td3, La6 20. Tf3 Td7 21. Sh5, f6? (pravilno je bilo 21... Le2! in na 22. Th3, Lxh5 23. Tfxh5, Dxe4 in beli bi ne imel nobenih izgledov na zmago) 22. Tg3, Kh8 23. Sxg7! (lepa žrtev. Na Tfxg7 bi imel beli po 24. Tfxg7, Kxg7 25. De7+, Kxg8 26. Df6+ najmanj tri kmete za figuro in napad) Dxe4 24. Sh5, Df5 (na Tf7 pride 25. Lh6) 25. Sxf6!, Tf7 26. Le5, Sc6 27. Dd6 (težka napaka bi bila 27. Sd7+ radi Sxe5 28. Sxe5, Dxf2+ in mat v naslednji potezi) Sxe5 28. dxe5, Taf8 29. h3 (močnejše je 29. Td1! z grožnjo Dd8 in Tg8) Lc4 30. Td1!, Lxa2 31. Dd8! in črni preda, ker grozi 32. Tg8+ in mat v naslednji potezi.

(Glose dr. M. Euwe.)

Skromen turnir v Hastingsu

Kot smo že poročali je bil letošnji šahovski kongres v Hastingsu zelo skromen, pravcati odraz vojnega stanja, ki je zelo nenaklonjeno šahovskim prireditvam. V glavnem turnirju ni bilo nobenega svetovnega vele mojstra. Angleži so ostali sami zase, zato tudi turnir ni imel posebnega pomena. Poleg glavnega turnirja je bilo še nekaj stranskih, ki so se jih udeležili samo angleški amaterji. V glavnem turnirju je bil naslednji rezultat: F. Parr 6, W. Ritson-Morrie 5½, H. Golombek 5, A. R. B. Thomas in M. Kirk 3, dr. Schenk in W. A. Winsor 2, A. J. Mackenzie 1½ točke. Kvaliteta partij je bila seveda temu primerna, sicer je pa sama prireditev zelo zastajala za prejšnjimi.

S turnirja naslednja partija:

6. Retijeva otvoritev

(3. kolo v Hastingsu)

Beli: H. Golombek Črni: Ritson-Morrie

1. b4, Sf6 2. Sf3, c6 3. c3, d5 4. Lb2, Lf5 5. g3, e6 6. Lg2, Sbd7 7. 0-0, Ld6 8. d4, Dc7 9. Sbd2, 0-0 10. Tc1, Tae8 11. Sh4, Dd8 12. Sxf5, exf5 13. e3, Se4 14. Sf3, Te6 15. Dd3, a6 16. Te2, g5 17. Se1, Th6 18. f3, Lxg3 19. hxg3, Sxg3 20. Tf2, Sf6 21. f4, Sfe4 22. Lxe4, fxe4 23. Dd1, gxf4 24. Txf4, Kh8 25. Th2, Txf2 26. Kxf2, Sfl+ in beli preda.

8. Slovenska šahovska zveza je za 14. t. m. v Trbovljah napovedani občni zbor preložila na kasnejši termin.

9. Partija Furlani-Peček, ki bi jo morala imenovana odigrati 7. t. m. v Ljubljani, je bila na Pečkovo željo preložena na kasneje.

10. Prvo nagrado na 31. jugoslovanskem dopisnem turnirju je dosegel z 12 točkami Slavko Sandić iz Vel. Kikinde.

Pesem pa ni zrela za objavo. Vendar Te naj to ne potre — oglaš se ob priliki. — Tonček Podgornik. Vse bo sčasoma prišlo na vrsto. Pri kvadratih uporabljaj samo samostalnike. Pozdravljen! — Sava Brato in Franc Kuder. Tudi vajina križanka bo kmalu izšla. Na svidenje! Urednik.

Honore Gabriel de Riquetti comte de Mirabeau, znameniti francoski govornik, je govoril prvič pred javnostjo, ko je imel šele tri leta. V desetem letu je izdal že knjigo.

Rešitev križanke

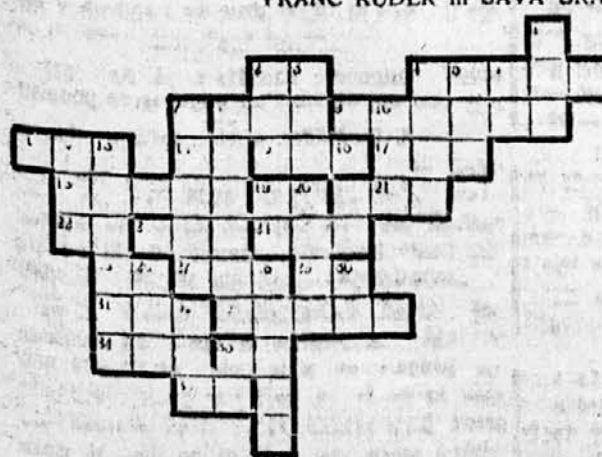
Vodoravno: 1. korak; 5. sok; 6. ro; 7. plot; 9. z; 10. aa; 11. Eva; 13. krogar; 15. saje; 16. čamac. Navpično: 1. kolar; 2. oko; 3. ar; 4. kozarec; 5. spak; 8. tekam; 12. vaja; 14. osa.

Rešitev kvadrata 2.

Vodoravno in navpično: 1. otok; 2. tuba; 3. otok; 4. kadi.

Dravska banovina

FRANC KUDER in SAVA BRATOŽ

Vodoravno: 2. železnica; 4. reka v Jugoslaviji; 8. kača; 9. otok pri Grönlandu; 11. pride po vojni; 14. del telesa; 15. pijača; 17. otok v Jadranskem morju; 18. pristanišče ob Črnem morju; 19. okoli tega se vrti kolo; 21. kratica za Društvo narodov; 22. predlog; 23. pride za nočjo; 24. darilo; 25. medmet; 27. nedoločni števniki; 29. osebni zaimek; 31. nakaznica; 33. mesto v dravski banovini; 34. krstno ime; 35. osebni zaimek; 36. pero (tutjka).

Navpično: 1. reka v Aziji; 2. nočno zabavišče; 3. »gredo« v srbohrvaščini; 4. del roke; 5. otok na Jadranskem morju; 6. veznik; 7. reka v Evropi; 8. mesto v Evropi; 10. jeza; 12. možko ime;

»Večernik«
za mladino

Leto 2

Maribor, 28. januarja 1940

Štev. 4

BELA SMRT

E. G. MÜLLER.

Bila je že trda tema, ko je stopila Arendsonova skozi vrata svoje stare, trhle koč. Daleč tam za temnim obzorjem se je svetila blede-rumena proga severnega sija in tudi zledenelo morje koncem fjorda se je svetlikalo v zelenkasti luči. Snežilo je ... Arendsonova si je potegnila volneno ruto tesneje krog ramen ter krenila z naglimi koraki po zasneženi stezi. Na razpotju je obstala. Ozirala se je s trudnimi, temnimi očmi proti vasi, sredi katere se je dvigal lesen stolpček cerkvice. Svetla okenca so se bleščala v noč, za stekli, skozi ledene rože, so brlele svečke na okrašenih drevcih. Da, tamkaj so bili veseli ljudje, ki so pozabljali sredi svojih cruzin na težave in skrbi vsakdanjega dne. Božič je ...

Zena na razpotju je vzdihnila, solze so ji zasleketale v oči. Ne, ni poznala veselja in sreče, niti drobnosti ne. Tudi njeni otročki ne. Moja pa je počival že leta nekje na dnu morja ... Arendsonova je odtrgala pogled od praznično osvetljene vasi. Skrila je lice v roke ter hitela dalje. Krenila je skozi gozd, ki se je razprostiral med vasjo in Saalen-fjordom.

Saalen-fjord!
Zeno je neprijetno dirnilo, ko se je spomnila tega imena. Sklonila je glavo na prsi ter hitela dalje, skozi mrz in snežni metež ...

Nathanael Saalen je bil pokristjanjen žid, ohol in nasilen, bogat in skop treko vse mere čeprav je možakar v kraju nekaj veljal, je bil majhen, nekoliko grbast z ostrimi očmi in navzdol štrlečim orlovskim nosom. Imel je lesno žago in trgovino ter pošiljal ribe na svojih ladjan daleč na jug. Ribsko prebivalstvo ga je spoštovalo, zakaj njegovo je bilo vse od

Hanne-sunda pa do Undena. Skoraj vsi so bili pri njem do vratu zadolženi. Kadar pa se mu je zljubilo, je zaklenil eni svoji nesrečnih žrtev vse do zadnjega ter jo postavil z združino vred pred prag ...

Zena se je zbudila kakor iz sanj, ko je zazarela pred njo močna svetloba, ki je lila skozi okna velike, zidane hiše. Bila je na cilju ...

»Dobro večer, Arendsonova«, jo je pozdravil stari Vikers, ki je bil v fjordu za čuvaja. Zena je samo prikimala ter stopila po stopnicah.

»Arendson, Arendson ... aha! da, da, že vem.« je gotal Saalen skozi nabrekle ustnice. Ni se mu zljubilo vstati, komaj, da je ošvignil trepetajočo zeno, ki je stala pri vratih, z bežnim pogledom. »Tja, in ... kako ste rekli? Ne, nikakor ne! Ne morem, to je nemogoče! Pa še 40 goldinarjev ... Posojati in venomer posojati! Arendsonova, izbijte si vendar iz glave. Ne gre, pa konec. Vaš mož ... Bog mu bodi milostljiv! ... leži sedaj na dnu morja, in vi ... Ne, ne gre! Razumete?«

Mlada žena se je stresla, ko jo je pogledal izza pravopodplutih oči, prežeče in z zasmehom. Dvignila je sklenjeni roki.

»Gospod ... otroci zmrzujejo, nimajo hrane, ne obleke ...«

»Kaj?« Zid je planil na noge: »Nimajo? In zakaj nimajo? Ker jim ničesar ne daste, ker nečete delati!«

»Gospod ...«

»Ničesar več! Tam-le so vrata in — ne pozabite, da izteče jutri opoldne vaš rok. Če lahko poravnate ... dobro. Če pa ne, no, saj veste sami ...«

Vrata so se zaprla za zeno. Tečajl so zastokali, kot bi se jim zasmilila revna

Film

Umetne kulise in prirodna resničnost

Vsak film skuša biti gledalcu čim vernejši tolmač stvarnosti in prirodnosti, vsaj kar tiče zunanjega okolja: prirode, naselij, mest itd. Vsebinsko seveda sedanja filmska produkcija še vedno meče na trg največ filmov, ki so daleč od stvarnosti in resničnosti življenja, ampak s sanjavo, lagodno, sladkobno vsebino somamljivo povprečnega sentimentalno nastrojenega Evropeca. Prijetno ga zazibljejo v laž, s katero uteši svoje socialne bolečine, ali pa mu s senzacijskimi filmi razbijačo domišljijo, živec in sprožijo v njem morebitno pustolovsko nagnjenje. Med te sladkobne in življenjsko lažne filme pa polagoma pridirajo tudi filmi, ki so neskažena podoba ljudi in njih življenjskih borb. In vse kaže, da bo nova in resnična filmska stvarnost polagoma izpodrinila vse, kar je plehkega in praznega.

Ne da bi se spuščali v nakazano vprašanje, je treba ugotoviti, da filmska proizvodnja vsestransko napreduje, tudi kar tiče kulise oz. okolja, v katerem se film dogaja. Kako smesni, da, groteskni so bili prvi filmi, izdelani

izključno v filmskih ateljejih. Same mrtve kulise. Bodi kulisa še tako verjetna, prirode ne more nikoli pričarati gledalcu pred oči. Od kulise je prehajal polagoma film v resnično okolje, v prirodo, v resničnost. Danes je vsaj v tem oziru prijeten očem, resničen. Živa priroda je zamenjala mrtvo kuliso! Toda tudi tu se motivi navidezno izčrpavajo. Režiserji so se namreč naravnost »zapičili« le v nekatere znamenite pokrajine v Evropi; tako so Alpe stalna kulisa planinskih filmov, družabni filmi se večinoma dogajajo v tem ali onem italijanskem mestu, morda še kje ob obalah Sredozemskega morja. Da, nekateri so prodrli celo že v Dalmacijo in na Kras, kjer bi režiserji radi našli »divjo romantiko«. Dostikrat vidimo tudi filme, ki imajo sicer prekrasno prirodno okolje, njih dejanje pa niti malo ni v skladu s tem okoljem. V takih primerih je v zapazeni neskladnosti dejansko nekaj nenaturnega. V popolnem filmu mora biti namreč tudi okolje sestavni del dogajanja, mora živeti v eno z zgodbo, kajti skoraj vedno je dogajanje posledica okolja, ondi vladajočih razmer in običajev, saj bi sicer ne bilo psihološko logično. V kolikih življenjskih dramah moremo ugotoviti, da bi se morda niti ne bile primerile, če bi okolje ne bilo tako in tako. Zato ni vseeno, v kakšno posodo postavi režiser dogodek.

Sodobni režiserji življenjskih filmov so se zato postavili na popolnoma pravilno stališče, da je najprirodnejše ter najvernejše, če se snima film s svojo dramatično zgodbo po možnosti vselej na licu mesta, torej v kraju dogodka samega. To je posebno važno v primerih, kadar gre za film, posnet po besedilu pisatelja, ki je svoj roman napisal res iz življenja. Tu naj za primere navedemo zanimiv slučaj enega in istega filma, in sicer »Vzhod sonca« po znani noveli nemškega pisatelja Sudermanna »Pot v Tilsit«. To dramo o ljubezni dveh mladih ljudi je sicer že pred leti posnel ameriški režiser F. W. Murnau. Njegov film ni bil slab, vendar je propadel zaradi nenaturnega okolja, na katero je težka življenjska drama tesno povezana. Sudermannova drama, ki se odigrava na tesnem koščku zemlje v Vzhodni Prusiji, na tkz. Kurški kosi, je namreč tako silno odvisna od okolja, da brez njega nima več v sebi elementarne življenjske prepričljivosti. Dela se je sedaj lotil nov režiser, Voit Harlan, ki je spoznal, zakaj je propadel Murnaujev film. S celim štabom je odšel na lice mesta, kjer je posnel film z njegovim resničnim okoljem. V ameriškem filmu tako blede in brezkrvne scene so dobile sedaj svoj resnični življenjski poudarek. V ribiških vaseh ob morskih peščinah vidi gledalec tudi v filmu nekaj pri-

rodnega. Zgodba požrtvovalnega ljubečega dekleta je postavljena v okolje, kjer se je res zgodila in kjer so je našel pisatelj. Režiser Harlan je pri snemanju uporabil tudi domačine, zlasti značilne tipe, ki edini morejo podati na pristen, nepovtorjen način tamošnje običaje in vsakdanje življenje. Z nobenim stalištom noben režiser tega ne zmore pričarati! Kritika pravi, da je Harlan v filmu »Vzhod sonca« dosegel višek sodobne interpretacije življenja v filmu. Film je tudi sociološko utemeljen zategadelj, ker upošteva izsledke o sociološki teoriji okolja, ki tako značilno vpliva na ljudi in življenje, navade, celo njih zgodovino. Od nekdanjega mrtvega filma resničen in velik napredek!

»ZENA IN DRUŽINA«

Pred nedavnim je bil dovršen v Pragi kulturni in vzgojni zvočni film »Žena in družina«. Film je bil izgotovljen brez vsakih umetnih kulis. Prirodno so ga posneli v neki dekliško-gospodinski šoli, sodeloval pa je ves vzgojiteljski zbor ter učence same. Film ne prikazuje le, kako se dekleta vzgajajo za svoj bodoči materinski in gospodinski poklic, ampak seznanja gledalca s tehničnimi opravili ter modernimi in praktičnimi sredstvi, ki služijo gospodinjstvu. Mimo tega prikazuje, kako je treba negovati dojenčke, ter uspešno propagirati čistočo in higieno. Življenje v šoli je bilo zelo verno posneto. Učence so igrale prirodno, pa tudi dojenčki so bili imenitni objekti za filmsko kamero. Fotografije so odlične in jasne. Dekletom in ženam bo film nudil mnogo koristnega pouka v sliki in zvoku.

I John Garfield je novo filmsko ime, čeprav je igralce že dalje časa nastopal po deskan newyorških gledališč. Lani mu je Mihael Kertesz ponudil vlogo v filmu »Štiri hčerke«. Drugi njegov večji film je »Napravili so me za zločinca«. Garfieldovi partnerji v tem filmu so Ann Sheridan, Gloria Dickson, Claude Rains ter veteranka ameriškega gledališča May Robson. Film je vzlet iz življenja malega človeka ter je po svoji vsebini pravi socialni film. Johnu Garfieldu prerokujejo zaradi njegove karakteristične igre še veliko bodočnost, pravijo pa mu tudi drugi Paul Muni.

I Günther Rittan bo insceniral novi Ufin film, ki ga bodo poslali v svet pod imenom »Rdeči telovnik«.

Filatelija

Visoka frankatura

30. septembra 1939 je bilo poslano iz Beograda v Buenos Aires pismo, ki ima morda najvišjo doslej znano frankaturo. Na pismu je bilo za 2.811 dinarjev znamk, tako da je bilo popolnoma nalepljeno — razen malega

naslova — s 30 dinarskimi znamkami. Pismo je tehtalo 445 gramov ter je bilo namenjeno neki banki v Buenos Airesu. Poslano je bilo z letalom, in sicer iz Sušaka na zemunsko letališče, od kod v Rim, nato v Marseille, in šele od tod čez »lužo«.

z. Bolgarska pripravila izdajo nove letalske serije, ki bo izšla v nakladi 50.000 komadov. Posamezna serija bo imela nominalno 300 levov.

z. Znamka »Otomane« vrednote 2.50 K češko-moravskega protektorata je spremenila barvo. Prej je bila sivo-modra, dočim je nova izdaja svetlo-modra.

z. Slovaška časopisne znamke. Prejšnje čsl. znamke s preiskavo vrednosti so pršle iz prometa. Poštna uprava je izdala nove znamke, ki so enake oblike in izdelave. Namesto prejšnjega goloba v sredini je sedaj na znamki dvojni slovaški križ.

z. Litva. Poletna izdaja »20 let neodvisnosti« je bila ob priložnosti Vilna pretiskana »Vilnius 10. X. 1939«.

Križanka št. 62

	1	2	3	4	5	6	7	8
I								
II								
III								
IV								
V								
VI								
VII								
VIII								
IX								
X								
XI								

Besede pomenijo:

Vodoravno: I. sorodnica; kvarta; II. nebeška hrana; turški poveljnik; III. državna lastnina; narobe jarek; IV. predlog; vrsta bojišča; V. proglas; narobe zaimek; VI. grška črka; del voza; VII. grška pokrajina; domača ptica; VIII. izgled; IX. žuželka; žensko ime; X. zloba; XI. klic na pomoč.

Navpično: 1. mesto ob Dunavu; 2. folklor; 3. žensko ime; ameriška pokrajina; 4. vrsta samomora; nada; 5. celina ob morju; priroda; 6. star pozdrav; narobe predlog; čutilo; 7. trenutki pred smrtjo; linsko mesto; 8. mesto v Bosni; kvarta.

PAUL MARTIN

Ufin režiser Paul Martin pripravlja snemanje znanega Feuerbachovega romana »Nana«, ki so ga za film preimenovali v »Brezsmrtno podobo«. Junakinja Feuerbachovega romana bo igrala Zarah Leander.

mati, ki je počasi izginjala v temi. Stari Vikers pa je zmajal s sivo glavo, ko je strmel za njo. Potem je odšel dalje.

Nathanael Saalen je hipec kasneje zopet čepel med računi in zapiski. Že davno ni več mislil na težko usodo Arendsonove in njenih malčkov. Zanj so pomembne nekaj samo številke. Številke so bile denar, številke, blago in številke... ljudje. Zunaj pa je snežilo.

Vijavica in divji metež je ponehal. Zjasnilo se je. Zasneženi griči in polja so se skrila v mesečini kakor briljanti in tiho in veličastno je počivala Sveta noč nad pokrajino. Z gore v goro, iz kraja v kraj so brneli svetlobočni zvonevi. Luči so zažarele iz teme, s plamenicami in svetilkami so hiteli ljudje k polnočnici. Povsod škripanje korakov, vesele besede in plapolajoče luči.

Skozi noč so zazveneli kraguljci in iz Saalen-fjorda so zavili konji s sanmi. Zavil v tople odeje in kožuhe se je peljal Nathanael Saalen proti cerkvi. Ni mu bilo toliko do polnočnice, hotel je pokazati ljudstvu svojo sveto vneto. Tedaj sta konja sunkoma obstala na mestu. Sneg se je zaprašil na vse strani, vranca sta se zaprla ter začela prepla-

šeno grebsti s kopiti. Nekaj sežnje pred njimi je v žoltem sevu luči ležalo preko ceste že na pol zasneženo, nepremično telo... Arendsonova!...

»Naprej, vozile« je zarjnil Saalen, vendar je čutil, kako mu polzi mrzel pot preko čela. Bič je počil, živali sta se pognali naprej v loku okrog mrliča. Trenutek kasneje so treščile sani ob drevo ter se zvrnile v sneg. Konja sta se strgala ter oddirjala v noč...

Ko so se vračali ljudje proti jutru domov, so prestrašeni izvlekli izpod razbitih sani dvoje otrdelih negibnih teles. Voznik se je prebudit po dolgih urah iz nezvesti. Toda Nathanael Saalen niso več mogli iztrgati iz objema smrti. Zlomilo mu je tilnik.

Po mnogih, težkih letih so ljudje ob fjordih zadihali zopet svobodneje in pogledali z veselimi očmi v srečnejšo bodočnost. Bela smrt je odrešila ves obrežni narod težke more, ki ga je tlačila in stiskala toliko časa...

Poševni stolp v Pizi. Njegovi temelji se opirajo na betonske stebre, ki segajo v globino 50 metrov, a znašajo v premeru komaj 1 kvadratni decimeter.

poznal, je hotel takoj izvedeti od njega, kje je naletel nanj. Možakar ni hotel ničesar izblebetati, takoj se mu je zazdelo, da utegne biti tekočina precej vredna. Molče se je vrnil domov.

Po poti je srečal vojaka Anderleta Kocijana ter mu zaupal svojo skrivnost. Skraja je kopal tam, kjer je sodar zasledil srebro, neke tam, kjer stoji danes cerkev sv. Trojice v Idriji. Začetkom je kazalo dobro. A ni trajalo dolgo in žila je prenehala; kazala je pa na južni strani. Že 1500. so napravili sedanji Antonijev rov. Morali bi se globlje kopati, pa jim je zmanjkalo denarja. Radi tega je rudnik kupila večja rudarska družba. Novi rudarski družbi je načeloval Valentin Kuttler iz Solnograda. Leta 1580. je avstrijski nadvojvoda Karol kupil celoten rudnik od rudarskih družb. Tako je prišel rudnik pod državno upravo.

Skraja so žgali kamenje tako, da so položili na tla sklad drv, nanje plast kamenja, nato znova drva in tako naprej. Ko je bil kup dovolj velik, so ga ometali z zemljo ko oglarji, kadar delajo oglenico. Nato so drva zažgali, da se je

Ena noč na straži

(Slička iz turških časov.)

Tih poleten večer je bil. Na nebu je svetila luna in okrog nje je migljalo neštevilno zvezdic. Čeprav je bilo poletje, je bilo dokaj hladno, ker je čez pokrajino vlekla rahel vetrček.

Vsa vas je bila pogreznjena v sladko spanje, še psi so bili tihi, kakor da ne bi hoteli s svojim lajanjem buditi iz spanja mirnih vaščanov.

Na hribu nad vasjo je stala velika grmada in poleg nje je to noč stražil Ivan, sin revnega bajtarja. Dolgčas mu je bilo in oči mu je hotel zapreti spanec. Misli so mu hitele doli v vas, k domačim. Ura v vaškem zvoniku je odbila deset, odbila enajst, polnoč, ena, dve.

Znenada se je na vzhodu nekaj pordečilo. Ivan se je zazrl v svetlobo. Misli je, da je zarja, a ko je dalje opazoval, je že zagorela na bližnjem vrhu grmada. Tudi on je zažgal svojo. Zagorela je z močnim plamenom, ter razsvetlila ves hrib in vas pod njim. Psi na vasi so divje zalajali in prebudili iz spanja

kamenje segrelo in dalo iz sebe rudo. A na tak način je šlo v zgubo preveč srebra. Cinobor so dobivali iz posebno bogate rude, za katero so imeli posebno žgališče. Cinobra so pridelali izredno veliko. Steinberg piše 16. IX. 1726, da je Idrija 200 let zalagala s cinobrom ves svet.

L. 1536. so ga pridobivali že drugače. Na drva so dali glinaste lonce, vanj rudo, nanj so poveznili drugi lonce in žgali, da se je srebro ločilo od kamenja. Tako so žgali še 1635. Pozneje so napravili posebne peči, ki se pa niso obnesle. 1715. je plemeniti Stampfer napravil zidane peči, a 1750. so začeli graditi španske peči.

Takrat pa so bili za naše kraje nevarni časi. Treba je bilo takoj prve čase misliti, kako bi se rudnik zavaroval pred nevarnimi gosti. Že 1522. so začeli na najvišjem kraju mesta zidati mogočen grad. V gradu bi se hranilo srebro in cinobor in grad bi naj bil obenem zavetje rudarjev. V 11 letih je bil grad popolnoma dograjen. Imenovali so ga rudniški grad (Gewerkenegg).

(Se bo nadaljevalo!)

vse vaščane. Iz vasi se je razlegel en sam grozen krik:

»Turek, Turek!«

Grmada na hribu pa je gorela, njena svetloba se je mešala z rdečo jutranjo svetlobo, da je bila vsa dolina čudovito rdeča.

Janko Tanič.

POMENKI Z MLADINO

KAJ PRAVITE O INGOLICEVIH »SIROTAH«?

Te dni je bila v Ptuj vprizorjena mladinska igra, ki jo je napisal pisatelj Anton Ingolič. Igra je izhajala lansko leto v »Našem rodu«. Zdjaj pa sta jo ptujski režiser Žiljek in pisatelj Ingolič priredila za igro. Igro so igrali ptujski igralci, pomagala pa jim je mladina. Slike k igri je narisal slikar France Mihelič, pobudo za posamezne prizore pa je dala mladina sama, ki je narisala v šoli, kako si ta ali oni prizor zamišlja. Tudi urednik je videl igro. Ustvaril si je o njej svoje mnenje, zelo ga pa zanima, če je njegova sodba o igri pravilna. Zato se obrača na vas, da mu odgovorite na ta vprašanja:

1. Kaj pravite o igri?

2. Kateri prizori so Vam najbolj ugodni?

3. Kaj bi Vi drugače napravili v igri?

4. Kdo se Vam je v igri najbolj prijel, koga ste zasovražili?

Odgovore napišite sami. Najboljši bodo objavljeni. Pod odgovor se podpisite.

E. G. Müller. »Bela smrt« je pripovedniško še dokaj dobro napisana. Človek jo bere in zve iz nje, da se je nekaj zgodilo in kaj se je zgodilo. Mladi pripovedovalci prebradi zaidejo v razmišljanja ter filozofirajo, namesto da bi pripovedovali. Upam, da se boš odslej pogostejše oglašil. Snov, ki jo podajaš, je za mlade bralce docela nova. — Juli Simončič. Zgodovina idrijskega živorebrnega rudnika je dobro in poučno napisana. Vse kaže, da si za takšne zgodovinske stvari bolj dovteten, kakor za pesmi Upam, da ni tvoj zadnji zgodovinski članek in da boš še kaj napisal za mlade bralce. — Ivo Piseč. V »Hudi uri« si malo prehudo »zdelal« profesorja. Verjamem, da je v šoli dosti težkih ur, in da ti je ena takih potisnila pero v roko. Ali tako uro je treba bolj človeški prikazati. Profesor ni nikoli samo profesor, profesor je prav tako človek.

Srebrni rudnik

Zbral in napisal Juli Simončič.

Vsi zgodovinarji, ki so pisali o idrijskem rudniku, so mnenja, da je bil rudnik odkrit proti koncu 15. stoletja.

Prve zanesljive vesti o rudniku imamo iz leta 1493, in sicer v zapisnikih čedadkega občinskega sveta. Tam beremo, kako je neki Virgilij Formetin avgusta 1493. opazil teči živo srebro na bregovih Idrice. Splošno pa sodijo in to bo tudi najbolj verjetno, da je živo srebro slučajno odkril neki sodar, ki je izdeloval leseno posodo in jo ponoči namakal v majhnem studencu. Neko jutro je kot po navadi hotel odnesti skal izpod izvika, a ga radi prevelike teže ni mogel. Odlihl je malo vode, tedaj pa se mu je na dnu zasvetlikalo nekaj belega, ki je bilo podobno tekočemu srebru. Skaf je bil še vedno težak, čeprav je bilo v njem le malo nove tekočine. Sodar ni vedel, kaj naj napravi s svetlikajočo tekočino. Sklenil je, da jo ponese z drugim blagom vred na trg v Škofjo Loko.

Tamkajšnji zlatar, ki je živo srebro

Zanimivosti

„Ponosen sem, da sem bil v „vojski preziranja“!“

Kaj pravi bivši general s francoskega bojišča o predvojni in sedanji angleški vojski

Znani angleški politik, general Spears, predsednik francosko-britanske parlamentarne skupine, je 15. t. m. govoril v radiu Francozom in med drugim dejal:

»Leta 1914 smo poslali na francosko bojišče ekspedicijski korpus 80.000 mož, ki so ga Nemci imenovali »malo vojsko za preziranje«. Ponosen sem, da sem sodeloval v tej mali vojski preziranja. Treba samo naglasiti veliko vlogo, ki jo je imela pri umiku na Marno. Moje so bili trdi borci, ki so imeli večinoma za seboj sedem let aktivne službe. V bitki pri Monsu sta dve angleški diviziji ustavili šest nemških, pri Cateauu je 55.000 Angležev odbilo napade 155.000 Nemcev in s tem smo pridobili na času, da smo se v redu umaknili.

Zdaj pa imamo že od početka minilega meseca 1.250.000 vojakov pod orožjem in njih število se neprestano povečava, kolikor jih moremo sproti opremiti. Leta 1914 smo imeli v prvih mesecih 400.000 prostovoljcev, pa niso bili ne izvežbani ne opremljeni. Zdaj opremljamo brez vika cele letnike. Samo za opremo vojske smo izdali nad 36 milijard frankov. V minili vojni smo imeli skupaj komaj 40 tisoč avtomobilov, zdaj jih imamo nad 100.000. V začetku vojne je bilo 5 tovarn za izdelovanje vojnega materiala, zdaj jih je že nad 1000.

O naši mornarici ni treba da govorim. Junaštvo trgovinske mornarice je že povsod znano. Kar se tiče letalstva, so naša vojna letala dvakrat boljše od nemških. 7000 tovarn smo preuredili za izdelovanje letal in motorjev. To je šele začetek. Zdaj organiziramo ogromen tabor za vežbanje pilotov v Kanadi, kjer

bo 57 šol. Prihajajo Avstralci in Novozelandci. Ogromna sila našega imperija je v zamahu in razvija se polagoma, pa

v čvrstem zaupanju v usodo, ki se glas: neobhodno uničenje Nemčije.«

(Po »Novi Riječi« z dne 25. t. m.)

Angleški kralj Jurij VI. je pregledal svojo četo na francoskem bojišču. Posebno se je zanimal za najmodernejšo protiletalsko baterijo, kakršne top vidimo zgoraj.

Najmanjši evropski princ na Finskem

Seveda, ne po velikosti, temveč po državi, ki jo zastopa. Je to 39-letni princ Liechtensteinski, nečak vladajočega kneza Franca Jožefa II., ki ga vidimo na sliki. Mož je ločen in je živel dalje časa na Dunaju, kjer mu je

bogastvo pripravilo velik ugled med aristokracijo. Zdaj je odpotoval na Finsko, kjer se je prijavil kot prostovoljec v finsko vojsko. Meni, da bo tako prišel v svetovno zgodovino, kar bi bilo potomcu stranske veje vladajoče dinastije ene najmanjših evropskih kneževin drugače nemogoče.

Zgorelo je staro romarsko gnezdo

Na južnem pobočju Transilvanskih Alp v Rumuniji, v dolini Jamolice visoko v skalah je stala stara romarska cerkevica. Lesena stavba, pokrita s škodljivimi, je stala v veliki 20 m visoki votlini, ki je zijala v sonce 1800 metrov nad prepadom. Tu so se naselili mnogi, pozimi in poleti so živeli v skromnih

kolibah in opravljali službo božjo. Ljudje so začeli romati v skalovje, kmalu je postala cerkevica daleč naokrog znano romarsko svetišče. Posebno svečano je bilo praznovano Vstajenje nad prepadom. Pred dnevi je pa lesena cerkevica s kolibami vred pogorela.

Z lažnim strupom je ukanil skopuha

V okolici Louisvillia v državi Kentucky v USA je živel v samotni bogataš Hamilton B. Burrow, ki si je na odušaki način nakopal premoženje. Razen stare služkinje in kuharja ni imel nikogar pri sebi.

S kuharji je pa imel sitnosti, dokler ni dobil nekega Battista, ki je bil nenavadno spreten. Burrow je bil zadovoljen z njim, dokler ni nekega dne prišlo do tragikomedije. Skopuh je med kosilom občutil v črevih velike bolečine. Poslal je hitro strežnico k zdravniku v oddaljeno mesto. Battista je medtem pripravil čaj, stopil pred gospodarja in dejal:

— V tem čaju je rešitev vašega življenja.

»Deluje proti strupu, ki sem ga vam dal v jed zato, ker ste me nekoč odri za 15.000 dolarjev. Zdaj je prišel obračun. Nemudoma mi odštejte navedeno vsoto, če ne, boste morali umreti!«

Ves preplašen je Burrow izročil ključke od blagajne. Battista je naštel 15.000 dolarjev, jih vtaknil v žep, pripravljen čaj pa treščil med satanski smehom na tla in izginil.

Burrow se je sesedel. Ko je prišla strežnica z zdravnikom, je ta ugotovil, da ni bilo v hrani strupa, temveč le neko odvajalno sredstvo. Skopuha je neznansko gnalo na stran, prevejanega kuharja, ki je prišel do denarja, pa zaman iščejo.

Na braniku visokih idealov

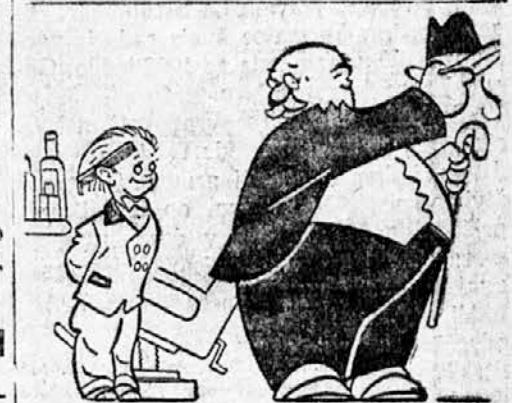
Zagrebska »Nova Riječ« je prinesla iz članka Winston Churchilla naslednje misli angleškega državnika o Jugoslaviji:

»Interes zahodnih demokracij je, da vidijo Jugoslavijo močno, neodvisno in v blagostanju. Ne zahtevajo od nje nobenih koristi na njen račun. Mlad in junaški narod mora stati na braniku visokih idealov in se zavzemati za pravice človeka, za zavestno sodelovanje vseh državljani v upravi države, za spoštovanje zakonov, za svobodo govora in tiska ter svobodno parlamentarno diskusijo. Tako bi v tem prekrasnem delu Evrope nastala trdnjava svobodne civilizacije, ki bi zaslužila vsako spoštovanje tembolj, ker bi jo branila hrabra vojska.

Jugoslavija je na razpotju. Če se odloči za sistem svobodne uprave, ne bo napravila konca samo domačim nesoglasjem, nego bo začela tudi značilno vlogo v razpršitvi oblikov vojne, ki zamačujejo nebo Evrope.

Južni Slovani bi ne bili ne srečni ne slavni, če bi se znašli v neki srednji in južni Evropi, ki bi ji vladali vojaški aparat in reakcionarne doktrine nacizma, fašizma ali boljševizma. Anglija iskreno želi, da postane država. Srbov, Hrvatov in Slovencev srečna zemlja, v kateri bo vladala svoboda in kjer ne bo pravica pregnana s sodišč.

Premoženje poljske države je zasegla nemška vlada. V odluku je rečeno, da je zaplemba posledica neposlušnega zadržanja poljskega naroda pod okupacijo.

— Ali je mojster odšel? Znaš ti že briti?

— Ja, mojster mi je rekel, če pride kak dobrodušnež, naj kar poizkusim...

Majhni vzroki — velike posledice

V zahodnem predmestju Londona živi v ljubkem stanovanju mlada dama. Te dni jo je obiskal strog stražnik. Izročil ji je kazenski odlok, ker je pozabila ponoči zagrniti razsvetljeno okno, kar je med vojno v Angliji strogo prepovedano.

Pred sodnijo se je gospodična zagovarjala, da je pravkar vstopila v sobo in napravila luč, ko je prišel stražnik mimo. Hotela je takoj zagrniti, toda na oknu je letala sem in tja majhna miška.

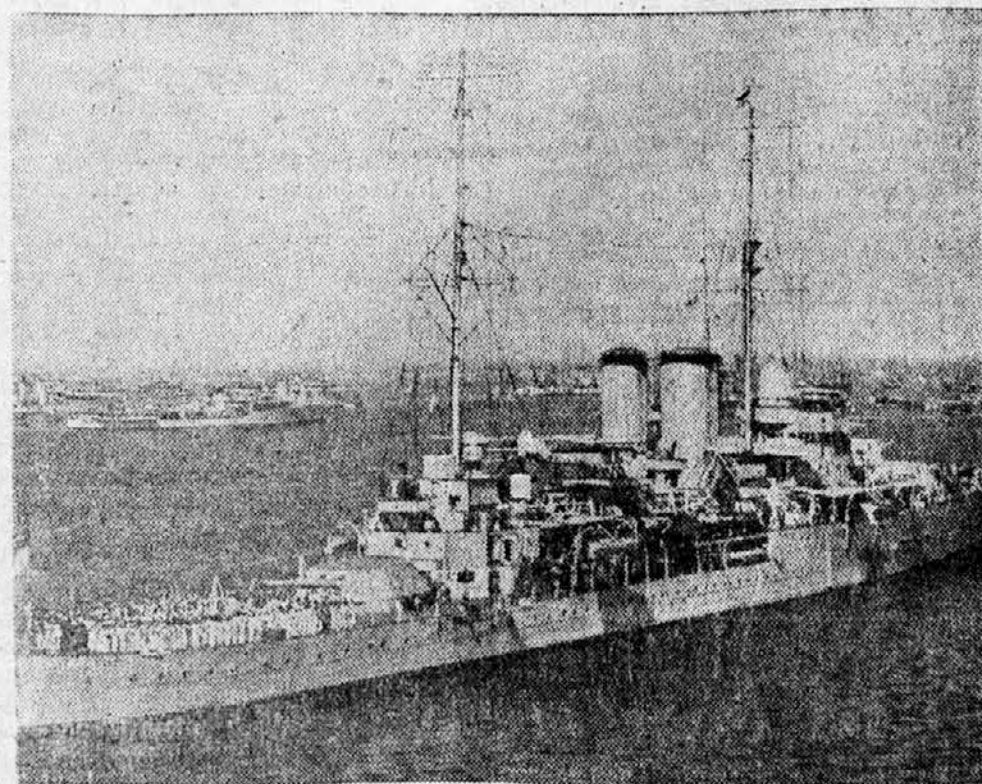
Kavališki sodnik je imel za stvar polno razumevanje in bi gospodično rad oprostil, toda pred sodiščem ne poznajo strahu zaradi miške. Morala je plačati kazen, sodnik ji je pa svetoval, naj ima drugič pred stražnikom s kazenskim nalogom več strahu kakor pred majhno glodavko.

Rudarska naselbina v skalovju Andov

Znamenit rudnik je 3000 m visoko v čilskih Andih. Tam je bakreni rudnik Braden, v katerega se pa ne spuščajo rudarji nizdol, temveč se spenjajo v jamo navzgor. Rudarji bivajo v hišicah, ki so v skalovju, kakor lastovičja gnezda prilepljene ob stene. Pozimi si skoro ne upajo iz hišic, ker pogosto drve snežne lavine v dolino. Nekateri so si postavili domove v notranjosti griča, okna so vklesana v skale.

Iz domačij potegnejo rudarje posebna dvigala v 500 m višje ležeči rudnik. Železniška postaja, ki leži 2500 m visoko,

je oddaljena od tod 72 km. Podzemna rudarska naselbina je čudovit svet zase. Ima svojo šolo, plesno dvorano, klubske prostore, policijski urad, trgovske lokale in bolnišnico. V skalovju je vsekana knjižnica s 6000 zvezki, poseben plavalni bazen in celo gledališče.

V spopadu s potopljeno nemško križarko »Admiral Graf von Spee« pri Montevideu je bila težko poškodovana angleška križarka »Exeter«, ki jo vidimo na sliki. Ladjo so prepehtali v neko angleško ladjedelnico, kjer jo bodo popravili.

Življenjska tragedija pisatelja Strindberga

Slavni pisatelj Strindberg velja po krivici za sovražnika ženskega spola

Spomladi 1900 je spoznala mlada 19-letna igralka Harriet Bosse slavnega pisatelja Augusta Strindberga. Bila je takrat angažirana v gledališču Dramatiska, kjer so ji dali glavno vlogo v Strindbergovem delu »V Damasku«. Pisatelj in igralka sta se videla vsaki dan pri »ajah, šestokrat pa je pisatelj povabil mlado igralko na svoj dom, kjer sta se razgovarjala o vlogi. Igralka je bila vsa navdušena nad pesnikom, ki je bil trideset let starejši, in ki so ga smatrali za sovražnika ženskega spola.

Njuni pomenki pa se niso sukali samo okoli gledaliških vprašanj. Bili so trenutki, ko je začel Strindberg razkrivati svoja čustva ter tožiti nad življenjem, v katerem je toliko pretrpel. Priporočeval ji je o svoji težnji za srečo, ki bi ga spravila s človeštvom, predvsem z ženskami. Po nekem takšnem izlivu svojih čustev je Strindberg zaenkrat položil roke na ramena, se ji zazrl globoko v oči ter jo naravnost vprašal: »Gospodična Bosse, ali bi hotela imeti z mano otroka?« Mlada igralka, ki je bila docela vznemirjena, je pokimala. Še isti dan je javil Strindberg njuno zaroko.

Poročila sta se maja 1901. Strindberg je bil star takrat 50 let. Leto kasneje se jima je rodila Ana Marija Strindberg. Pisatelj in igralka sta se imela rada iz vsega srca. Vendar pa sta se 1903 ločila. Gospa Bosse je zapisala o tem:

»Strindberg ni bil sovražnik žensk v pravem pomenu besede. Ni sovražil žensk, kakor so hoteli prikazati njegovi življenjepisci. Nasprotno, on je bil prepričan, da žena spada v dom in da se mora posvetiti izključno domačemu ognjišču.«

Ali gospa Bosse se nikakor ni hotela odreči umetniški karieri. Veliko število Strindbergovih pisem pred poroko in po poroki priča o globoki ljubezni in spoštovanju do njegove žene. Ali on je želel, da ptica nikoli ne zapusti kletke...

To varuštvo, ki je bilo polno ljubezni — razlog zanj bo ležal najbrže v precejšnji starostni razliki med obema — je rodilo najprej različne misli, kasneje pa prineslo v hišo prepire, ki so postali neznosni in ki so končno razrvali takšno harmonijo. Malo Ano Marijo je dobila mati, pisatelj in igralka sta se razšla v globokem prijateljstvu. Oba ločenca sta ohranila stike, ko je pa kateri od njiju zapustil Stockholm, sta si pisala pisma, polna ljubezni. Strindberg se je ganljivo brljal za svojo ženo in za otroka. Prosil je in zahteval, da nobena žele ne odrečejo mali Ani Mariji.

Strindberg se je bal hudih duhov in temnih. V nekem pismu, ki ga je pisal ženi po ločitvi, pravi:

»Ti veš prav tako dobro kakor jaz, da preganja neka zloba in sovražnik našine sreče Tebe, ter dela vse mogoče, da bi razrušil našo harmonijo. Ogiblji se ga, vendar se ne boj, kajti jaz vedno bdim nad Tabo. Ta zloba te preganja iz čistega veselja do sovraštva. Ti ga ne poznaš, ter ne veš, v kakšni obliki se Ti približuje. On bi mogel oblatiti tudi Tvojo čast. Videl sem ga v snu. Nič človeškega nima ta zloba na sebi. Strašna je. Ogiblji se ga!«

Tak, kakršen je bil, da je mučil vedno sebe in druge, je pisal ženi:

»Nočem Te vznemirjati, vendar si ne

morem kaj, da Ti ne bi povedal, da sem zadnja dva, tri dni bral vesti o ugrabljenju otrok. Za božjo voljo Te prosim, pazi na najino malo Ano Marijo! Zadnji čas sem na ulici srečal tudi ciganske muzikante, ki so na vogalih ulic cvlili s svojimi goslini. Mogoče oni ugrablajo otroke... To sem Ti moral povedati.«

Od 1905 se način pisanja spremeni. Strindberg se počuti vključ vsem svojim uspehom v širokem svetu vse bolj nesrečnega. Še vedno je zaljubljen v Harrieto Bossejevo. Hotel je, da bi znova živela skupaj, vendar je bila mlada žena razboritejša od njega, predobro je poznala slabosti in značaj velikega pisatelja. Njena odklonitev je Strindberga težko prizadela, da je osamljen in zapuščen ter s svojimi slabimi živci začel razmišljati o samomoru. Oktobra 1905 ji je pisal:

»Tako se mi zdi, da me neka višja sila tira v to, da bi končal z življenjem, z celotnim življenjem. Tako se mi zdi, kor da bi na svetu izpolnil neko temno nalogo. Boril sem se, da bi se dvignil, a zdaj sem se začel pogrezati...«

Njegovo patetično pismo končuje: »Žena, otrok, dom — tri najvišje stvari — so zame za vedno pokopane!«

Pol leta kasneje vzklika v pismu, prepoln nepopisljive žalosti: »Ljubljena, nikakor ne morem prenesti tega, če pomislim na to, da lahko vsakteri teatrski agent po Švedski in Norveški boža mojega otroka, a jaz ga ne morem. Na Tvojih turnejah more vsakdo slišati Tvoj glas, samo jaz ne. Edino, kar mi pomaga prenašati bolečine, je misel, da bi bila Ti nesrečna, če bi živela pod isto streho. Vendar me pa teži, da si morala trpeti pri meni. Tega nisem zakrivil jaz, ampak je zakrivila nemogućnost, da bi si mogla dva človeka medsebojno izpopolnjevati življenje.«

Leta 1908 se je gospa Bosse poročila drugič. Strindberg, ta »sovražnik ženskega spola« je takrat premostil najtežjo bolelost svojega življenja. Ni se mogel pomiriti, ker je bila Harriet poslej zanj za vedno izgubljena. Pisma, ki ji jih je ob tej priliki pisal, so ena sama tožba, en sam velik demanti vsem onim, ki ne vidijo drugega v njem, kakor sovražnika

vsega, kar je žensko. V enem izmed teh pisem piše:

»Oh, koliko rajše bi videl, da si mrtva in da lahko za Tabo tujem, s Tvojo nesmrtno podobo v srcu, kakor pa to, da se znova možiš! Sedem let bo, kar sva se vzela. Moja žena! Moja zaročenka! Ti ne moreš in ne boš raztrgala vezi, ki naju vežejo! Ali bi Ti sploh mogla kaj takega napraviti? Jaz nikoli!«

V nekem drugem pismu: »Misel na Tvojo novo možitev mi je odvratna in neznosna. Eden izmed naju bo plačal to s svojim življenjem. Z radostjo doprinesam sebe za žrtev. To je edino, kar mi preostaja. Toliko lažje, da si vsaj Ti ne boš ničesar očitala. Docela nič! Zaradi mene si docela svobodna.«

Ta bolesta priznanja niso bila prazne besede. Strindberg je strahovito trpel zaradi ponovne možnosti svoje žene. Takrat je začelo njegovo telesno in duševno propadanje, kakor da bi bil načet koren njegovih življenjskih moči. Po tej možnosti je živel samo še dve leti, dve leti, v katerih ga je mučila in razdejala globoka smrtna ljubezen do Harriete.

Najsrečnejši novinar na svetu

EDINI ČASOPIS, KI IZHAJA V OGROMNI DEŽELI, PIŠE, KADAR SE MU ZLJUBI

Kultura in civilizacija le stežka prodirata v eno izmed največjih dežel v centralni Aziji, v Tibet. Gorata in ponekod docela neprehodna dežela je še močno odmaknjena od svetovnega dogajanja. Redki so Evropci, ki tja zaidejo. Večinoma potujejo s karavanami iz Indije na Kitajsko. Kakršna je dežela, tako je tudi njeno prebivalstvo, primitivno do skrajnosti, nepismeno, morda pa bolj srečno kot visoko naobraženi Evropci.

Do nedavnega je bil Tibet brez svojega časopisa. Kdo neki se tam zanima za dogodke? Pa vendar: v mestu Tačinlu je pred nedavnim pričel izhajati časopis, edini v Tibetu. Piše in izdaja ga neki izobraženi Tibetanec Tarčin Babu. Ker v Tibetu ni pošte, razširjajo časopis po-

sebni nosači, ki se pridružijo karavanam. Tarčin Babu napiše ves časopis sam. Posluhuje se poročil, ki jih lovi na svojem radijskem aparatu in ki jih posname iz tujega časopisa, ki mu ga prinašajo karavane. Za dnevno aktualnost mu seveda ni, zamuditi tako ne more ničesar. Časopis izhaja neredno, Tarčin ga izda, kadar nabere dovolj poročil. V glavnem objavlja časopis daljša strnena poročila in pregledne iz posameznih držav na svetu. Zanimivo je, da objavlja časopis tudi slike. Kako tehnično vse to opravlja podjetni Tarčin, si je pač težko predstavljati. Mirno pa lahko rečemo, da je on najsrečnejši novinar in urednik na svetu, bravci njegovega časopisa pa bržčas najbolj zadovoljni naročniki na svetu.

Koncentracijska taborišča za pijance

Po vestih v madž. tisku posnemamo, da so se oblasti na Madžarskem odločile, da bodo v bodoče postopale skrajno rigorozno proti notoričnim pijancem. Budimpeštanska policija se na priliko že dalj časa ukvarja s predlogom, da bo v bodoče internirala vse osebe, ki bi delajo opetovano skrb s svojim nepopravljivim pijančevanjem in izgredi, v posebnih koncentracijskih taboriščih. Poslej bo torej

pijancem na Madžarskem trda predla. Doslej so bili pa kar imenitni gospodje. V »težjih slučajih« so jih namreč prepeljali v bolnišnico, kjer so jih morali »ozdraviti«. Zdaj pa so se tudi bolnišnice odločno uprle, češ da v bodoče ne bodo več »zdravile« takih pacientov, ampak popolnoma soglašajo s predlogom o koncentracijskem taborišču za nepopravljive pijance.

Neprijeten poklic: gospodična-strelovod

Kako v Ameriki ravnatelji in šefi »potegnejo« razočaranega in ogorčenega kupca

Med ženskimi poklici v Ameriki je menda najbolj nevhvaležen poklic biti gospodična-strelovod. Zanimi poklic — ne? Gospodična-strelovod je danes ena izmed glavnih nameščenk v vsakem večjem ameriškem trgovskem domu. Dela pravzaprav nič, ampak samo potrpežljivo čaka, da jo pokliče ravnatelj ali šef ter strese nad njeno ljubeznivo in dražestno glavico celo ploho psov, očitkov in ji prebere dolge levite.

Tudi v velikih trgovskih domovih, kjer je posel v primeri z malimi trgovinami potisočeren, se kljub preciznemu delu in postrežbi odjemalcev primerijo neljube pomote in napake. Potem seve dežuje pritožb, pismenih, po možnosti pa kupec takole pritožbo opravi najrajši osebno, da se že nekako »avtoritativno« s svojo navzočnostjo maščuje nad podjetjem. — Paketi so bili slabo zaviti, blago zamenjano, prišlo je prepozno, morda celo pokvarjeno itd. Nekdo, za božjo voljo, mora vendar biti vsega tega kriv. Nezdovoljni kupci, ki se osebno pojavijo v trgovinah s pritožbami, izzovejo čisto na licu mesta zelo neprijetne scene, ki nikakor niso v dobro reklamo podjetju, zlasti, če so tem scenam priča stoteri in

stoteri kupci, ki se tačas gnetejo v trgovini.

Da bi do takih scen ne prišlo pred ostalimi kupci, imajo ravnatelji poleg svojih pisarn še posebno malo sprejemnico, kamor povabijo nezadovoljnega kupca, ki je prišel z ogorčenjo pritožbo ter jedva čaka, da bo izpraznil ploho pritožb. Koj nato ravnatelj po zvoncu pokliče tudi gospodično-strelovod. Ta seveda vsa plaha sprva menca, ko da bi ne znala šteti do pet. Ravnatelj pa vpiho kupca siplje na njeno glavo »strele«. Vsega je revica kriva. Grožnja pada za grožnjo. Plačati bo morala škodo. Odtegljaji plače. V težkih primerih celo grožnje z odpustom iz službe. Gospodična-strelovod najprej vsa pobledi, prične se tresti, oprošča se, roti in prosi, slednjič izbruhne v krčevit jok ter se jame sesedati, ko da jo napada rahla omedlevica. Samodopadljivemu kupcu seveda ob takem teatru rase ponos, zakaj ob tej sceni šele spoznava, kako je prav za prav važen. Toda dekle je lepo. Škoda r. vice. Njegov srčni in človečanski čut mu ne dasta, da bi tako lepo dekle zavoljo njega trpelo ali moralo celo na cesto. Docela omehčan jame prositi ravna-

telja, naj dekletu spregleda napako. In navadno se vse take scene končajo zelo srečno: vsi trije se zadovoljni počutajo. Napaka je torej popravljena. Kupec je bil sicer s teatrom ogoljufan za pravico oz. učinek »pritožbenega razgrajanja«, vendar pa je naposled odnesel najboljši vtis o podjetju, ki mu je odpustil »slučajno« napako, ki se je bila primerila.

Služba je težka, zato pa tudi dobro plačana. Vsekakor pa zahteva od dekleta, da je izvrstna igralka. Prva je igrala to vlogo neka gospodična Jeeffersonova, po kateri se tudi njene naslednice imenujejo »jeeffersonke«. Gospodične-strelovodi morajo imeti posebno zdrave in močne živce, kajti ves ta teater je igra živcev in potvarjanja ter dobrega poznavanja ljudi. Dalj ko dva meseca še tako močno dekle ne vzdrži. Navadno gre potem mesec dni na dopust, nakar se spet z ozdravljenimi živci vrne v službo. Konzumenti sicer vedo, kako jih s tem teatrom vlečejo, vendar jim vseeno dobro de, ko se zaradi njih odigrava teater »opravičevanja«. Iz vrst gospodičen-strelovodov pa je izšlo že več odličnih igralk, nekatere so se celo povzele v prve vrste filmskih »malih zvezd«.

— To je pa res grozno, v tej temi ti zapenjati ovratniki!

Elektrika v boju proti smrti

Zlata igla z 1/1000 volta električnega toka oživi srce

Vsak zdravnik in biolog se bojuje s smrtjo. Toda resignirano mora položiti orožje, kadar pride smrt, pred katero smo vsi ljudje enaki. Ko se izgubi poslednji utrip srca je treba onemelo skloniti glavo: dokončano je. In vendar nekateri moške kljub porazom vodijo še naprej bitko s smrtjo.

Svojčas je zbudila veliko senzacijo zadeva z umetnim srcem, ki ga je skonstruiral polkovnik Lindberg. Masaža srca in injekcije v srce pa so bili prva sredstva v boju proti smrti. Za sistematični boj proti smrti je bilo treba najprej nekaj osnovnih ugotovitev, ki so šele omogočile nadaljnje podvzemanje boja.

Po dolgotrajnih poskusih so ugotovili, da povzroča utripanje srca neznaten električni tok, ki v presledkih udarja skozi srce okoli 70 krat v minuti ter poganja srčne mišice v delavnost. Ta električni tok izhaja iz nakopičenih celic na steni desnega srčnega prekata. Imenuje pa se ta srčni električni motor — sinusov voz. Čim preneha oddajati sinusov voz, svoje električne dražljaje, svojo električno energijo, se srce ustavi in človek umre.

Sinusov voz je torej nekakšna gonilna sila srca. Upoštevajoč to prevažno ugotovitev, je že pred desetimi leti dr. Albert Hyman pričel delati poskuse, da bi z umetnimi dražljaji obnovil utripanje srca. Posrečilo se mu je, da je zmeril jakost električne energije, ki jo oddaja srčni sinusov voz. Jakost toka znaša okoli 1/1000 volta. Nastal pa je težaven problem, kako to neznatno jakost toka privedi v srce, in sicer točno na mesto, kjer se po anatomske dognanji nahaja sinusov voz.

Dr. Hyman je skonstruiral dolgo in votlo zlato iglo. Vanjo je vpeljal oba električna pola, oddaljena drug od drugega jedva 0,025 cm. Če spusti skozi iglo tok in zadene z iglo na sinusov voz, mora vendar vzbuditi dražljaje ter ob ugodnih okoliščinah obnoviti delovanje srca. Prve poskuse je delal dr. Hyman na živalih. Zadušil je purane. Nato jim je vbodel v srce zlato iglo ter skozi njo sprostil pravilne električne udarce. Pri bližnjem po 60 sekundah je pričelo mrtvo puranje srce spet utripati povsem normalno, nekaj minut nato se je pričela žival gibati. Po 26 minutah od početka poskusa pa je puran že živalno jedel solato. Podobne poskuse je z uspehom izvršil tudi na pseh. Svoje pozitivne izsledke je hotel nato preizkusiti tudi na ljudeh. Navezal je stika z nekaterimi bolnišničarji ter dobil dovoljenje, da sme preizkusiti svojo iglo v slučajih, ko so bili pacienti v brezupnem stanju ter zdravniško prepovedani za mrtve. Šlo je

za slučaje, kjer so ostale vse dosedanje metode oživljanja brez uspeha.

V zadnjem času je dr. Hyman izvršil nešteto takih poskusov. Klicali so ga na pomoč v glavnem pri slučajih, ko se je pacientu ustavilo srce. Navadno je po izvršenem poskusu kljub vsemu nastopila smrt, in dr. Hyman pravi, da so bila takih smrtnih slučajev kriva zastrupljenja krvi ali podobno, kar pa ne spada v okvir njegovih poskusov.

Pri teh poskusih je dr. Hyman ugotovil, da sta pri srcu dve obdobji smrti. Prvo obdobje traja približno 90 sekund. V tem obdobju je mogoče s pomočjo Hymanove zlata igle doseči oživljenje v mnogih slučajih. Drugo obdobje traja okoli 14 do 20 minut, vendar je v tem obdobju intervencija z Hymanovo iglo uspešna le ob izredno ugodnih okolno-

stih. V slučajih pa, ki presegajo časovno obe obdobji, je vsako upanje zastoj. Po preteku obeh obdobji je namreč tkivna dejavnost med srcem in možgani toliko prekinjena, da je vsak poskus oživljanja zaman.

Naizglednejše so intervencije s Hymanovo zlato iglo v slučajih smrti pri nenadnih pretresih in srčnih motnjah pri operacijah. Uspehi so bili doseženi tudi v slučajih, kjer je nastopila smrt zavoljo ran. Brez uspeha pa so ostale intervencije v slučajih, kjer je nastopila smrt zaradi tuberkuloze ali drugih težkih bolezni.

Iznajdba dr. Hymana je pričela izkoriščati Witkinsova ustanova, ki izdeluje zlata igle. Vsekakor je dr. Hymanova zlata igla v sinusovem vozlu velika pridobitev za nadaljnjo borbo proti smrti.

Drobne medicinske zanimivosti

NAJDRAŽJA OPERACIJA NA SVETU JE STALA 75 MILIJONOV DINARJEV — Z ELEKTRIKO SO ZDRAVILI ŽE PRED KRISTOM

Najstarejša knjiga iz kirurgije je staro-egipčanski papirus, ki je nastal kakšnih 2800 let pred Kristom. Papirus pa je nepopoln, ker opisovanje 48. primera bolezni ni zaključeno.

Prvi zdravnik, ki je vedel za zdravilno moč elektrike, je bil Rimljan Scribonij. Scribonij je predpisoval 48 let pred Kristom bolnikom z revmo in kroničnim glavobolom — električne ribe. Te električne ribe, za katerih moč je vedel, so morali bolniki polagati na telo. Pravo električno strujo za začeli v zdravstvu uporabljati šele 1744.

Prva javna bolnišnica v Evropi je bila zgrajena v Irski. Leta 300 po Kristu je dala kneginja Maha zgraditi »bolnišnico za vse ne oziraje se na pokolenje in spol«. Take ustanove so bile do takrat docela nepoznane. Prvo umetno oko je bilo položeno v duplino žive človeške glave 1561. Vložil ga je francoski kirurg Ambroise Paré. V poročilu, ki se je ohranilo, piše Paré, kako je izdelal umetno oko v naravnih barvah iz emajliranega zlata.

Prvo transfuzijo krvi je izvršil 15. junija 1667. francoski zdravnik Jean Denis. Ta operacija, ki se pa ni posrečila, je dvignila pravi vihar zgražanja v javnosti, in vlada je končno Denisu prepovedala, da bi napravil v bodoče »še kaj podobnega...«

Prvo operacijo želodca so napravili v sredini 18. stoletja na nekem na smrt obsojenem kaznjencu. Pacient, ki se je prostovoljno javil nekemu angleškemu kirurgu, da bi se rešil vešal, je operacijo prebolel ter ozdravel.

Prvo operacijo slepega črevesa je izvršil švicarski kirurg Rudolf Ulrich Krönlein 1883 leta. Do operacije slepega črevesa pa je prišlo docela slučajno, kajti Krönlein je rezajoč bolnika nameraval izvršiti neko docela drugo operacijo.

Najdražja operacija, ki jo pozna zgodovina zdravniških honorarjev, je bila operacija siamskega kralja. Pred nekaj leti si je dal siamski kralj operirati svojo mreno ter plačal po operaciji nekemu znanemu amerišskemu specialistu za operacijo 15 milijonov dinarjev. Vsi stroški za popolno kraljevo zdravljenje pa so znašali zdaleka več. Zdravljenje, potni stroški za kralja ter spremstvo in stroški za bivanje v Ameriki so dosegli vsoto 75 milijonov dinarjev.

»Pohvali« se lahko, da je bil največkrat operiran — seveda Amerikanec! — Henry Smyth. Po podatkih nemških strokovnih listov niso tega nesrečnika rezali nič manj kakor 148 krat.

Največjo količino radija ima radijska klinika »Radiumhemet« v Stockholmu. Klinika ima 10 gramov radija.

Ulica, v kateri najdete največ zdravnikov, se imenuje Harley Street ter je v Londonu. V tej ulici ordinira 550 zdravnikov.

ČE FRIZER UNIČI LASE LEPE DAME.

Srbobran ima prav zanimivo sezacijo. Lepa Srbobranka si je pustila v nekem tamkajšnjem frizerskem salonu ondulirati lase. Frizerski pomočnik pa ji je na nesrečo uničil lepe kodre. Lasje so pričeli izpadati in mladenka se je morala zdraviti pri specialistih, ki so sicer do-

Zahod in Vzhod

Zahodnoevropski narodi posedujejo v politiki večje ravnotežje med razumom in občutjem nego Slovani, ki podležejo bolj instinktu občutkov, ki jih niso v stanju z razumom obvladati. V političnem življenju ima to

dalekosežne posledice, posebno še, ker si politična borba prizadeva spoznavati stvarnost, pri čemer je velike važnosti sodelovanje razuma.

Romani in Anglosasi so šli skozi drugačne razvojne faze v načinu mišljenja, vse od starega Rima do 20. stoletja nego Slovani. Praktično je ta razvoj in raznolikost v političnem, socialnem in gospodarskem življenju prišla do izraza, da Slovani niso bili v stanju, naglo se znajti pri organizaciji države in nje uprave, za katero je treba v praktični politiki jasnega mišljenja, ostrega opazovanja, sigurnosti v razlikovanju stvarnosti in nagle končne odločitve. Vse v vsem: zahodno-evropski narodi posedujejo z nasledstvom stare antične kulture vsa svojstva v večji meri od narodov vzhodne Evrope, posebno še Slovanov. Prav v tem je razlika med Zahodom in Vzhodom, piše v svojem delu bivši predsednik CSR, dr. Edvard Beneš.

segli, da so ji lasje spet zrastle, vendar pa niso bili več tako lepi. Zato je mlada Srbobranka tožila frizerja za odškodnino za zdravljenje in za izgubo na lepoti, zaradi česar ima sedaj manj izgledov na možitev. Sodišče je njeni tožbi ugodilo in obsodilo frizerja na plačilo 2000 din za zdravljenje in za odškodnino 8000 din zaradi izgube na lepoti.

Hamburški gostilničar, Friedrich Rieck, je dobil 3 leta ječe, ker je v gostilni poslušal tuje radijske vesti. Zalotili so ga sredi izdajalskega početja, ko je vprav poslušal vesti francoskega radia.

Spomnite se CMD!

Nepričakovana žalitev skuha v tebi jezo, in že sedi klopota na licu žalitelja. Zaradi dekleta vzplami ljubosumnost ali zavist in leta odskoči od plotu. V vinu so dvojni duhovi: prvi veseljačijo, se šaljijo in popevajo. Za njimi pa se vthotapijo v glavo »aufbikserje«, ki pozivajo na korajžo, povzročajo pretep in hopsa: fant sedi v kajhi in piha kašo.

— Ha, ha, pa glih tako je, gospod! pritrjuje moj sosed.

— Peli smo kakor po notah, pili po litrih, nazadnje pa tolkli po glavah. Jaz sem enega prehudo šavnil in zdaj sem v kajhi za leto dni.

— Čas zaceli vse rane. Vse, kar pride, spet preide. Spet boste doma in boste peli »Delaj, delaj dekle pušeljce!«

— O, saj jo znamo. Fantje, dajmo jo, da bo gospod slišal iz temačnega vagona se je razlegla slovenska pesem kaznjencev v rosno poletno jutro.

— Fantje, dobro ste zapeli. Imate prav čedne glasove. Možakarju pred menoj pa sem še posebej dodal laskavo besedo:

— Vi pa se s svojim tenorjem lahko ponašate v vsakem pevskem zboru.

Nastalo je razpoloženje med kaznjenci in vrstila se je pesem za pesmijo. Na četrti postaji so izstopivši potniki pridržali korak ter prisluhnili. Ko so dečki odpeli in se je vlak že pomikal iz postaje, jim pravim:

— Ste videli, kako so oni, ki uživajo svobodo, z užitkom poslušali lepo pesem!

Doživljaj s kaznjenci

Ivan Robnik.

Kakor mačko za rep, sem vlovil vlak za zadnji vagon in se vzpel na stopnico v trenutku, ko je prometnik dvignil svojo peraro. Vstopim in malce začudeno pogledam: izpod sivih čepic se mi režijo nasproti zagoreli obrazi. Zašel sem v vagon s kaznjenci. Pa bodi! Ne grem v drugega.

— Dobro jutro! Kajne, da me sprejmete v svojo sredo, saj sem že ves zaspel!

Takoj se je nekaj ram stisnilo tesneje in že je bil prostor ob oknu zame in za moj nahrbtnik. S paznikom menjava nekaj besed o vremenu, kaznjenci pa molče trobentajo: Mene Tekel! Kar se mene tiče, bi rad načel pogovor z njimi, samo ne vem kako in kaj. Poskusim vseeno lahko. Če ne bo po predpisih, me bo paznik že opozoril.

— Greste na delo?

— Ja.

— Daleč kam?

— V Marenberg.

— Na tisti planoti so vzorni hmeljski nasadi. Koščen dečko, živahnih oči in krepkih potez, sedeč meni nasproti, pravi: — Pa mi ne delamo tam, ampak pri gradu. Medtem počasi in previdno vlačim nekaj iz žepa in končno privleče na dan zmečkano in kot rogliček okrivljeno

»Dravo«. Okorni prsti ravnaajo in gladijo cigareto, oči pa se proseče uprejo v mene. Prižgem mu. Možak potegne, odpre in zaokroži usta, vdihne dim globoko, žarečo cigareto pa molče pomoli svojemu sosеду. Ta stori isto in smrdljivo tleča »Drava« roma od ust do ust, dokler se ogenj ne priplazi do njenega drugega konca, ki speče ustnico in se nato kot iskrec meteor požene v tla.

Moji pogledi so sledili cigaretam. Ko je bila že pepel v prahu umazanih tal, sem tudi jaz odprl svoja usta in takole rekel možakarjem:

— Vidim, da je iskreno tovarišstvo med vami in vam k vaši lepi vzajemnosti kar čestitam. Vsem se zasvetijo oči in nasmehejo usta. Možakar pred menoj skomigne z rameni:

— Kaj hočemo! Ima vsak nekaj, ali pa nobeden.

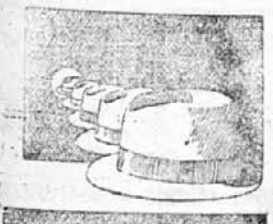
— No, pa naredimo tako, da bo imel vsak po eno celo, rečem jaz, sežem v nahrbtnik in delim. Vsak je zavrtel »Zeto« med svojimi prsti, jo ljubeče pobožal z očmi, nato pa zataknil v usta. Prvemu prižgem cigareto in pravim, kažoč na katilico vžigalic:

— V mojih otroških letih še na našem Pohorju niso poznali takih vžigalic. Kresilni kamen je dal iskro in ta je vžgala

gobo, goba pa tobak v pipi. Tu in tam so prišle v rabo tudi že »žveplenke«, ki so se s trenjem ob zidu ali hlačah vnele. Z gobe je prešel ogenj tudi na trsko, ki je svetila predicam in čevljarjem na »šterice«. Otroci smo jim takole nagajali: »Je svejto šouštar s trejsko, ko je ponoči drejto vlejško.« Ogenj na odprtem ognjišču v kuhinji je dekla zvečer, preden je šla spat, zgrnila v kopico ter ga pokрила z ogljem in pepelom. Zjutraj je kopico previdno razgrnila in tlečo iskro, ki je še živila pod pepelom, razpihala ob suhi trski v plamen. Ta je dal blagodejni ogenj, ki nam je kuhal vsakdanje koruzne žgance in zelje. Če je dobra teta Mica zasačila naju z bratom v dvoboju s tlečima trskama, naju je vedno hudo pokarala, potem pa poučila: »Iskra v peči je dobrotka, ako pa uide na streho, rodi rdečega petelina, ki zažge hišo. Tudi v človeku sta dve iskri: iskra dobrega in iskra zlega. Če se vname iskra dobrega, vzplamti v človeškem srcu lučka ljubezni in dobrote; če pa se razpali iskra hudega, tedaj zagori v duši ogenj jeze in sovraštva. Ker nosimo v sebi obe iskri, zato ne smemo nikogar soditi. V hiši sodbe je za vsakega človeka vzidan kamen.«

— To je pač lepo povedano. Je gola resnica, pravi možakar pred menoj, ostali pa mu pritrjujejo. Jaz pa takole nadajujem:

— Ko si najboljšo volje in dobro misliš, te lahko zlodej trči in brčne iz tira.

Klobuki,

obleke, pomladanske novosti,
najugodnejše pri trvdki

„LAMA“, Jurčičeva ul. 4

HIŠA
Tristanovanska, velik sadni
vrt, blizu kadetnice, napro-
daj. Cena 75.000 din. Naslov:
Studenca, Krekova 32. 13940-2

NOVA VILA
Tristanovanska, na prodajali
zamenjam za manjšo v me-
stni. Ponudbe na ogl. odd.
»Večernika« pod »Takoj«. 13950-2

POSESTVO
obstoječe iz vinograda, sa-
dovnjaka in njiv, 163 arov, ve-
lika zidana viničarija, preša,
sodi itd. To vse samo za din.
10.000.—. Naslov v ogl. odd.
»Večernika«. 13963-2

HIŠA
senčnatim vrhom in gostil-
niško kuhinjo, ugodno napro-
daj. Vprašati: Rojko, Uli-
ca kneza Kocl'a 18-I. 13981-2

ENONADSTROPNA HIŠA
za din 45.000 naprodaj. Pred-
pogoj zavarovanje pri OUZD
Naslov v ogl. odd. »Večerni-
ka«. 14040-2

ona

dobi najlepše vzor-
ce večernih in po-
poldanskih obek
kakor tudi apart-
nih bluz pri

konfekciji
greta
maribor
grajski trg

Prodaj

JABOLKA
raznih vrst naprodaj od 2,50
do 4.— d'n vsak dan od 7.
do 18. ure. Mlinska ul. 10.
13916-4

POHIŠTVO
komana, omare postelje, pišč
kletke, psiha, miza i.d. po-
ceni naprodaj. Frankovanova
starinarina. 14020-4

VALNI STROJ IN KOLO
zelo dobrem stanju napro-
daj. Bogomir Gruber, mehni-
ka, Valvazorjeva 30. 13996-4

POHIŠTVO
vseh vrst, odeje, vložke, ma-
trace, kauče, zavese in likal-
ne, mize, dobite zelo poceni,
tudi na obroke, pri Makoterju
Krekova 6. 14003-4

PES-OVCAR
10 mesecev star, naprodaj.
Vprašati Ribniško selo 13.
Krčevina. 13925-4

RAZNE STVARI
kožuh za voznika, vreča za
roge, stare obleke, nova smu-
rska obleka, usnat plašč,
položan s kozuhovino, me-
ne karniže, kuhinjska teht-
na naprodaj. Pregljeva uli-
ca 4. 13936-4

Premog

dobite
FILIPANČIČ
Kopalška ulica 10

Stampilike

signirne

SOFRA
MARIBOR
Gregorčičeva ul. 24

MALA STRUŽNICA
dobro ohranjena, in transmi-
sija naprodaj. Ponudbe na
ogl. odd. »Večernika« pod
»Ugoden nakup«. 13932-4

PLESNA OBLEKA in MASKE
poceni naprodaj. Wildenrai-
nerjeva ul. 14, pritičje. 13938-4

VINO
sortirano, več letnikov, po
nizki ceni naprodaj. Naslov
v ogl. odd. »Večernika«. 13964-4

POHIŠTVO
miza, 6 usnjenih stolov, 2
kredenci, slike, ura, linolej-
ska preproga naprodaj. Na-
slov v ogl. odd. »Večernika«. 13968-4

OTROŠKI VOZIČEK
globok, dobro ohranjen, in
črna moška obleka naprodaj.
Dvořakova ulica 14-I, desno.
13973-4

RADIO
skoraj nov, 5-cevni, zame-
njam za pohištvo, eventualno
še doplačam. Ponudbe na
ogl. odd. »Večernika« pod
»Novo«. 13974-4

OTROŠKI VOZIČEK
moderen, globok, z madračko
poceni naprodaj. Vinarska 35
14044-4

LISIČJI PES
naprodaj. Gozdna 10. Mari-
bor. 14045-4

**BRIVSKO-FRIZERSKI SA-
LON**
poceni naprodaj. Naslov v
ogl. odd. »Večernika«. 14046-4

Stanovanje
STANOVANJE
prodajam in odstopim lokal v
centru mesta, zelo pripraven
za začetnika čevljarja ali kro-
jača. Naslov: Karl Reiniš, Ma-
ribor, Meliska c. 68. 14010-5

DVOSOBNO STANOVANJE
komfortno, oddam. Vprašati
Klavniška 5. 14009-5

SOBO S ŠTEDILNIKOM
oddam takoj. Tržaška c. 54.
14010-05

DVOJNO
DVOSOBNO STANOVANJE
kuhinja, vrtom, kletjo in ve-
randa oddam takoj. Vprašati
v gostilni Pulko Tezno, ali v
Dobravi št. 21. 14011-5

STANOVANJE
soba in kuhinja s pritlikla-
mi oddam. Bolfenkova c. 6.
Nova vas. 14016-5

STANOVANJE
soba in kuhinja, oddam. Je-
lačičeva ul. 12. 14021-5

STANOVANJE
lepo, dvosobno, oddam. Rad-
vanjska 8-I. 14023-5

STANOVANJE
soba in kuhinja, oddam s 1.
februarjem. Studenci. Cankar-
jeva 5. 13988-5

STANOVANJE
soba in kuhinja, oddam. Po-
breška c. 38. 13995-5

STANOVANJE
soba in kuhinja oddam »Lov-
ski dom«, nad Tremi ribniki.
14018-5

TRISOBNO STANOVANJE
lepo, sončno, s kopalnico,
predsobo, vrtom in vsemi
priključniki oddam v vilski
četrti starejša ma zakonca.
Ponudbe na ogl. odd. »Večerni-
ka« pod »Sončen dom«. 13997-5

STANOVANJE
lepa soba in kuhinja, oddam
v najem. Naslov v ogl. odd.
»Večernika«. 13923-5

STANOVANJE
krasno, 2- in 3-sobno, poceni
oddam pri kolodvoru Tezno.
Ptujška c. 33. 13954-5

STANOVANJE
dva lepi sobi in kuhinja, od-
dam. Tržaška c. 47. 13971-5

STANOVANJE
soba in kuhinja, oddam v I.
nadstropju nove hiše pri Ra-
pidovem igrišču. Vprašati:
Stritarjeva 18. 13977-5

STANOVANJE
soba in kuhinja, oddam takoj.
Smetanova 50. 14036-5

Štofi. volnene jopice, perilo, odeje najceneje
pri
MIRI PENIČ, Maribor, Vetrinjska 9

Sobo odda
GARSONJERO
s kopalnico oddam solidni,
stalni stranki. Z opremo za
450 din. brez opreme za 400
din. Prešernova 30. 13971-7

SOBO S ŠTEDILNIKOM
prazno ali opremljeno oddam
Praprotnikova 17. 14013-7

SOSTANOVALKO
sprejemem v lepo sončno so-
bo. Meliska c. 38-II. 13989-7

Tega ne more nikdo
Po ljubne najnovejšo ploščo
samo po din 35.—.
Zahtevajte seznam.

Elektrolon
Glavno zastopstvo Melin & Herold, Maribor

KABINET
sončen, s prostim vodom,
oddam. Vrazova ulica 6-III,
desno. 13990-7

OPREMLJENO SOBO
lepo, sončno, v vili, s pose-
bnim vodom, oddam s 1. ali
15. februarjem. Tomšičeva ul.
23, poleg sanatorija. 13922-7

SOBO
s kopalnico, veliko in sončno,
oddam takoj gospodu, ki lu-
bi mir in snaznost. Vprašati
od 11. do 15. ure Aleksan-
drova 47, vrata 3. 13924-7

SOBO
lepo opremljeno, z 2 poste-
ljama za dva gospoda oddam.
Maistrova ul. 17-II, desno.
13935-7

NA STANOVANJE
in vso oskrbo sprejemem go-
spoda. Mlinska 9-I, levo.
14031-7

OPREMLJENO SOBO
lepo, čisto, oddam boljšemu
gospodu. Dušanova ulica 12.
13944-7

Etikete
MESTNI TRG 5.

LEPO SOBO
oddam dvema gospodoma.
Hrana po dogovoru. Meliska
cesta 12-II, vrata 10. 13956-7

OPREMLJENO SOBO
s posebnim vodom oddam
boljšemu gospodu. Kolodvor-
ska 3, pritičje, desno.
14039-7

SOBO
lepo opremljeno, oddam.
Tomšičeva cesta 6. 13970-7

SOBO
opremljeno, lepo, čisto, od-
dam. Krekova 5, pritičje levo
13952-7

LEPO OPREMLJENO SOBO
v bližini glav. kolodvora od-
dam. Naslov v ogl. oddelku
»Večernika«. 13975-7

OPREMLJENO SOBO
oddam. Splavarski prehod
3-I. 13982-7

NA VSO OSKRBO
sprejemem gospoda. Parketira
na soba s posebnim vodom.
Naslov v ogl. odd. »Večerni-
ka«. 14030-7

SOBO
snažno, separirano, lepo
opremljeno, z dvema poste-
ljama, oddam s 1. februar-
jem. Wildenrainerjeva ul. 16.
II. nadstr. desno. 13943-7

Štofi. volnene jopice, perilo, odeje najceneje
pri
MIRI PENIČ, Maribor, Vetrinjska 9

Sobo odda
GARSONJERO
s kopalnico oddam solidni,
stalni stranki. Z opremo za
450 din. brez opreme za 400
din. Prešernova 30. 13971-7

SOBO S ŠTEDILNIKOM
prazno ali opremljeno oddam
Praprotnikova 17. 14013-7

SOSTANOVALKO
sprejemem v lepo sončno so-
bo. Meliska c. 38-II. 13989-7

Tega ne more nikdo
Po ljubne najnovejšo ploščo
samo po din 35.—.
Zahtevajte seznam.

Elektrolon
Glavno zastopstvo Melin & Herold, Maribor

KABINET
sončen, s prostim vodom,
oddam. Vrazova ulica 6-III,
desno. 13990-7

OPREMLJENO SOBO
lepo, sončno, v vili, s pose-
bnim vodom, oddam s 1. ali
15. februarjem. Tomšičeva ul.
23, poleg sanatorija. 13922-7

SOBO
s kopalnico, veliko in sončno,
oddam takoj gospodu, ki lu-
bi mir in snaznost. Vprašati
od 11. do 15. ure Aleksan-
drova 47, vrata 3. 13924-7

SOBO
lepo opremljeno, z 2 poste-
ljama za dva gospoda oddam.
Maistrova ul. 17-II, desno.
13935-7

NA STANOVANJE
in vso oskrbo sprejemem go-
spoda. Mlinska 9-I, levo.
14031-7

OPREMLJENO SOBO
lepo, čisto, oddam boljšemu
gospodu. Dušanova ulica 12.
13944-7

Etikete
MESTNI TRG 5.

LEPO SOBO
oddam dvema gospodoma.
Hrana po dogovoru. Meliska
cesta 12-II, vrata 10. 13956-7

OPREMLJENO SOBO
s posebnim vodom oddam
boljšemu gospodu. Kolodvor-
ska 3, pritičje, desno.
14039-7

SOBO
lepo opremljeno, oddam.
Tomšičeva cesta 6. 13970-7

ŽELEZOSTRUJARJA
prvovrstnega, sprejme Ježek.
Melje. 13994-9

FRIZERSKO VAJENKO
sprejme salon Lah. Stritar-
jeva 17. 13985-9

BRIVSKEGA POMOČNIKA
inteligentnega, spretnega po-
srežbi gospodov išče salon
Mareš, Gosposka 15. 14041-9

ŠOFERJI
dobri avtomobilisti z daljšo
prakso s pravico voziti avto-
buse se takoj sprejmejo. Po-
nudbe s točno navedbo do-
sedanje prakse na ogl. odd.
»Večernika« pod »Avtobusni
šofer«. 14050-9

Službo išče

TRGOVSKI POSLOVODJA
v vseh panogah trgovstva po
polnoma verziran, odlični
organizator, priznani agilen,
podjeten, slovenski, nemški
in srbohrvaški dopisnik, z
dobrim nastopom, srednjih
let, želi primerno mesto. —
Cenj. interesi naj blago-
volijo pisati pod »Avtovozač«
na ogl. odd. »Večernika«. 14035-10

STALNO MESTO
iščem pri samostojni, boljši
šivilji za obleke ali perilo.
Znam tudi ročna dela. Cenj.
ponudbe pod »Brez lastne
obrabe« na ogl. odd. »Večerni-
ka«. 13949-10

Hubertusi
MIRI PENIČ, Maribor, Vetrinjska 9

Hubertusi
MIRI PENIČ, Maribor, Vetrinjska 9

**MLAD TRGOVSKI POMOČ-
NIK**
s triletno prakso, govori tudi
srbohrvaško, nemško, zna
strojeopisje, pisarniška dela,
išče kakršnekoli zaposlitve.
Ponudbe pod »Priden, po-
šten« nt ogl. odd. »Večerni-
ka«. 13920-10

TRGOVSKI POMOČNIK
špecerist, vojaščinu prost,
išče službo, ki jo lahko na-
stopi takoj, po možnosti v
mestu. Pismene ponudbe na
ogl. odd. »Večernika« pod
»Trg. pomočnik«. 13979-10

Sobo išče
OPREMLJENO SOBO
v centru ali v bližini iščem
s 1. februarjem oddam pod
»Mirna« na og. »Večerni-
ka«. 13978-8

Zgub
IZGUBIL SE JE
mlad pes, majhen, črn, z be-
limi lisami, dlaka ostržena.
Gostilna Hostie, Spodnje Rad-
vanje 46. 13957-11

V najem
STANOVANJE
2-sobno ter eno sobo in de-
lavnico oddam. Slovenska uli-
ca 36. 14007-15

DVE SOBI
za pisarno ali obrt v Aleksan-
drovi 10-I dam v najem. —
Vprašati Sodna ul. 15-I. 14022-15

GOSTILNO
v okolici Maribora, v lepi
legi, dam v najem. Ponudbe
pod »Zelo ugodno« na og.
odd. »Večernika«. 13961-15

OBRTNI LOKAL
takoj oddam na Meliski ce-
sti 41. Vprašati tam. Maca-
rol. 13984-15

Priložnostni nakup
damskih čevljev
od din 120.— do din 160.—
Oglejte si stransko izložbo trvdke
King Shoe, Gosposka 30

Novi vzorci
za damske pomladan-
ske plašče in svile za
planinski ples se dobe
poceni pri
TRPINU
Maribor, Vetrinjska 15

King Shoe

King Shoe

King Shoe

King Shoe

Luna modrčki
brez ribje kosti in gumija
Vas napravijo vitko in ele-
gantno, po naročilu že te-
kom šest ur, najceneje
„Luna“
Maribor, samo Glavni trg 24

Lokal

LEP TRGOVSKI LOKAL
pripraven za špecerijsko tr-
govino, ob državni cesti v
Krčevini, Aleksandrova c. 7,
oddamo s 15. februarjem. Isto
tam oddamo tudi kompletno
dvosobno stanovanje. Vpra-
šati stavbena pisarna, Vrtna
ulica 12. 13953-14

Dobisi

STAREJŠA VDOVA
želi poznanstva z gospodom
od 58 let naprej, ki je v stal-
ni službi ali v penziji. Pis-
mene ponudbe na ogl. odd.
»Večernika« pod »Harmoni-
ja«. 13937-12

IŠČEM KOMPANJONKO
za nabavo prevoznikstva s
7000 din. stara 25—30 let,
prednost imajo tovarniške de-
lavke. Naslov je poslati ogl.
odd. »Večernika« pod »Zvesti
zakon«. 14048-12

Hubertusi
MIRI PENIČ, Maribor, Vetrinjska 9

Hubertusi
MIRI PENIČ, Maribor, Vetrinjska 9

Hubertusi
MIRI PENIČ, Maribor, Vetrinjska 9

Hubertusi
MIRI PENIČ, Maribor, Vetrinjska 9

Hubertusi
MIRI PENIČ, Maribor, Vetrinjska 9

Hubertusi
MIRI PENIČ, Maribor, Vetrinjska 9

Hubertusi
MIRI PENIČ, Maribor, Vetrinjska 9

Hubertusi
MIRI PENIČ, Maribor, Vetrinjska 9

Hubertusi
MIRI PENIČ, Maribor, Vetrinjska 9

Hubertusi
MIRI PENIČ, Maribor, Vetrinjska 9

Hubertusi
MIRI PENIČ, Maribor, Vetrinjska 9

Hubertusi
MIRI PENIČ, Maribor, Vetrinjska 9

Hubertusi
MIRI PENIČ, Maribor, Vetrinjska 9

Hubertusi
MIRI PENIČ, Maribor, Vetrinjska 9

Hubertusi
MIRI PENIČ, Maribor, Vetrinjska 9

Hala! Hala!

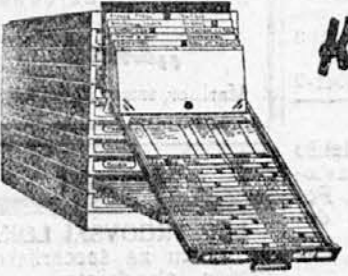
Kupujte, dokler še imamo veliko zalogo angleškega in češkega blaga, po znano nizkih in še starih cenah, za damske in moške obleke, plašče, kostume, hubertuse, oficirske, financerske in železničarske uniforme itd.

samo v ČEŠKEM MAGAZINU

pri glavni policiji.

Velika odprodaja ostankov!

Krojaške potrebščine!

Kaseta:

preglednost
točnost
enostavnost
zanesljivost
in cenovnost

>Safca< MARIBOR
Gregorčičeva 24
Tel. 25-10

OKASA
tablete

pri spolni slabosti
lahko poskusite

OKASA
tablete
za moške

100 komadov din 220—
proti povzetju

Zastopnik: Lekarna
Mr. Rožman Miroslav
Beograd — Ierazije
Ogl. reg. S. 5846-36

Poslušajte me!

Če si lačen, se ne zmeni, kar k meni pridí, prav poceni jedila vsaka boš dobil, se najedel in napil, saj pridno kuhamo ves dan, da se nasiti vsak zemljan.

Najboljša, prvovrstna vina iz štajerske dežele, krasne, iz ljubljene Dolenjske naše, in še iz Dalmacije prejasne, kamor sega domovina, napolnijo Vam čaše — gostilna naša zagotavlja in goste ljubljene pozdravlja.

Vsi abstinenti in vsi žejni prepotrebni okrepčila, ne prezrite naznanila:

V gostilni naši za 1 dinar je res dosti že naslade! Kar 2 deci prave oranžade.

Gostilna »PRI LOVCU«

Cesta 29. oktobra št. 24, vogal Bleiweisove ceste 2, Ljubljana.

Šivalni stroji • Najnovejši otroški vozički

Velika izbira motorjev, tričiklov, šivalnih strojev, igračnih vozičkov, skirojev, avtomobilčkov, kolesni deli — Ceniki franco! —

„TRIBUNA“ F. B. L. LJUBLJANA
Karlovška c. 4 — Podr.: Maribor, Aleksandrova c. 26

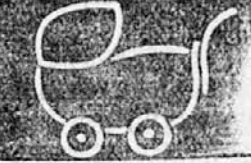
Moški! Pri spolni slabosti
(spolni impotenci) poizkusite hormone piale
HORMO-SEKS

Dobivajo se v vseh lekarnah. 30 pilul din 84, 100 pilul din 217, 300 pilul din 560. — Zahtevajte samo prave in originalne Hormo-Seks piale. Po pošti diskretno razpošilja: KR. DV. LEKARNA PRI SV. AREHU, Maribor. — Glavno skladišče: Farm. kem. laboratorij „VIS-VIT“, Zagreb, Langov trg 3. Ogl. reg. S. br. 5846-39.

Zbirajte odpadke

Staro železo, baker, medenino, svinco, cink, star papir, cunjice, krojaške odrezke, tekstilne odpadke, glaževino, ovčjo volno, govejo dlako kupuje vedno po najvišjih cenah Arbetor, Dravska ul. 15. Tel. 26-23.

MODERNI VOZIKI

BOGOMIR DIVJAK
Ulrica kneza Kocila 4

Zaloga vezanih plošč

in furnirjev po tovarniški ceni pri

„OBNOVA“ F. Novak
Glavni trg 1 in Jurčičeva 6

Continental

na ugodne mesečne obroke

IVAN LEGAT
Maribor, Vetrinjska ul. 30
Ljubljana, Prešernova ul. 44

Oglašujte!

DRŽAVNA RAZREDNA LOTERIJA

din

57,000.000-

bo izplačanih na dobitke samo v bližajočem se V. razredu 39. kola, katerega žrebanje bo:

v BEOGRADU 10., 12., 13., 14., 15., 16., 17., 19., 20. in 21. februarja ter

v BANJA LUKI 26., 27., 28. in 29. februarja ter 1., 2., 4., 5., 6. in 7. marca t. l.

V najsrečnejšem slučaju lahko zadenete na eno srečko

din 3,200.000-

V 20 dneh bo izžrebanih 36.000 dobitkov, med katerimi bo razen treh glavnih premij:

od 2.000.000.—, 1.000.000.— in 500.000.— din še večje število dobitkov

po 200.000.—, 100.000.—, 80.000.—, 60.000.—, 50.000.— din itd.

Osebe, ki že sodelujejo v loterijski igri, morajo zamenjati svoje srečke IV. razreda s srečkami V. razreda najkasneje do 5. februarja t. l. vključno.

Oni pa, ki si še niso nabavili srečke, a bi radi poskusili svojo srečo v tem glavnem žrebanju, lahko kupijo srečko pri pooblaščenih prodajalcih srečk in njihovih prodajalnicah, ki se nahajajo skoraj v vsakem večjem mestu, toda z doplačilom, in to:

cela srečka . . . din 1000.—

polovica srečke . . . din 500.—

četrtina srečke . . . din 250.—

Izplačilo dobitkov, za katere jamči država, se vrši brez vsakih odbitkov.

Zlato in srebro,

briljante, zastavljalne listke išče nujno za nakup

M. Ilgerjev sin,

Maribor, Gosposka ulica 15

Mariborčan želi

zamenjati

svojo posest za posest v GRAZU. Ponudbe pod „Zamenjava“ na anonimni zavod Sax, Maribor

†

Naznanjamo tužno vest, da je 26. jan. preminula v 63. letu starosti naša mama, gospa

Elizabeta Hötzl

Pogreb nepozabne pokojnice bo v nedeljo, 28. januarja, ob pol 15. uri iz mrtvašnice na Pobrežju.

Sv. maša zadušnica bo v torek ob 7. uri v mestni stolni cerkvi.

Maribor, 27. januarja 1940.

ZALUJOČI OTROCI IN SORODNIKI.

Preminula je po dolgem, muke polnem trpljenju ljuba žena, mati, sestra, stara mati, gospa

Helena Valenčič
žena železničarja v pok.

Pogreb nepozabne bo v nedeljo ob 3. uri popoldne na magdalensko pokopališče.

Maribor, 26. januarja 1940.

ZALUJOČI SOPROG FRANC
rodbine VALENCIČ, TOMSIČ, FORSTNER.

ZAHVALA

Vsem, ki so pokojnega gospoda

Franja Krepeka
poštnega poduradnika v pok.

spremili na zadnji poti, se najtopleje zahvaljujem. Posebno zahvalo sem dolžna namestniku upravnika pošte Maribor I, g. insp. Hinku Šiško, pevskemu društvu »Pošni rog« za ganljive žalostinke ter vsem tovarišem in znancem, ki so blagega pokojnika v tako velikem številu spremili k večnemu počitku.

Maribor, 26. januarja 1940.

Zalujoča Alojzija Spanbauer.

Za pisarno ali slično oddamo dve sobi s pred-sobo.

Naslov v ogl. odd. »Večernik«.

Kvalitetni klobuki in ostala moška moda

Spect-Kmet Ljubljana